

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista ja maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskeva laki. Lain soveltamisalaan kuuluisivat maaseudun yritystoiminnan edellytysten ja kilpailukyvyn kehittämiseen, elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen sekä maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen myönnettävät tuet. Lakia sovellettaisiin Euroopan yhteisön osaksi rahoittamiin sekä kokonaan kansallisista varoista rahoitettaviin tukiin. Laki koskisi maaseudun kehittämisohjelmaan perustuvia tukia ja sellaisia tukia, joita hallinnoidaan erillisenä tukijärjestelmänä. Laissa ehdotetaan säädettäväksi yritystuista ja hanketuista, niiden myöntämisen yleisistä ja erityisistä edellytyksistä sekä tuen ehdoista. Lisäksi laissa säädettäisiin tuen myöntävistä viranomaisista sekä näiden tehtävistä ja toimivallasta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annettua lakia. Lakiin tehtäisiin Maaseutuviraston perustamisesta aiheutuvat muutokset sekä eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia annettavan lain teknistä apua koskeva säännös on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Muilta osin laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana. Maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2007. Esitys liittyy vuoden 2007 valtion talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Yleistä.....	4
Maaseudun yritystoiminnan tuet.....	6
Maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen tähtäävät tuet.....	8
Paikallisille toimintaryhmille myönnettävät tuet.....	9
Tukien toimeenpano.....	9
Paikallisten toimintaryhmien osallistuminen tukien toimeenpanoon.....	10
Seurannan tietojärjestelmä.....	11
Toiminnan laajuus.....	11
2.2. Kansainvälinen kehitys.....	11
EU:n lainsäädäntö.....	11
Maaseudun kehittäminen EY:n jäsenvaltioissa.....	13
2.3. Nykytilan arviointi.....	13
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	14
3.1. Tavoitteet ja toteuttamismahdollisuudet.....	14
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	15
4. Esityksen vaikutukset.....	15
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	15
4.2. Yritysvaikutukset.....	16
4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	17
4.4. Ympäristövaikutukset.....	17
4.5. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	17
5. Asian valmistelu.....	18
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	18
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	19
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	20
1. Lakiehdotusten perustelut.....	20
1.1. Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.....	20
2 luku. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset.....	24
3 luku. Yritystuet.....	28
4 luku. Hanketuet.....	33
5 luku. Tuen ehdot.....	37
6 luku. Tuen hakeminen ja myöntäminen.....	39
7 luku. Tuen maksaminen.....	42
8 luku. Tuen seuranta.....	46
9 luku. Tarkastus.....	48
10 luku. Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä.....	49
11 luku. Erinäiset säännökset.....	50
12 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	52
1.2. Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta.....	53
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	54

3. Voimaantulo.....	58
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	59
LAKIEHDOTUKSET	63
maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista	63
maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta	79
LIITE.....	81
RINNAKKAISTEKSTIT	81
maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta	81

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Maaseudun kehittämisenä pidetään erityisesti toimintaa, jonka tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen, maatalouden kilpailukyvyyn parantaminen ja maaseudun uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen sekä asuinympäristön parantaminen. Suomen EU-jäsenyyden aikana maaseudun kehittämistä on tuettu monimuotoisesti Euroopan yhteisön rakennerahastojen ja Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusvälineiden varoista sekä kokonaan kansallista varoista.

Tulevalla ohjelmakaudella 2007—2013 Euroopan yhteisön rahoitus maaseudun kehittämistoimenpiteisiin keskitetään pääosin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoon. Tukien myöntäminen tapahtuisi EY:n hyväksymän maaseudun kehittämisohjelman puitteissa. EY:n varoista osarahoitettavia maaseudun kehittämistoimenpiteitä voidaan kuitenkin edelleen täydentää kokonaan kansallisista varoista rahoitettavilla tuilla, joiden käyttöön ottaminen voi tapahtua osana maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteitä tai erillisinä tukijärjestelminä.

Ehdotetulla lailla on tarkoitus säätää maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen sekä maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen myönnettävistä tuista. Luonnonhaittakorvauksesta, ympäristötuista ja muista uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseen myönnettävistä tuista säädettäisiin erikseen. Maatalouden sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuen myöntäminen tapahtuisi edelleen maaseutuelinkeinojen rahoituslain, kolttalain sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisesti.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat pääosin sisältyneet EY:n rakennerahastoista ja Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta rahoitettuihin ohjelmiin. Ohjelmien

lisäksi maaseudun kehittämistoimenpiteitä on rahoitettu erilaisin kansallisin tukijärjestelmin. Ohjelmiin, maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoitukseen ja niiden hallintoihin sovellettavaa EY:n ja kansallista lainsäädäntöä on selvitetty hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista (HE 35/2006 vp.). Jäljempänä selvitetään erityisesti sellaisiin maaseudun kehittämisen tukien sovellettavaa lainsäädäntöä, joiden tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen, maaseudun muun yritystoiminnan kuin maatalouden tuottavuuden ja kilpailukyvyyn kehittäminen sekä maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantaminen.

EY:n osaksi rahoittamat maaseudun kehittämisen tuet sisältyvät ohjelmiin. Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmissa on rahoitettu muun muassa maatalainvestointeja, nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamista, yritystoiminnan monipuolistamista maataloutta lähellä olevilla aloilla sekä maaseudun kylien kehittämistä. Tavoite 1 -ohjelma-alueiden ulkopuolella on vuosina 2000—2005 toteutettu alueellista maaseudun kehittämisohjelmaa, johon on sisältynyt vastaavia toimenpiteitä. Varsinaisi a maa- ja metsätalouden investointeja sekä nuorten viljelijöiden aloittamistukea on kuitenkin alueellisen maaseudun kehittämisohjelman alueella rahoitettu ohjelman ulkopuolella kokonaan kansallisista varoista. Leader-yhteisöaloiteohjelmassa on tuettu paikallisella tasolla toteutettavia kehittämishankkeita, joissa tuen toimeenpanoon osallistuu maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä paikallinen toimintaryhmä. Yhteisöaloiteohjelmaan on sisältynyt myös pienimuotoisia yritysten käynnistys-, investointi- ja kehittämistukia. Yhteisöaloiteohjelmasta on rahoitettu lisäksi paikallisten toimintaryhmien toimintaa ja toimintaryhmytyössä tarvittavien taitojen hankkimista.

EY:n osaksi rahoittamista maaseudun kehittämistoimenpiteistä säädetään Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maa-

seudun kehittämisasetus, sekä sen nojalla annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa. Jäsenvaltiot voivat valita EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa säädetyistä toimenpiteistä ne, jotka sisällytetään kansallisiin ohjelmiin. Ohjelma-asiakirjassa jäsenvaltio täsmentää toimenpiteiden rahoitukseen varatun määrän, tuen tavoitteita ja tuen kohdentumista erilaisille tuen saajille ja toimialoille sekä tuelle asetettujen tavoitteiden seurannassa käytettävät indikaattorit. Euroopan yhteisöjen komissio tekee ohjelman hyväksymisestä päätöksen, jossa säädetään ohjelman rahoituksen osalta julkisten menojen kokonaismäärä ja yhteisön rahoitusosuuden määrä sekä menojen tukikelpoisuuden alkaminen ja päättyminen. Hyväksytyllä ohjelma-asiakirjalla on näin ollen tärkeä rooli valittujen maaseudun kehittämistoimenpiteiden tavoitteiden ja tuettavien toimien valintaperusteiden asettamisessa.

EY:n osaksi rahoittamien tukien myöntämisen edellytyksiin ja ehtoihin vaikuttaa myös muun alan EY-lainsäädäntö. Näiden tukien osalta on sovellettava rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä rakennerahastojen yleisasetus, ja sen nojalla annettuja komission täytäntöönpanoasetuksia, joista keskeisin on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä rakennerahastoista yhteisrahoitettujen toimien tukikelpoisuuden osalta annetun asetuksen (EY) N:o 1685/2000 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1145/2003 peruuttamisesta annettu komission asetusta (EY) N:o 448/2004. Lisäksi maaseudun kehittämistuen tulee olla johdonmukaista ja yhteensopivaa suhteessa EY:n muiden politiikkojen mukaisesti toteutamiin toimenpiteisiin. Erityisesti EY:n valtiontukisäännöt ja julkisia hankintoja koskevat periaatteet ohjaavat maaseudun kehittämistukien myöntämisen edellytyksiä ja tuen perusteena olevien menojen hyväksyttävyyden arviointia.

Kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia tukia sisältyy vuosina 2001—2006 toteutettavaan POMO-ohjelmaan sekä vuosina 2005—2006 toteutettavaan Etelä- ja Länsi-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan. POMO-ohjelman perusteella myönnetään tukea paikallisella tasolla toteutettaviin pien-

muotoisiin kehittämishankkeisiin sekä yritystukia. Etelä- ja Länsi-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta puolestaan rahoitetaan vastaavia tukia kuin vuosina 2000-2005 alueellisesta maaseudun kehittämisohjelmasta. Lisäksi maaseudun kehittämistä on tuettu valtakunnallisten maaseudun kehittämis- ja tutkimushankkeiden rahoituksella. Tavoite 1-ohjelmien ulkopuolella rakennetut eli maatilatalouden harjoittamisen investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet on rahoitettu kokonaan kansallisista varoista. Samoin kansallisesti on rahoitettu maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukijärjestelmää.

Kansallisten tukien myöntämisen edellytyksiin ja ehtoihin vaikuttavat EY:n valtiontukisäännöt. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87—89 artiklassa määrätään lähtökohtaisesta kiellosta myöntää valtiontukia, poikkeuksellisesti hyväksyttävistä valtiontuista sekä valtiontuen ilmoittamisesta komissiolle. Määräyksiä sovelletaan maatalouden alalla rajoitetusti. Käytännössä maaseudun yritystoiminnan tukiin sovelletaan kuitenkin Rooman sopimuksen 89 artiklan nojalla annettuja asetuksia sekä komission alalle vahvistamia suuntaviivoja ja puitteita, joiden tarkoituksena on antaa tietoa perusteista, joilla komissio arvioi sille toimitettuja valtiontuki-ilmoituksia. Valtiontukisääntöjen kannalta keskeinen on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 994/1998, jäljempänä valtuutusasetus. Valtuutusasetuksen mukaan komission asetuksella voidaan säätää tapauksista, joissa valtiontukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana ja tukea ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Komissio on antanut useita niin sanottuja ryhmäpoikkeusasetuksia sekä vähämerkityksistä tukea koskevia asetuksia. Jos tuki ei täytä edellä mainituissa asetuksissa säädettyjä vaatimuksia, on tuki ilmoitettava. Tuen ilmoittamisesta säädetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999. Komission vahvistamat tietyt alan valtiontukea koskevat suuntaviivat ja puitteet eivät ole oikeudellisesti sitovia. Ne kuitenkin ohjaavat käytännössä tuen ilmoittamista komissiolle ja muodostuvat tu-

en hyväksymisen ehdoiksi. Suuntaviivojen ja puitteiden mukaisesti hyväksytyjen tukien ehdot ja rajoitukset on otettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Kansallisesti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla myönnettävistä kehittämistuista säädetään maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (329/1999), jäljempänä rahoituslaki. Tuen myöntämisen edellytyksiä ja ehtoja sekä tuen myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavaa menettelyä koskevat tarkemmat säännökset sisältyvät maaseudun kehittämisestä annettuun valtioneuvoston asetukseen (609/2000), jäljempänä kansallinen maaseudun kehittämisasetus, sekä tuen kohdentamisesta ja tukien myöntämisessä noudatettavasta menettelystä annettuihin maa- ja metsätalousministeriön asetuksiin. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen osalta maaseudun kehittämisen tuista säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituksesta annetussa laissa (45/2000), jäljempänä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki, sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (175/2001). Koltta-alueen kehittämisestä säädetään kolttalaissa (253/1995).

Maaseudun yritystoiminnan tuet

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa säädetään kehittämistoimenpiteistä, joiden rahoitukseen EY voi osallistua. Sanotun asetuksen 2 artiklassa säädetään yleisellä tasolla maaseudun kehittämisenä tuettavasta toiminnasta. Tuki voi koskea varsinaisen maatilatalouden lisäksi muun muassa maataloustuotteiden jalostamisen ja markkinoinnin rakenteiden parantamista, maatilan toimintojen monipuolistamista täydentävien tai vaihtoehtoisten toimintojen avulla sekä maaseudun elinkeinojen kehittämistä ja työpaikkojen säilyttämistä tai luomista. Maatilan toiminnan monipuolistamiseen voidaan EY:n maaseudun kehittämisen 4 artiklan mukaisesti myöntää investointitukea. Maataloustuotteen jalostukseen ja markkinointiin voidaan tuotteen kilpailukyvyyn parantamiseksi myöntää 25 artiklan mukaisesti investointitukea. Mahdollisuudesta tukea muuta maaseudun yritystoimintaa säädetään asetuksen 33 artiklassa.

Suomessa EY:n maaseudun kehittämisase-

tuksen mukaista tukea voidaan myöntää maatilatalouden eli maa- ja metsätalouden harjoittamisen sekä maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin lisäksi muuhun yritystoimintaan, jota harjoitetaan maatilatalouden harjoittamisen yhteydessä. Lisäksi voidaan tukea maatilataloutta harjoittavien yritysten kanssa palvelu-, jalostus-, jakelu- tai myyntiketjussa toimivien yritysten kehittämistä. Pienimuotoisesti on voitu tukea myös muiden maaseudun mikroyritysten toimintaa. Edellä tarkoitettu muun yritystoiminnan tuki rajoittuu näin ollen pääsääntöisesti maatilakäytäntöihin yrityksiin sekä niin sanottuihin ketjuyrityksiin. Myös tuettavan yrityksen koko on ratkaiseva tekijä. Rahoituslaissa säädettyä maaseudun kehittämisen tukea on voitu myöntää tapauksesta riippuen yrityksille, jotka työllistävät yrittäjän ja tämän perheenjäsenten lisäksi enintään 3—5 henkilötyövuotta vastaavasti. Tätä suurempien yritysten osalta kauppa- ja teollisuusministeriö vastaa maaseudun yritystoiminnan tukemisesta. Erityisesti kauppa- ja teollisuusministeriö myöntää tuen muuten kuin maatilatalouden yhteydessä harjoitettuun maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin. Nämä tuet on rahoitettu kokonaan kansallisista varoista ja niiden toimeenpanosta on säädetty yritystoiminnan tukemisesta annetussa laissa (1068/2000), jäljempänä yritystukilaki, sekä sen nojalla investointituesta ja kehittämistuesta maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1201/2000). Jalostuksen ja markkinoinnin tukea on myönnetty yrityksen kilpailukykyä ja tuottavuutta parantaviin sekä kansainvälistymistä edistäviin investointeihin. Lisäksi tukea on myönnetty yritysten kehittämiseen niiden tuotteiden ja tuotantomenetelmien tason nostamiseksi, liikkeenjohto- ja markkinointitaitojen parantamiseksi sekä kansainvälistymisen edistämiseen.

Osarahoitteisen yritystuen myöntämisen keskeiset edellytykset ja ehdot perustuvat EY:n maaseudun kehittämisasetuksen ja Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettuun komission asetukseen (EY) N:o 817/2004. Kokonaan

kansallisista varoista myönnettävien yritystukien ehdot noudattavat pitkälti osarahoitteisten tukien ehtoja, jotta tuen saajat eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, mistä rahoituslähteestä tuki myönnetään. Käytännössä tuen myöntämisen edellytyksiin ja ehtoihin sekä tuen enimmäismäärään vaikuttavat tukeen sovellettavat valtiontukisäännöt, joita noudatetaan kansallisesti rahoitetun tuen lisäksi myös osarahoitetun tuen osalta, jollei EY:n maaseudun kehittämisasetuksen säännöksistä muuta johdu.

Muun yritystoiminnan tukiin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskiuurille yrityksille myönnetystä valtiontuesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 70/2001 tai eräissä tapauksissa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EY) N:o 69/2001 säännöksiä. Maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukeen tulevat kuitenkin investointituen osalta sovellettaviksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen, jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävään valtiontukeen annetun komission asetuksen (EY) N:o 1/2004 säädetyt ehdot sekä kehittämistuen osalta yhteisön suuntaviivat maatalousalan valtiontuesta (2000/C 28/02).

Yritystuen myöntämisen edellytyksistä säädetään rahoituslain 5 §:ssä ja kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 3 luvussa. Sanotun asetuksen 11 §:n mukaan yritystukea voidaan myöntää yhtiömuotoisen yrityksen lisäksi yrittäjänä toimivalle luonnolliselle henkilölle, osuuskunnalle sekä eräille taloudellista toimintaa harjoittaville yhteenliittymille. Asetuksen 11 b §:ssä säädetään edellytyksistä, joilla tukea voidaan myöntää muulle kuin maatilakäytäntönselle yritykselle tai maatilakäytäntönselle yritykselle muualla kuin maatilalla toteutettavaan yritystoimintaan. Yritystuen myöntämisen keskeisenä edellytyksenä on, että tuettavalla toiminnalla on olennaista merkitystä yrittäjän toimeentulolle ja että yritys täyttää rahoituslain 5 §:n 2 momentissa säädetyt taloudellista elinkelpoisuutta koskevat vaatimukset. Lisäksi yrityksen toimipaikan tulee sijaita Suomessa ja

ohjelmaperusteisten tukien osalta ohjelma-alueella. Yrittäjällä tulee myös olla tuettavaa toimintaa koskeva riittävä ammattitaito.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaista maaseudun yritystoiminnan monipuolistamista sekä yritysten tuottavuuden ja kilpailukyvyn edistämistä voidaan tukea yrityksen investointituella ja kehittämistuella sekä yritystoiminnan monipuolistamista lisäksi yrityksen käynnistystuella. Edellä mainittujen tukien myöntämisestä osarahoitteisina säädetään rahoituslain 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa. Rahoituslain 16 §:n nojalla tukia voidaan myöntää myös kokonaan kansallisista varoista. Tukien muodosta sekä myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista säädetään kansallisessa maaseudun kehittämisasetuksessa sekä maatilatalouden rakennetuen ja vastaavan yritystoimintaan myönnettävän tuen kohdentamisesta vuosittain annettavassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa.

Käynnistystukea voidaan kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 49 §:n mukaan myöntää muun yritystoiminnan aloittamisesta tai laajentamisesta aiheutuneisiin palkkajä ja työvoimakustannuksiin. Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 32—33 §:ssä säädetään yritystoiminnan investointeihin myönnettävästä tuesta. Investointitukea voidaan myöntää tuettavassa yritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan sekä sen muutos- ja parannustöihin. Käytännössä investointitukia maatilalla tapahtuvaan muuhun yritystoimintaan on myönnetty esimerkiksi maatilamatkailutoiminnan aloittamiseen, maaseudun ohjelmajalostukseen ja koneurakointiin tarvittaviin investointeihin. Maatilan ulkopuolella tapahtuvana yritystoimintana on tuettu erityisesti palveluiden ja tavaroiden tuottamista yhteistyössä maaseutuyritysten kanssa. Yrityksen kehittämistukea voidaan myöntää kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 47 §:n mukaan yrityksen esittämän suunnitelman perusteella rajattuun kehittämishankkeeseen. Tuki on tarkoitettu erityisesti yritystoiminnan kehittämisen kannalta tarpeelliseen suunnittelu- ja selvitystyöhön sekä koulutus-, asiantuntija- ja asiantuntijapalveluiden hankkimiseen. Kehittämistuki on voinut koskea esimerkiksi matkailuyritystoiminnan aloittamisen edellytyksiä

koskevaa selvitystyötä sekä yrityksen toiminnan suunnittelua. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaisista porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajalle toiminnan monipuolistamiseen myönnettävistä investointi-, kehittämis- ja käynnistystuista.

Maaseudun yritystoimintaa tuetaan myös muutoin kuin yksittäiselle yritykselle tai yritysryhmälle myönnettävillä tuilla. Tällaisia maaseudun yritystoimintaa edistäviä tukia ovat muun muassa rahoituslain 10 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tuki maaseudun yrityksiä yleisesti hyödyttävän koulutuksen järjestämiseen tai rahoituslain 13 §:n mukainen tuki muuhun tutkimus- ja kehittämistoimintaan, jonka tarkoituksena on arvioida ja edistää yritystoiminnan yleisiä toimiala- ja tuotantosuuntaakohtaisia toimintaedellytyksiä. Tukea on voitu myöntää myös useamman yrityksen yhteiseen kehittämiseen parantamalla niiden toimintaedellytyksiä ja kannattavuutta yhteistoiminnan, osaamisen ja tuotekehityksen avulla, jolloin tukea on pidetty yrityskohtaisena tukena. Edellä mainittujen tukitoimenpiteiden sisällöstä säädetään tarkemmin kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 50 ja 52 §:ssä sekä maaseudun kehittämissankkeisiin myönnettävän tuen kohdentamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1289/2002), jäljempänä kehittämistukien kohdentamisasetus. Porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevia kehittämissankkeita on voitu tukea sekä rahoituslain että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain perusteella.

Maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen tähtäävät tuet

EY:n maaseutuasetuksen 2 artiklan mukaan tuki voi koskea maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämisen lisäksi muun muassa toimivan yhteiskuntarakenteen säilyttämistä ja vahvistamista maaseutualueilla sekä asukkaiden elinolojen parantamista. Tuettavasta toiminnasta säädetään tarkemmin asetuksen 33 artiklassa, jonka mukaan maaseutualueiden kehittämisenä voidaan tukea kylien kunnostamista ja kehittämistä, maaseutuperinnön

suojelemista sekä maaseudun perusrakenteiden kehittämistä ja peruspalveluja. Kansallisesti yleisten kehittämissankkeiden osarahoituksesta tuesta säädetään rahoituslain 13 §:ssä. Sanotun lain 16 §:n nojalla vastavia toimenpiteitä voidaan rahoittaa kokonaan kansallisin varoin. Kehittämissanketukien myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista säädetään tarkemmin kansallisessa maaseudun kehittämisasetuksessa sekä kehittämistukien kohdentamisasetuksessa.

Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 52 §:n mukaan tukea voidaan myöntää yleishyödyllisiin maaseudun asuin ympäristöä sekä ympäristösuojelua edistäviin hankkeisiin sekä koulutuksen järjestämiseen. Kehittämistukien kohdentamisasetuksen 9 §:ssä säädetään tarkemmin yleisten kehittämissankkeiden tuen käyttämisestä muun muassa kyläyhteisön käytössä olevien yhteisten tilojen tai alueiden perustamiseen, kunnostamiseen ja laajentamiseen sekä näiden varustamiseen ja paikalliskulttuurin edistämiseen. Yleisten kehittämissankkeiden tukea voidaan myöntää kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 55 §:n mukaan kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta tai sitä edeltävästä selvitystyöstä aiheutuviin työntekijöiden palkkauksesta ja asiantuntijapalkkioista, käyttöomaisuushankinnoista, toimitiloista ja muista toiminnan kustannuksista aiheutuviin menoihin. Käytännössä tuella on rahoitettu esimerkiksi virkistysalueen perustamista sekä maaseudun perinneympäristöjen ja kulttuurin kannalta arvokkaiden rakennusten parantamista.

Toisin kuin yritystuissa yleisissä kehittämissankkeissa on usein tuen saajana tai hankkeen osatoteuttajana mukana yksityisoikeudellinen yhdistys, valtion tai kunnan viranomainen taikka sen omistama yritys. Tuen saajista säädetään rahoituslain 5 §:n 1 momentissa ja kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 51 §:ssä. Viimeksi mainitussa säännöksessä asetetaan tarkemmat tuen saajan koskevat edellytykset. Erityisesti tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava kehittämissanktoiminta olennaisesti liittyy tuen saajan tehtäviin ja toiminta-ajatukseen. Lisäksi tuen saajana olevalla yhteisöllä tulee olla riittävät edellytykset kehittämissanktoiminnan toteuttamiseen.

Paikallisille toimintaryhmille myönnettävät tuet

Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat Leader-yhteisöaloiteohjelman, POMO-ohjelman sekä alueellisten maaseudun kehittämisohjelmien toimeenpanoon. Niiden osallistumista ohjelmien laatimiseen paikallisten kehittämissuunnitelmien kautta on selvitetty hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista (HE 35/2006 vp.). Paikallisten toimintaryhmien tehtävistä on säädetty rahoituslain 14 §:ssä sekä kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 98 §:ssä. Tehtäviä selvitetään tarkemmin jäljempänä yhteisöaloiteohjelmaan ja alueelliseen maaseudun kehittämisohjelmaan perustavien tukien rahoituksesta säädetään rahoituslain 13 §:ssä ja POMO-ohjelman toteuttamiseen myönnettävästä tuesta 16 §:ssä. Leader-yhteisöaloiteohjelman ja kansallisen POMO-ohjelman toimeenpanoon osallistuville paikallisille toimintaryhmille myönnettävästä rahoituksesta säädetään tarkemmin LEADER+ -yhteisöaloiteohjelman toimeenpanosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (514/2001), jäljempänä Leader-asetus. Näille niin sanotuille Leader- ja Pomo-toimintaryhmille myönnettiin kuluva ohjelmakauden alussa tukea toiminnassa tarvittavien erityistaitojen hankkimiseen sekä toiminnassa tarvittavien tilojen hankkimiseen ja varustamiseen. Paikallisille toimintaryhmille on myönnetty tukea paikallisten kehittämissuunnitelmien toimeenpanoon, niiden toteutumisen seurantaan sekä verkostoitumisesta aiheutuviin kustannuksiin. Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 98 §:n mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus voi myöntää tukea paikallisen toimintaryhmän toimintaan sen hoitaessa alueelliseen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Myös tässä yhteydessä tuella on rahoitettu lähinnä toimintaryhmytyössä tarvittavien erityistaitojen hankkimista sekä toimintaryhmän toiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Tukien toimeenpano

Ohjelmien ja varojen hallinnointiin liittyvien tehtävien hoitamista ja menettelyjä sekä niihin liittyvää Euroopan yhteisön ja kansal-

lista lainsäädäntöä on selvitetty tarkemmin hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista (HE 35/2006 vp.). Rahoituslain 55 §:ssä säädetään lain täytäntöönpanosta vastaavista viranomaisista. Maaseudun kehittämisen yritystukien sekä yleisten hanketukien osalta eri viranomaisten tehtävistä ja tukien toimeenpanossa noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin kansallisessa maaseudun kehittämisasetuksessa sekä maaseudun kehittämistoimenpiteitä tuettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (129/2002), jäljempänä menettelytapasetus.

Tuen myöntämisessä tarvittavien päätöskaavojen ja -lomakkeiden sekä tuen toimeenpanoa koskevien määräysten ja ohjeiden laatimisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriön toimeenpanolinjan tavoiteohjelmien ja Leader-yhteisöaloiteohjelman hallintoviranomaistehtäviä hoitava yksikkö. Tukihakemusten vastaanottamisesta, tarkistamisesta ja sisällön arvioinnista sekä niihin sisältyvien tietojen tallentamisesta seurannan tietojärjestelmään vastaa työvoima- ja elinkeinokeskus, joka päättää myös tuen myöntämisestä. Eräissä tapauksissa ennen tuen myöntämistä työvoima- ja elinkeinokeskuksen on hankittava maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Myös muilta viranomaisilta voidaan pyytää lausuntoa, jos tämä on tarpeen hakemuksen ratkaisemiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö päättää Interreg-yhteisöaloiteohjelmaan sisältyvän tuen myöntämisestä siltä osin, kuin tuen kansallinen rahoitusosuus rahoitetaan valtion talousarviossa sen pääluokkaan osoitetuista varoista. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu eräiden muiden kuin ohjelmiin sisältyvien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta päättäminen. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön toimivallasta säädetään kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 82 §:ssä.

Tuen maksamiseen liittyvästä toimivallasta säädetään kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 83 §:ssä. Maksuhakemuksen käsittelee ja maksamisesta päättää tuen myöntänyt työvoima- ja elinkeinokeskus, joka merkitsee seurannan tietojärjestelmään maksupäätökseen sisältyvät menot muodos-

tamalla maksuaineiston. Tieto menoista toimitetaan maksusanomana maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle, joka vastaa maksuaineiston tiliöinnistä ja numerotarkastuksesta. Asiatarkastuksen, menon hyväksymisen ja maksumääräyksen suorittaa maa- ja metsätalousministeriön toimeenpanolinjan EMOTR:n tukiosaston varojen maksajavirastotehtäviä tai EMOTR:n ohjausosaston varojen osalta maksuviranomaistehtäviä hoitava yksikkö. Tuen teknisestä maksamisesta vastaa maksajavirasto- ja maksuviranomais-tehtäviä hoitava maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen osa, joka vastaa myös maksukirjanpidosta. Vastaavalla tavalla on hoidettu kansallisista varoista myönnettujen tukien maksujen toimeenpano.

Ennen tuen maksamista työvoima- ja elinkeinokeskus on velvollinen tarkistamaan maksuhakemukseen sisältyvien menojen tukikelpoisuuden, tosiasiallisuuden ja todennettavuuden. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu hakemuksen hallinnollisen tarkastuksen avulla, joka tehdään maksuhakemuksen, sen liitteiden ja menoja koskevien kirjanpitoraporttien tai tositteiden avulla. Tietyn tuen enimmäismäärän ylittäviin tuen saajiin kohdistetaan lisäksi paikan päällä tehtävä tarkastus, jossa maksuhakemuksen käsittelijä tutkii muun muassa tuen kohteen olemassa olon, tuettavan toimenpiteen etenemisen suunnitelman mukaisesti, hankintalainsäädännön noudattamisen sekä kirjanpitoon ja asiakirjojen säilyttämiseen liittyvien tuen ehtojen noudattamisen. Velvollisuus hallinnollisen tarkastuksen suorittamiseen perustuu neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä rakennerahastoista myönnettävän tuen hallinto- ja valvontajärjestelmien osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 438/2001 4 artiklaan, jonka mukaisesti jäsenvaltioiden on otettava käyttöön menettelyt menojen tosiasiallisuuden ja tukikelpoisuuden sekä yhteisön kilpailulainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. Lisäksi yhteisön lainsäädäntö edellyttää otantaan perustuvia tarkastuksia, joilla pyritään todentamaan kansallisen hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuus sekä yhteisölle toimitettuun menoilmoitukseen sisältyvien kustannusten tukikelpoisuus. Näitä tarkastuksia on suorittanut maa- ja metsätalousministeriö. Kansallisesti tar-

kastusoikeudesta säädetään rahoituslain 44 §:ssä.

Paikallisten toimintaryhmien osallistuminen tukien toimeenpanoon

Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat leader-toimintatavan mukaisesti toteutettavien maaseudun kehittämistoimenpiteiden toimeenpanoon. Maa- ja metsätalousministeriö tai eräissä tapauksissa työvoima- ja elinkeinokeskus varaa talousarviossa osoitetuista varojen myöntämisvaltuuksista osuuden paikallisen toimintaryhmän kehittämissuunnitelman toimeenpanoa varten. Tästä osuudesta rahoitettavien hankkeiden valintaan paikallinen toimintaryhmä osallistuu. Haettaessa rahoitusta paikallisen toimintaryhmän rahoituskiiintiöstä tuen myöntämistä koskeva hakemus toimitetaan paikalliselle toimintaryhmälle, joka antaa lausuntonsa hankkeen rahoituksesta. Lausunnosta päättää toimintaryhmän hallitus. Tämän jälkeen toimintaryhmä toimittaa hakemuksen lausunnolla varustettuna työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Toimintaryhmän lausunto on ollut työvoima- ja elinkeinokeskusta käytännössä sitova, sillä tämä on voinut poiketa toimintaryhmän esityksestä ainoastaan erittäin perustellusta syystä. Työvoima- ja elinkeinokeskus ei ole myöskään voinut myöntää tukea sellaiselle hankkeelle, jonka rahoitusta paikallinen toimintaryhmä ei ole puoltanut. Näin ollen paikallinen toimintaryhmä suorittaa tuen myöntämiseen liittyvän tarkoituksenmukaisuusharkinnan. Toimintaryhmän harkintaa ohjaavat ohjelma-asiakirjoissa asetetut hankkeiden valintakriteerit sekä paikallisissa suunnitelmissa määritellyt kehittämisen tavoitteet.

Paikallisten toimintaryhmien tehtävänä on myös neuvoa tuen hakijoita hakumenettelyyn liittyvissä teknisissä kysymyksissä sekä tiedottaa ohjelmiin sisältyvistä rahoitusmahdollisuuksista. Lisäksi paikalliset toimintaryhmät ovat osallistuneet myös hankkeen sisällölliseen ohjaukseen ja seurantaan hankkeille asetetuissa ohjausryhmissä. Edelleen paikalliset toimintaryhmät ovat ottaneet vastaan tuen maksamista koskevat hakemukset, ja niiden tehtävänä on ollut tarkistaa hakemuksen täydellisyys ja pyytää tuen saajaa tarvittaessa täydentämään hakemustaan. Paikalliset toimintaryhmät ovat myös eräissä tapauksissa

arvioineet maksatushakemuksen yhteydessä hankkeen edistymistä. Hakemusten tarkistamisen jälkeen paikallisten toimintaryhmien tehtävänä on ollut toimittaa maksatushakemus sen jättämiseksi asetetun määräajan puitteissa työvoima- ja elinkeinokeskukselle päätöksen tekemistä varten.

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien myöntämisen, maksamisen, vaikutusten seurannan, tarkastuksen ja takaisinperinnän tekniseen toteuttamiseen on käytetty pääasiassa Hanke 2000 -tietojärjestelmää. Lisäksi varojen käytön ja maksajavirastotehtävien hoitamisen kannalta keskeinen on Betal BTX -järjestelmä, joka on keskitetty tukimaksujen käsittelyjärjestelmä, johon sisältyvät tukimaksujen suorittamiseen ja saatavien seurantaan liittyvät toiminnot.

Hanke 2000 -järjestelmä on maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain (1515/1994), jäljempänä maaseutuelinkeinorekisterilaki, 4 §:ssä tarkoitettu rekisteri. Maaseutuelinkeinorekisterilaisissa säädetään rekisterin ylläpidosta, käytöstä, tietosisällöstä sekä tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta. Rekisterin ylläpidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Tämän lisäksi rekisteriä käyttävät maa- ja metsätalousministeriö sekä työvoima- ja elinkeinokeskukset. Rekisteriin sisältyvät tiedot ovat rajoitetusti julkisia. Niiden luovuttamisesta päättää maa- ja metsätalousministeriö. Betal BTX on maa- ja metsätalousministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen käytössä.

Toiminnan laajuus

Maaseudun kehittämisohjelmiin sisältyvien maaseudun yritystoiminnan tukien sekä maaseudun asukkaiden elämänlaadun kehittämiseen myönnettävien tukien toimeenpanoon käytetään maa- ja metsätalousministeriössä, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksessa sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa noin 331 henkilötyövuoden työpanos, josta työvoima- ja elinkeinokeskusten osuus on yli puolet. Toimeenpanon kokonaiskustannukset olivat vuonna 2005 noin 21,5 miljoonaa euroa, joka on noin viidesosa maatalouden ja maaseudun kehittämisen tu-

kihallinnon kokonaiskustannuksista.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksissa on luvulla ohjelmakaudella tehty 30.6.2006 mennessä yhteensä 8 820 yrityksen investointitukea, 2 374 yrityksen kehittämistukea ja 738 yrityksen käynnistystukea koskevaa rahoituspäätöstä. Päätöksillä on myönnetty tukea yhteensä noin 183 miljoonaa euroa, josta noin 160 miljoonaa euroa on myönnetty investointitukena, noin 11 miljoonaa euroa kehittämistukena ja 12 miljoonaa euroa käynnistystukena. Tuesta noin 87 prosenttia on myönnetty maatilakyläkentäisille yrityksille. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla on 1.1.2001—31.7.2006 myönnetty maataloustuotteen jalostuksen ja markkinoinnin tukia yhteensä noin 14,1 miljoonaa euroa, josta investointitukena on myönnetty noin 12,9 miljoonaa euroa ja kehittämistukena noin 1,2 miljoonaa euroa. Näitä koskevia rahoituspäätöksiä on tehty arviolta 240 kappaletta, joista valtaosa työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Lisäksi kuluvalle ohjelmakaudella on tehty 31.7.2006 mennessä yhteensä noin 8000 maaseudun kehittämishankkeita koskevaa rahoituspäätöstä. Näihin sisältynyt työvoima- ja elinkeinokeskuksen myöntämä rahoitus on ollut yhteensä noin 426 miljoonaa euroa, josta yhteisön rahoitusta on noin 196 miljoonaa euroa. Valtion rahoitusta on myönnetty noin 233 miljoonaa euroa, josta kokonaan kansallisesti rahoitetun tuen osuus on ollut noin 12 miljoonaa euroa.

2.2. Kansainvälinen kehitys

EU:n lainsäädäntö

Tulevalla ohjelmakaudella 2007—2013 EY:n maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoitus keskitetään maaseudun kehittämisen maataloustukirahastoon, jäljempänä maaseuturahasto. Maaseuturahasto on yhteisen maatalouspolitiikan osana tapahtuvan maaseudun kehittämisen rahoitusväline, jota koskevat EY:n säädökset annetaan EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen toimivaltamääräysten perusteella. Vastaavasti maaseudun kehittämistoimenpiteisiin liittyvä ohjelmatyö ja ohjelmien hallinnointi tapahtuu maaseudun kehittämistä koskevan yhteisön lainsäädännön perusteella. Suomessa maaseuturahastos-

ta rahoitettavat toimenpiteet tulevat sisällymään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sekä Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmaan.

Tulevalla ohjelmakaudella yhteisön rahoituksen hallinnointiin sovellettavat menettelyt eivät ole riippuvaisia siitä, rahoitetaanko maaseudun kehittämisen tuki rakennerahastojen vai yhteisen maatalouspolitiikan rahoitukseen perustetun rahaston varoista. Yhteisön lainsäädäntö kuitenkin edellyttää, että jäsenvaltio varmistaa maaseuturahastosta rahoitettavien toimenpiteiden ja rakennerahastoista rahoitettavien tukitoimien keskinäisen täydentävyyden ja yhteensopivuuden.

Maaseuturahaston varojen hallinnoinnista säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1290/2005, jäljempänä uusi rahoitusasetus. Kysymys on varsin pitkälle jäsenvaltioiden sisäiselle yhteisön varojen hallinnointijärjestelmälle asetettavista vaatimuksista. Yksittäisen tuen saajan asemaan vaikuttavat kuitenkin välillisesti rahoitusasetuksen varsin yksityiskohtaiset säännökset, jotka koskevat muun muassa maksajaviraston velvollisuutta tarkistaa määrättyt asiat ennen maksun suorittamista, paikalla tehtäviä tarkastuksia sekä komission tiedonsaantioikeutta. Varojen hallinnointiin liittyvistä menettelyistä säädetään yksityiskohtaisesti uuden rahoitusasetuksen nojalla annetuissa komission asetuksissa. Edellä mainittuihin säädöksiin ei sisälly yksittäisen tuen saajan kannalta merkittäviä muutoksia.

Maaseuturahastosta rahoitettavista tuista säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005, jäljempänä EY:n maaseutuasetus. Maaseudun kehittämistoimenpiteet on asetuksessa jaettu toimintalinjoihin. Ensimmäiseen toimintalinjaan sisältyvät toimenpiteet maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn edistämiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti investointituki maatalojen nykyaikaistamiseen, nuorten viljelijöiden aloitustuki, tuki maatalousalan toimijoiden ammatillisen osaamisen nostamiseen sekä maa- ja metsätaloustuotteen arvon lisäämiseen myönnettävät tuet. Toiseen toimintalinjaan sisältyvät ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvät toimen-

piteet, joista voidaan mainita erityisesti ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaukset. Kolmas toimintalinja koostuu maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen ja maaseutualueiden elämänlaadun parantamiseen keskittyvistä toimenpiteistä. Näitä ovat erityisesti tuet maatalon toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle, tuet mikroyritysten aloittamiseen tai toiminnan laajentamiseen sekä kylien kehittämiseen ja maaseutuperinnön säilyttämiseen myönnettävät tuet. Neljäs toimintalinja on varattu Leader-toimintatavan mukaisesti toteutettaville toimenpiteille. Jäsenvaltio määrittelee kansallisesti ohjelmassa ne toimenpiteet, joita se ottaa käyttöön joko osaksi yhteisön varoista tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuna. Maaseuturahaston osuus vahvistetaan kullekin toimintalinjalle erikseen ohjelman hyväksymistä koskevassa komission päätöksessä.

Leader-yhteisöaloiteohjelmaan sisältynyt paikallislähtöinen toimintatapa on tulevalla ohjelmakaudella valtavirtaistettu osaksi kansallista ohjelmaa. Leader -lähestymistapaa, jossa ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen osallistuvat paikalliset toimintaryhmät, voidaan käyttää kaikissa ohjelman toimintalinjoissa. Niiden toimenpiteiden valinta, joiden toimeenpanoon paikalliset toimintaryhmät osallistuvat, on jätetty jäsenvaltion tehtäväksi. Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat nykyisin rahoitettavien maaseudun kehittämistoimenpiteiden valintaan koko Suomen alueella niille osoitetun rahoituskiintiön puitteissa. Erityisesti paikallislähtöinen toimintatapa on ollut käytössä Leader-yhteisöaloiteohjelmaan ja sitä täydentävään POMO-ohjelmaan sisältyvien toimien valinnassa. Paikalliset toimintaryhmät ovat osallistuneet rahoitettavien toimien valintaan myös alueellisessa maaseudun kehittämisohjelmassa, sitä täydentävässä Etelä- ja Länsi-Suomen alueellisessa maaseudun kehittämisohjelmassa sekä tavoite 1 -ohjelmissa.

Tuen saajien kannalta merkittävin muutos nykytilaan verrattuna liittyy maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen myönnettäviin tukiin. EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukainen tuki on pääsääntöisesti kytketty yritystoiminnan kehittämiseen maatilalla tai maatalouden yhteydessä. Muun kuin maatalouden yhteydessä harjoitettavan

yritystoiminnan tukeminen on mahdollista vain Leader-yhteisöaloiteohjelmassa. Leader-yhteisöaloiteohjelmasta saatujen hyvien kokemusten perusteella on pidetty tarpeellisena laajentaa maaseudun kehittämistuen alaa vastaamaan maaseutualueiden taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin. Jatkossa maaseudun kehittämistoimenpiteenä voidaan tukea myös muuta kuin maatalan yhteydessä tai niin sanottuna ketjuyrityksenä harjoitettavaa yritystoimintaa. Tämä mahdollistaa aiempaa kokonaisvaltaisemman tuen työpaikkojen ja toimentulomahdollisuuksien luomiseksi maaseutualueilla.

Maaseudun kehittäminen EY:n jäsenvaltioissa

Hallituksen esityksen laatimishetkellä ei ollut käytettävissä yksityiskohtaista tietoa siitä, mitä maaseudun kehittämistoimenpiteitä EY:n muut jäsenvaltiot aikovat sisällyttää maaseutuasetuksen perusteella laadittaviin maaseudun kehittämisohjelmiin, sillä kansallisten ohjelmien valmistelu on kesken. Useimmista jäsenvaltioista on kuitenkin saatu eräitä alustavia tietoja.

Maaseudun kehittämisen strategisista painopisteistä eri maissa on saatavilla jonkin verran tietoa. Useissa maissa painotukset liittyvät maatalouden kilpailukyyn lisäämiseen sekä luonnonvarojen kestävästi käytön edistämiseen maaseutualueilla. Lisäksi muun muassa Tanska on ilmoittanut painottavansa erityisesti elintarvikesektorin kilpailukyyn sekä maaseudun yrittäjyyden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Ruotsi pitää niin ikään tärkeänä yrittäjyyden edistämistä ja sen myötä työpaikkojen luomista maaseudulla. Itävalta ja Espanja painottavat myös maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Lähes kaikki jäsenvaltiot tulevat käyttämään ohjelmien toteutuksessa maatalouden uuden aikaistamiseen, maa- ja metsätalouden toimijoiden koulutukseen, maatalon monipuolistamiseen ja maataloustuotteen arvon lisäämiseen liittyviä tukia sekä maatalouden ympäristötukia. Näiden maatalouteen liittyvien tukien lisäksi varsin yleisesti tullaan käyttämään maaseudun asukkaiden peruspalveluiden ja kylien kehittämiseen sekä maaseutuperinnön säilyttämiseen liittyviä tu-

kia.

Leader-toimintatapaa tullaan käyttämään kaikissa ohjelman toimintalinjoissa Suomen lisäksi todennäköisesti muun muassa Espanjassa, Italiassa, Itävallassa ja Ruotsissa. Muun muassa pinta-ala- ja eläinperusteisten tai yrityksille myönnettävien tukien osalta Leader-toimintatapaa käytetään kuitenkin useimmissa maissa vain rajoitetusti tai ei lainkaan. Esimerkiksi Tanskassa, Belgiassa ja Irlannissa Leader-toimintavan mukaisesti toteutettaisiin ainoastaan toimintalinjaan 3 sisältyviä maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen ja maaseutualueiden elämänlaadun parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

2.3. Nykytilan arviointi

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki on luonteeltaan puitelaki, jossa on säädetty tavoitteita ja toimeenpanotavaltaan hyvin erilaisista tukijärjestelmistä. Rakente on osoittautunut ongelmalliseksi perustuslain kannalta, sillä tukijärjestelmiä koskevat keskeiset säännökset ovat nykyisin pääosin lakia alemmanasteisissa säädöksissä. Myös säädösten soveltamisen kannalta monipuolinen rakenne on koettu usein ongelmalliseksi sekä hallinnon että tuen saajien näkökulmasta.

Maaseudun yritystoimintaan ja maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen tähtäviin tukien vaikutuksia on tarkasteltu osana EY:n osaksi rahoittamia maaseudun kehittämisohjelmia koskevia arviointoja. Arviointien johtopäätökset ovat osittain vaihdelleet ohjelmasta riippuen. Erityisesti arvioinneissa on kiinnitetty huomiota tukien vaikuttavuuteen eli siihen, olisiko kehittämistyöhön ryhdytty ilman tukea. Toinen keskeinen näkökohta liittyy vaikutusten kestävyteen eli siihen, miten tuella toteutettua toimintaa on voitu jatkaa tuen päättymisen jälkeen.

Maaseudun pienten yritysten näkökulmasta yritysrahoituksen ja kehittämisen välineitä on kuluvalle ohjelmakaudella ollut monipuolisesti ja kattavasti. Maaseutuhallinnon rahoituksen kohteena ovat erityisesti yrittäjäperheen voimin toimivat, maa- ja metsätalouteen eri tavoin kytkeytyvät mikro yritykset. Rahoituksen saajien toimialakirjo on varsin laaja alkutuotantoa harjoittavista yrityksistä palveluyrityksiin. Yritysten käynnistämis-, kehittä-

tämis- ja investointituki ovat osoittautuneet toimiviksi ja tavoitteisiin nähden tehokkaiksi maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämisen muodoiksi. Lisäksi alueellista yritys ympäristön ja toimialan kehittämistä edistetään sekä pienyritysten verkostoitumista kehitetään useiden ohjelmien kautta. Maaseudun elinkeinon kehittämisen kannalta on koettu ongelmallisiksi muiden kuin maatilakäytäntöjen maaseudun yritysten jääminen eri tukijärjestelmien ulkopuolelle sekä tukien hakumenettelyn monimutkaisuus hallinnon asiakkaiden näkökulmasta. Haasteena on ollut eri tukivälineiden hyödyntäminen siten, että ne vastaavat parhaiten asiakkaan tarpeisiin. Yritystuen hakijan on usein vaikea hahmottaa, minkä viranomaisen hallinnoimaa tukea olisi viisainta hakea. Eri lainsäädäntöihin perustuvien tukivälineiden koetaan kohtelevan yrityksiä eriarvoisesti, vaikka tuen myöntäjä voi olla sama työvoima- ja elinkeinokeskus.

Maaseudun kehittämis- ja koulutushankkeiden tuella on toteutettu monipuolista maaseudun kehittämistä. Hankkeet on havaittu tehokkaiksi kehittämisen välineiksi maaseudun yhteisöllisen toiminnan ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksien luomisen kannalta. Suurimmat ongelmat hanketukien toimeenpanossa ovat liittyneet monimutkaisiin käytäntöihin sekä eräiltä osin pitkiin päätöksenteko- ja maksatusaikoihin, jotka ovat aiheuttaneet vaikeuksia erityisesti pienten toimijoiden ja hankkeiden toteuttamisessa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen, maataloustuotteiden kilpailukyvyyn edistäminen, maaseudun yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyyn kehittäminen sekä maaseudun asukkaiden viihtyvyyden ja elinolosuhteiden parantaminen. Maaseudun kehittämisen tukia koskevan lakiehdotuksen tavoitteena on säätää edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen käytettävistä tuista sekä niitä koskevista edellytyksistä, ehdoista ja menettelyistä sekä näiden tukien osalta toteuttaa EY:n osaksi rahoittamaan maaseudun kehittämisohjelmaan perustuvien tukien kansalliseen toi-

meenpanoon tarvittavat säännökset.

Esityksen tarkoituksena on osaltaan yksinkertaistaa maaseudun kehittämisen tukiin liittyvää lainsäädäntöä. Kuluvalle ohjelmakaudella useisiin eri ohjelmiin sisältyvät, Euroopan yhteisön varoista rahoitettavat ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettavat tuet muodostavat niin viranomaisten kuin tuensaajien kannalta monimutkaisen, vaikeasti hallittavan kokonaisuuden. Euroopan yhteisön maaseudun kehittämisen tukien rahoituksen keskittäminen maaseuturahastosta rahoitettaviin ohjelmiin sekä niitä koskevan lainsäädännön yhdenmukaistaminen antaa mahdollisuuden laatia kansallisesti yhtenäisen säädösperustan maaseudun kehittämiseen liittyville yritystuille ja hanketuille. Yhteisön varoista rahoitettavia tukia toimeenpantaessa tulisi kuitenkin edelleen huomioida yhteisön lainsäädännön aiheuttavat vaatimukset. Tältä osin esityksen tarkoituksena on saattaa lain tasolle perussäännökset tukien myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä ja ehdoista sekä tukien toimeenpanosta vastaavien viranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien tehtävistä ja toimivallasta.

Esitys on osa maaseutuelinkeinon rahoituslainsäädännön kokonaisuudistusta. Tarkoituksena on uudistaa maaseutuelinkeinon rahoituslaki ja sen nojalla annetut alemmanasteiset säädökset vaiheittain. Vaihtoehtoina oli muuttaa voimassa olevaa lakia tai aloittaa lainsäädännön kokonaisuudistus. Otaen huomioon voimassa olevassa rahoituslaissa säädettyjen tukijärjestelmien erilaiset tavoitteet ja menettelyt sekä lainsäädännön rakenteeseen liittyvät ongelmat pidettiin tarkoituksenmukaisimpana vaihtoehtona lain uudistamista vaiheittain siten, että tavoitteitaan ja toteuttamistavoiltaan selvästi erilaisista tukijärjestelmistä säädettäisiin erillisissä laeissa. Ratkaisu on toimivampi myös sen kannalta, että uudistuksen tavoitteena on perustuslaissa lainsäädännölle asetettujen vaatimusten edellyttämien muutosten tekeminen, mikä merkitsee lainsäädännön kokonaisvaltaista tarkastelua. Lain uudistaminen aloitettiin osana tulevaan ohjelmakauteen valmistautumista, sillä ohjelmakauden vaihtuessa EY:n varojen ja ohjelmien hallinnointia sekä EY:n osaksi rahoittamia tukia koskevia säännöksiä muutettiin.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esitykseen sisältyvään maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevaan lakiehdotukseen on otettu säännökset tukijärjestelmän perusteista. Lakiehdotukseen sisältyy myös useita valtuussäännöksiä, joiden nojalla voitaisiin säätää tarkemmin tukijärjestelmän yksityiskohdista sekä antaa tukien toimeenpanossa tarvittavia teknisluonteisia, pääasiassa viranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien noudattamaa menettelyä koskevia määräyksiä. Tukia on tarkoitus hallinnoida mahdollisimman pitkälti samanlaisin menettelyin riippumatta tuen rahoituslähteestä. Tarkoituksena on selkiyttää ja yksinkertaistaa lainsäädännön rakennetta sekä eräitä tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyviä käytäntöjä.

Esityksessä ei ehdoteta tehtäväksi merkittäviä muutoksia tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksiin tai tuen ehtoihin. Maaseudun elinkeinojen kehittämistä on tarkoitus jatkaa yrityksen käynnistys-, investointi- ja kehittämistuilla. Yritystukien osalta ehdotetaan kuitenkin laajennettavaksi mahdollisten tuen saajien joukkoa. Nykyisin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan rahoitus maaseudulla toimiville yrityksille kohdistuu pääasiassa maatilayhteistyö- tai maatalojen kanssa palveluketjussa toimiviin, yrittäjäperheen ja enintään 3 ulkopuolista työntekijää työllistäviin yrityksiin. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan rahoitusjärjestelmien kautta on puolestaan tuettu muita kuin edellä mainittuja maatilakäytäntöisiä tai maataloutta palvelevaa urakointia ja puutahatoutta harjoittavia yrityksiä. Erityisesti kauppa- ja teollisuusministeriö hallinnoi kansallisista varoista rahoitettavia maataloustuotteen jalostuksen ja markkinoinnin ensiasteen tukia, joiden säädösperusta on EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa. Esityksellä annettaisiin maaseudulla toimiville mikroyrityksille niiden toimialaan katsomatta yhdenmukaiset mahdollisuudet saada maaseuturahastosta rahoitettavaa tukea tai muuta lakiehdotuksen mukaista maaseudun kehittämisen tukea. Myös pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan kehittämistä voitaisiin tukea maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin myönnettävällä tuella. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää erityisesti

maataloutta harjoittavalle maatalan toiminnan monipuolistamiseen. Tältä osin esityksessä säilytettäisiin myös erityinen maatilakäytäntöisten yritysten tuki.

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi eräiltä osin maaseudun kehittämishankkeiden tukia. Hanketukia kehitettäisiin säätämällä maaseudun elinkeinojen ja yleishyödyllisen kehittämisen lisäksi kahdesta uudesta tuesta. Yleishyödylliset investoinnit määriteltäisiin jatkossa selkeästi omaksi tukityypikseen ja pienten paikallisten toimijoiden avuksi luodaan koordinaatiohanke, jossa tuen saajana olisi paikallinen toimintaryhmä. Lainsäädännön ja eräiden tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvien käytäntöjen selkeyttämisellä ja yksinkertaistamisella helpotetaan myös hanketukien hakijoiden asemaa.

Esityksellä on tarkoitus toteuttaa eräiden maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetussa laissa (532/2006), jäljempänä hallinnointilaki, maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjen tehtävien siirtäminen Maaseutuviraston tehtäviksi. Maaseutuviraston perustamisesta on säädetty Maaseutuvirastosta annetussa laissa (666/2006). Tarkoituksena on, että Maaseutuvirasto vastaisi tukien käytännön toimeenpanoa lähellä olevista keskushallinnon tehtävistä. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtisi edelleen ohjelmien toteuttamiseen käytettävien varojen ohjaukseen liittyvistä tehtävistä sekä ohjelmien arvioinneista ja muista ohjelmien vaikutusten kokonaisvaltaisesta seurannasta sekä näihin liittyvästä tiedottamisesta. Esityksen tarkoituksena on lisäksi perustaa Maaseutuvirastolle hallinnointilaissa säädettyjen toimeenpanotehtävien hoitamisessa tarvittava toimivalta maaseudun kehittämiseen myönnettävien tukien osalta.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen vaikutukset valtion talousarvioon syntyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelmaan sisältyvien yritystukien ja hanketukien rahoituksesta. Esitykseen sisältyvien toimenpiteiden kokonaisrahoitus koostuu maaseuturahaston rahoitusosuudesta sekä julkisesta ja yksityisestä rahoitusosuudesta. Maaseuturahaston rahoitus vahvistee-

taan jäsenvaltiokohtaisesti osana ohjelman hyväksymistä ja sen määrä lasketaan ohjelmaan sisältyviin toimenpiteisiin varatun valtion rahoituksen ja muun julkisen sekä yksityisen rahoituksen perusteella.

Manner- Suomen maaseudun kehittämisohjelman osuus Suomen käytettäväksi osoitettavasta, EY:n maaseutuasetuksen mukaisesta maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoituksesta arvioidaan olevan yhteensä noin 2 063 miljoonaa euroa mukaan lukien ns. modulaatiovarat. Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien yritystukien ja maaseudun kehittämishanketukien sekä ohjelman

toimeenpanosta aiheutuneiden ylimääräisten menojen eli paikallisten toimintaryhmien toimintarahaa ja teknisen avun rahoitukseen arvioidaan varattavan vuosina 2007—2015 maaseuturahaston rahoitusosuutta yhteensä 396 miljoonaa euroa. Varat budjetoidaan talousarvion momentille 30.10.61. Valtion rahoitusosuutta valtion talousarvion momentille 30.10.62 arvioidaan varattavan vuosina 2007—2015 yhteensä noin 433 miljoonaa euroa. Lisäksi arvioidaan ohjelmakaudella 2007—2013 olevan käytettävissä muuta julkista rahoitusta noin 50 milj. euroa ja yksityistä rahoitusta noin 547 milj. euroa.

Valtion ja maaseuturahaston varat (M€) arvioidaan jakaantuvan vuosittain ohjelmakaudella 2007—2013 seuraavasti:

Momentti	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014-15	Yht.
30.10.61 EU	8	32	44	55	63	63	59	72	396
30.10.62 valtio	9	35	48	61	69	69	65	77	433

Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien yritystukien ja maaseudun kehittämishanketukien toteuttamiseen sekä tekniseen apuun on vuoden 2007 talousarvioesityksessä budjetoitu määrärahat momentille 30.10.61 ja 62.

Esitykseen sisältyvät mahdolliset tukijärjestelmän muutoksesta aiheutuvat hakemusten ja tukipäätösten määrässä tapahtuvat muutokset on tarkoitus hoitaa olemassa olevin määrärahojen voimavaroja uudelleen kohdentamalla ja valtiontalouden tuottavuusohjelma huomioon ottaen. Ohjelman käynnistymisvaihe voi aiheuttaa lisämenoja tiedotuksen ja toimeenpanotehtäviä hoitavien lisääntyneen koulutustarpeen muodossa, mutta näihin liittyvät kustannukset on tarkoitus katata teknisellä avulla. Esitykseen sisältyvällä, maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamista koskevalla lakiehdotuksella ei ole itsenäisiä, Maaseutuviraston perustamisesta riippumattomia taloudellisia vaikutuksia.

4.2. Yritysvaikutukset

Esityksellä on merkittäviä vaikutuksia yritysten toimintaympäristöön, yrittäjyyden edellytyksiin sekä yritysten toimintaan. Esitykseen sisältyvillä tuilla edistettäisiin yritysten aineellisia ja aineettomia investointeja

sekä parannettaisiin maaseutuyritysten kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Esityksen mukainen yritystuki kohdistuu valtaosaltaan mikroyrityksiin. Poikkeuksena maataloustuotteiden ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tuki, jota myös nnettäisiin myös pk-yrityksille. Esitykseen sisältyvät toimenpiteet eivät kohdistu suuriin yrityksiin, joiden henkilötö vuosimäärä ylittää 250 työntekijää.

Lakiehdotuksen mukaista tukijärjestelmää sovellettaisiin erityisesti maaseuturahaston rahoittamissa toimenpiteissä. Alueellisesti tuet voivat kohdistua koko Manner-Suomen käsittävään ohjelma-alueeseen. Ohjelma-alueiden tukitasot tosin voivat vaihdella EY:n maaseutuasetuksen sekä Suomen esittämän ja Euroopan yhteisön komission hyväksymän alueellisen valtioneuvoston määrittelyjen mukaisesti. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyvällä tukijärjestelmällä toteutettaisiin yleistä yrityspolitiikkaa sekä alueellista maaseutuelinkeinopolitiikkaa.

Tukijärjestelmää on pyritty selkeyttämään ja tekemään joustavammaksi siten, että lähtökohtaisesti tukijärjestelmän ulkopuolelle jäävien, niin sanottujen väliinputoajien määrä olisi mahdollisimman vähäinen. Mahdollisten tuensaajien joukkoa on myös laajennettu rahoituslakiin verrattuna. Esityksen mukaan tukeen olisivat oikeutettuja maaseutualueilla

toimivat mikroyritykset toimialasta riippumatta. Tukea ei kuitenkaan kohdennettaisi ohjelmassa määritellyistä toimialakohtaisista rajoituksista johtuen rakentamisen, vähittäiskaupan ja kuljetuksen toimialoille. Nykyisin rahoituslain mukainen tuki on kohdistunut pääasiassa maatilatalouden yhteydessä harjoitettuun yritystoimintaan. Tällaisia monialaisia maatiloja on Suomessa kaikkiaan 23 550 kappaletta. Esityksen perusteella tuen kohdejoukko laajenisi koskemaan noin 96 300 maaseutualueilla nykyisin toimivaa mikroyritystä.

4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitykseen sisältyvät keskeiset maaseudun kehittämisen yritystukien ja hanketukien toimeenpanon perusteet sekä viranomaisten tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset. Lakiehdotukseen sisältyvän, lainsäädännön rakennetta koskevan uudistuksen toivotaan selkeyttävän eri toimijoiden roolia ja menettelyjä tukia hallinnoitaessa. Toisaalta yhteistyön tarve korostuu sekä keskushallinnon että aluehallinnon viranomaisten tasolla. Erityisesti kauppa- ja teollisuusministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalojen yritysrahoituksen myöntäminen osittain samalle kohderyhmälle lisää ministeriöiden välisen yhteistyön tarvetta entisestään.

Esityksen ei arvioida merkittävästi lisäävän työtaakkaa työvoima- ja elinkeinokeskuksen tasolla. Maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukien siirtyminen työvoima- ja elinkeinokeskusten yritysosastolta maaseutusosastoille ei aiheuta vuositasolla kovinkaan suurta hallinnollista taakkaa. Koska tuen saajien kohdejoukko tulee olemaan osittain sama maaseutusosaston ja yritysosaston myöntämissä yritystuissa, lisää tämä kuitenkin osastojen välisen yhteistyön tarvetta. Maataloustuotteen ensiasteen markkinoinnin ja jalostuksen tuissa, joissa tuen saajina ovat pienet ja keskisuuret yritykset on osastojen välinen yhteistyö erityisen tärkeä. Mahdollinen hallinnollisen työn lisäys on tarkoitus järjestää tukien toimeenpanoon käytettävissä olevia voimavaroja uudelleen kohdentamalla. Työvoima- ja elinkeinokeskusten voimavaroja on tarkoitus vapauttaa siirtämällä myös eräitä hakemusten käsittelyyn liitty-

viä teknisluonteisia tehtäviä paikallisille toimintaryhmille niiden rahoituskiintiöstä maksettavien tukien osalta. Lisäksi esityksellä on tarkoitus selkeyttää työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä paikallisten toimintaryhmien työnjakoa hakemusten käsittelyssä.

Maataloushallinnon toimeenpanoon liittyviä keskushallinnon tason tehtäviä keskittää maa- ja metsätalousministeriöstä sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta 1 päivänä toukokuuta 2007 toimintansa aloittavaan maaseutuvirastoon. Tähän liittyviä vaikutuksia on kuvattu hallituksen esityksessä Eduskunnalle laeiksi Maaseutuvirastosta sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 36/2006 vp.).

4.4. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä haitallisia vaikutuksia ympäristön tilaan. Maaseudun asuin ympäristön parantamiseen ja elinkeinotoiminnan kehittämiseen liittyvät toimenpiteet voivat jossain määrin lisätä maaseudun ympäristön kuormitusta. Toisaalta esitykseen sisältyvillä toimenpiteillä arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Modernien tuotannon teknologioiden ja vaihtoehtoisen energiatuotannon käyttöönottoa koskevilla tuilla voidaan edistää ekologisesti kestävä kehitys maaseudun elinkeinotoiminnassa sekä laadukkaiden elintarvikkeiden tuotantoa. Maaseudun kulttuuri- ja luontoperintöön kohdistuvilla tuilla voidaan vaikuttaa positiivisesti maaseudun maisema- ja luontoarvojen säilymiseen. Osaamisen kehittämiseen liittyvät toimenpiteet antavat mahdollisuuden jakaa ympäristön tilaan ja ympäristöystävälliseen tuotantoon liittyvää tietoa maaseudun yrittäjille ja asukkaille. Tuilla on myös mahdollista aktivoita asukkaita paikallisen ympäristön suunnitelmalliseen kehittämiseen.

4.5. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä on merkittäviä aluekehitysvaihtokuituksia. Suomen pinta-alasta yli 90 prosenttia voidaan luokitella maaseudeksi ja näillä alueilla asuu noin 42 prosenttia väestöstä. Työpaikoista kuitenkin vain 32 prosenttia sijaitsee maaseudulla. Esitys tukee kasvukes-

kusten ympäristöön sijoittuvien vireiden maaseutualueiden, ydinmaaseudun sekä harvaanasuttujen maaseutualueiden tasapainoista, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kehitystä. Aluekehityksen kannalta suurimmat haasteet kohdistuvat erityisesti harvaan asutuille maaseutualueille, joista valtaosa sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näillä alueilla ongelmana on työikäisen, koulutetun väestön poistuminen, väestön ikääntyminen, peruspalveluiden katoaminen, perinteisten tuotannonalojen työpaikkojen vähentyminen sekä kuntien taloudelliset ongelmat.

Esitykseen sisältyvillä yritysilla lisätään ja säilytetään toimeentulomahdollisuuksia maaseudulla. Esityksen arvioidaan lisäävän mikroyritysten perustamisen ja toiminnan laajentamisen kautta työpaikkoja syrjäisillä ja harvaanasutuilla maaseutualueilla, jossa muun muassa matkailulla ja siihen liittyvällä pienimuotoisella käsityö- ja taideteollisuudella sekä matkailun oheispalveluilla on kasvava merkitys toimeentulon lähteenä. Maaseudun yrittäjyyttä ja yritysten kilpailukykyä edistetään myös välillisesti yrittäjyyteen rohkaisevan koulutuksen ja ennen kaikkea maaseudulla viihtyvän osaavan työvoiman säilyttämistä tukevin toimenpitein. Maaseudun elämänlaadun parantamiseen tähtäävillä hanketuilla puolestaan vaikutetaan maaseudun asukkaiden peruspalveluiden säilyttämiseen, asukkaiden aktivoimiseen, maaseudun kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen. Esityksellä edistetään näin ollen maaseutualueiden vetovoimaisuutta työ-, asuin- ja vapaa-ajan ympäristönä.

Esityksellä on yksilö- ja yhteisötasolla sosiaalisia vaikutuksia. Esitys lisää paikallisten toimijoiden vaikutusmahdollisuuksia paikallista yritystoimintaa, oman asuin ympäristön tilaa ja peruspalveluja kehitettäessä. Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat maaseudun kehittämisen rahoitusta koskevaan tavoitteiden asetteluun, toimenpiteiden valintaan sekä tukea koskevaan päätöksentekoon. Niiden tärkeänä tehtävänä on toimia lähellä paikallisia yrityksiä, yhteisöjä sekä asukkaita ja kannustaa näitä osallistumaan maaseudun kehittämiseen. Esityksellä edistetään asukkaiden yhteistä suunnitelmallista toimintaa kyläyhteisön viihtyvyyden parantamiseksi. Kylätoiminta sekä maaseudun kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttäminen vahvistaa paikal-

lista identiteettiä, lisää yhteisöllisyyttä ja edistää samalla kohteiden ympärillä tapahtuvan yritystoiminnan edellytyksiä. Alueen ihmisten voimavarojen hyväksikäyttöä lisätään aktiivisella maaseudun asukkaita omaehtoiseen ja jatkuvaan itsensä kehittämiseen. Esityksellä on näin ollen yksilötasolla elinolosuhteita edistävä sekä kansalaisyhteiskuntaa vahvistava vaikutus.

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Esitykseen sisältyvät toimenpiteet on tarkoitettu lähtökohtaisesti sukupuolivaikutuksiltaan neutraaleiksi. Esitys kuitenkin mahdollistaa toimenpiteitä, joilla molempien sukupuolten asemaa maaseudulla kehitetään. Käytännössä maatilakotitalouden jäsenelle myönnettävä tuki maatilan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle edistää todennäköisesti erityisesti naisten työllistymismahdollisuuksia maaseudulla. Esitykseen sisältyvillä toimenpiteillä on myös mahdollista tukea erityisesti naisten yrittäjyyttä maaseudulla, jossa monet perinteiset alat ovat miesvaltaisia. Esimerkiksi yritysten yhteistoiminnan kehittämässä ja yritysten verkostoitumisessa voidaan tukea erityisesti naisyritysten verkostoitumista. Samoin voidaan tukea erityisesti naisille suunnattua yrittäjyyskoulutusta. Toisaalta juuri miesten muuttoalttius on alhaisempi ja heidän riskinsä joutua työttömäksi on suurempi. Maa- ja metsätalouden työpaikkojen katoaminen kohdistuu erityisesti miehiin. Näin ollen esitykseen sisältyviä toimenpiteitä on voitava käyttää yhtä lailla myös miesten aktivoimiseen ja toiminnan verkottamiseen. Toimenpiteillä on mahdollista edistää syrjäytymisuhan alaisten tai syrjäytyneiden, yksinelävien miesten asemaa ja luoda näille mahdollisuuksia yritystoiminnan ja kehittämistyön muodossa. Molempien sukupuolten viihtyvyyttä maaseudulla voidaan myös tukea näiden tarpeisiin räätälöidyn koulutuksen järjestämisen, asuin ympäristön parantamisen sekä kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämisen avulla.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksen valmisteluun liittyen

maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, rahoituslaitoksilta sekä kunnan maaseutuelinkeinöviranomaisten edustajana Maaseudun Kehittäjä ry:ltä lausuntoa maaseutuelinkeinojen rahoituslainsäädännön vaikutuksista. Lausuntopyynnössä pyydettiin kiinnittämään huomiota erityisesti lainsäädännön rakenteeseen, mahdollisiin tulkintaongelmiin sekä muihin lainsäädännön soveltamisesta saatuihin kokemuksiin. Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lausunnoissa esiin tulleiden voimassa olevan lainsäädännön rakenteeseen liittyvien ongelmien korjaaminen.

Maa- ja metsätalousministeriön asettamassa maaseudun kehittämisen strategiaryhmässä on valmisteltu esitys Suomen maaseudun kehittämisstrategiaksi vuosille 2007–2013. Kysymyksessä on maaseutuasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu kansallinen strategiasuunnitelma, joka toimii viitekehyksenä maaseudun kehittämisohjelmia laadittaessa. Strategiatyöhön osallistuivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi sisäasiainministeriön, ympäristöministeriön, valtiovarainministeriön, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.:n, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:n, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen, Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen, työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä paikallisten toimintaryhmien edustajat. Maaseudun kehittämisen strategiaryhmässä ja sen alaisissa työryhmissä valmisteltiin myös ehdotus Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi. Suomen maaseudun kehittämisstrategiaa koskevasta esityksestä ja ehdotuksesta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi järjestettiin laaja lausuntokierros ennen niiden saattamista valtioneuvoston käsiteltäväksi. Valtioneuvosto hyväksyi 3 päivänä elokuuta 2006 esityksen Suomen maaseudun kehittämisstrategiaksi sekä ehdotuksen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi. Valtioneuvoston käsittelyn jälkeen ehdotus Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi toimitettiin komissiolle maaseutuasetuksen 18 artiklan mukaisesti.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitys on valmisteltu virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sisäasiainministeriö, työministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, opetusministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskukset, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen yrittäjät ry, Suomen 4 Hliitto ry, ProAgria Maaseutukeskusten liitto, Paliskuntain yhdistys, Saamelaiskäräjät, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio sekä Suomen Kylätoiminta ry:n toimintaryhmäjaosto. Lisäksi lausuntoa pyydettiin maa- ja metsätalousministeriön osastoilta sekä taloudelliselta yksiköltä.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevaan lakiehdotukseen. Sen tavoitteita pidettiin yleisesti hyvinä ja kannatettavina. Lakiehdotuksen rakennetta pidettiin selkeänä. Erityisen tärkeänä nähtiin maaseudun kehittämisen yritystuen laajentaminen koskemaan myös muita kuin maatilakäytäntäisiä yrityksiä. Muutoksen arvioitiin vähentävän sellaisia tilanteita, joissa yritys jää toimialakohtaisista rajoituksista johtuen eri hallinnonalojen tukijärjestelmien ulkopuolelle. Useammassa lausunnossa todettiin, että yritystuen kohderyhmän laajentuminen korostaa maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten osastojen välisen yhteistyön merkitystä. Hanketukien osalta yleishyödyllisten investointihankkeiden sekä koordinoitujen tukien tukea pidettiin kannatettavina uudistuksina, jotka selkeyttävät tukijärjestelmää. Lausunnoissa esitetyt muutosehdotukset on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon hallituksen esityksen valmistelussa.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteltuun yritystoiminnan kehittämiseen myönnettäviä valtionavustuksia koskevan lainsäädännön uudistukseen, jota koskeva esitys on tarkoitus antaa eduskun-

nalle syysistuntokaudella 2006. Uudistuksessa on otettu huomioon maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukien siirtyminen rahoitettavaksi osana maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tukijärjestelmää.

Esitykseen eivät sisälly kaikki Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan perustuvat tuet. Tällaisia muita tukia ovat erityisesti ohjelman linjaan 2 sisältyviä ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen tähtäävät tuet, joista säädettäisiin erikseen. Niitä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2006. Myös maatalouden rakennetuet on tarkoitus vuonna 2008 sisällyttää osarahoitteisina ohjelmaan. Näitä koskeva rahoituslain uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2007 aikana.

Esitys täydentää Maaseutuviraston perustamisen aiheuttamia muutoksia koskevaa maataloushallinnon lainsäädännön uudistusta, jota koskeva esitys on tarkoitus antaa Eduskunnalle syysistuntokaudella 2006. Esi-

tyksellä annettaisiin Maaseutuvirastoon siirtyviä tehtäviä ja sille perustettavaa toimivaltaa koskevat säännökset maaseudun kehittämisen yritystukien ja hanketukien osalta sekä tehtäisiin hallinnointilakiin Maaseutuvirastolle siirtyviä, ohjelman ja varojen hallinnointiin liittyviä tehtäviä koskevat muutokset.

Kuluvalla ohjelmakaudella toteutettavien ohjelmien perusteella tehtyjen sitoumusten maksatukset ja niitä koskevat oikaisutoimenpiteet jatkuvat ohjelmakauden loputtua. Lisäksi purkautuneita sitoumuksia voidaan käyttää tuen myöntämiseen. Näin ollen ehdotetun lain yhteydessä ei kumottaisi tai muutettaisi rahoituslain tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja hanketukia koskevia säännöksiä. Tarvittavia kumoamis- ja muutossäännöksiä koskeva esitys on tarkoitus antaa erikseen vuoden 2007 aikana.

Esitys liittyy vuoden 2007 valtion talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista

1 §. Lain tavoitteet. Lain tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen sekä maaseudun yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn edistäminen. Tavoitteen toteuttamiseksi laissa säädettäisiin maatalon toiminnan laajentamiseen ja maaseudun mikroyritysten perustamiseen tai laajentamiseen myönnettävistä yritystuista. Lisäksi lain perusteella voitaisiin tukea maaseudun elinkeinotoiminnan yleiseen kehittämiseen tähtäviä hankkeita.

Lain tavoitteena on lisäksi maataloustuotteiden kilpailukyvyn edistäminen. Laissa säädettäisiin pienille ja keskisuurille yrityksille maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin myönnettävistä yritystuista. Tuotteiden kilpailukykyä voitaisiin edistää myös välillisesti maataloustuottajille järjestettävän koulutuksen muodossa.

Lakiehdotukseen sisältyvillä tuilla on tar-

koitus parantaa maaseudun asukkaiden elämänlaatua monipuolisin toimenpitein. Lailla on tarkoitus tukea sellaisen koulutuksen järjestämistä, jolla vaikutetaan maaseudun toimijoiden ja asukkaiden osaamiseen. Koulutuksella voidaan edistää muun muassa maa- ja metsätalouden kilpailukykyä sekä edistää yrittäjyyttä tai ympäristötietoutta. Tukitoimilla voidaan aktivoida maaseudun asukkaita elämän eri osa-alueilla sekä edistää maaseudun kulttuuriperinnön säilyttämistä.

Lain tavoitteiden kannalta läpäisyperiaatteena on ekologisesti, taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävä kehityksen tavoittelu. Tarkoituksena on luoda mahdollisuuksia jatkuvaan yritystoimintaan, joka on kyllin kilpailukykyistä ottaakseen huomioon ympäristön ja työntekijöiden hyvinvoinnin. Tavoitteena on luoda maaseutualueille kestäviä työllistymismahdollisuuksia. Maaseudun asukkaiden aktivointiin liittyvillä toimenpiteillä pyritään edistämään asukkaiden tietoisuutta mahdollisuuksistaan ja ympäristöstään myös muilla elämänalueilla. Toimenpiteillä pyritään pysyviin vaikutuksiin maaseudun

yrittäjien, työntekijöiden ja asukkaiden elämänlaadun kannalta.

2 §. Soveltamisala. Lakia sovellettaisiin sellaisiin maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, joita rahoitetaan Euroopan yhteisön ja kansallista varoista tai kokonaan kansallisista varoista. Lain soveltamisalan on tarkoitus olla laaja. Sen piiriin kuuluisi erityisesti osa EY:n maaseutuasetuksen mukaisen Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvistä tuista. Näitä ovat yritykselle myönnettävät tuet maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin yrittäjätoimintaan, maatalon toiminnan monipuolistamiseen sekä mikroyritysten toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen. Lain soveltamisalaan kuuluisivat näin ollen myös tuet porotalouden ja luontaiselinkeinon harjoittajan toiminnan monipuolistamiseen tai laajentamiseen tai näiden elinkeino toiminnan kehittämiseen liittyviin hankkeisiin, joita voidaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan tukea porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja eräiltä osin myös rahoituslain mukaisiin tukijärjestelmin. Lisäksi lain soveltamisalaan kuuluisivat maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen, maaseudun elinkeinotoiminnan yleiseen kehittämiseen sekä maa- ja metsätalouden harjoittajien ja muiden maaseudun toimijoiden osaamisen kehittämiseen myönnettävät tuet.

Soveltamisala kattaisi lähes kaiken muun maaseudun kehittämisenä pidettävän toiminnan kuin sellaisen maaseudun kehittämisen tuen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle maatalouden tuotantotoimintaan, toiminnasta luopumiseen tai maatalouden rakenteen parantamiseen. Näin ollen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät maatalouden rakennetuet, jotka myönnetään maatalouden aloittamiseen, maa- ja metsätaloustilojen rakenteelliseen uudistamiseen tai muuhun maatalouden tuotantotoiminnan kehittämiseen. Lakia ei myöskään sovellettaisi tukeen, joka rahoitetaan Euroopan yhteisön rakennerahastojen tai Euroopan kalatalousrahaston varoista. Tällaisella tuella voi olla maaseudun kehittämiseen liittyviä tavoitteita tai vaikutuksia. Ne eivät kuitenkaan tulisi lain soveltamisalan piiriin. Lakia ei sovellettaisi sellaisiin valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka rahoitetaan kokonaan kansallisista varoista ja jotka eivät

perustu ohjelmaan. Soveltamisalan rajauksista säädettäisiin 2 momentissa. Edellä mainituista soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä tuista säädetään muun muassa rahoituslaissa, kolttalaissa sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa.

Maaseudun luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseen, ympäristön tilan ja tuotantoeläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä epäsuotuisista luonnonolosuhteista maataloudelle aiheutuvien haittojen korvaamiseen myönnettävistä tuista olisi voimassa, mitä niistä luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annettavassa laissa säädetään. Hallituksen esitys laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetaan eduskunnalle kuluvalle istuntokaudella. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Metsätalouden kestävä käyttöä koskevista toimenpiteistä säädettäisiin edelleen kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä. Myös kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) uudistamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2006. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2008 alusta. Näin ollen pykälän 3 momentin mukaan EY:n maaseutuasetuksen 36 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteistä säädetään muussa lainsäädännössä. Erityisesti kolttaluetta koskevasta palvelujen kehittämiseen myönnettävästä tuesta olisi edelleen voimassa, mitä siitä kolttalain 13 §:ssä säädetään.

Lakiehdotukseen sisältyviin tukiin sovelletaan eräin poikkeuksin yleislakina valtionavustuslakia (688/2001). Poikkeukset ovat lähinnä niitä tilanteita, joissa tukea myönnetään valtion viranomaiselle tai laitokselle ja kyse on yhteisrahoitteisesta toiminnasta. Tukien toimeenpanon kannalta on välttämätöntä luoda mahdollisimman yhtenäiset menettelyt tuen saajan asemasta riippumatta. Näin ollen lakiehdotukseen on otettu säännökset myös sellaisista seikoista, joista on säädetty valtionavustuslaissa. Tukien toimeenpanossa tulevat sovellettaviksi myös hallintomenettelyä ja viranomaisten toimintaa koskevat yleissäännökset. Lakiehdotukseen on otettu viittaus

näihin säädöksiin vain siltä osin kuin se on tarpeen soveltamistilanteen selkeyttämiseksi.

3 §. Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Lakia on tarkoitus soveltaa eräisiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyviin osarahoitteisiin tukiin. Lisäksi lain soveltamisalaan kuuluisivat mahdolliset muut vastaavat yhteisön varoista osarahoitettavat tuet. Lakiehdotuksen 3 §:n mukaan lakia sovellettaisiin Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvistä tuista säädetään EY:n maaseutuasetuksessa sekä sen nojalla annettavassa komission täytäntöönpanoasetuksessa, jonka käsittely yhteisössä on hallituksen esityksen laatimishetkellä kesken. Ohjelmaan perustuvien tukien myöntämiseen vaikuttavat lisäksi keskeisellä tavalla ohjelmassa tuelle asetetut tavoitteet sekä komission ohjelman hyväksymistä koskeva päätös. Ohjelmaperusteisia tukia koskevat erityisjärjestelyt on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon lain valmistelussa siten, että niiden kohdalla noudatettavista poikkeuksista on säädetty erikseen.

4 §. Määritelmät. Pykälässä säädetäisiin lain kannalta keskeisistä määritelmistä. Määritelmiä on pyritty mahdollisuuksien mukaan käyttämään johdonmukaisesti muun maaseudun kehittämisen ja maatalouden alan lainsäädännössä omaksuttujen käsitteiden kanssa. Määritelmät eivät kuitenkaan noudata rahoituslaissa omaksuttuja käsitteitä, sillä tarkoituksena on ottaa huomioon lakiehdotukseen sisältyvien toimenpiteiden erot suhteessa rahoituslain mukaisiin maatalouden kilpailukykyä ja rakenteen uudistusta koskeviin tukijärjestelmiin. Myös yhteisön lainsäädännössä käytetyt käsitteet ovat jonkin verran muuttuneet.

Pykälän 1 kohdan mukaan maataloudella tarkoitetaan peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, meliläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa.

Sen sijaan maataloudella ei tarkoiteta maataloustuotteen ensiasteen jalostusta tai markkinointia, jota koskevasta määritelmästä säädetäisiin pykälän 5 kohdassa. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettuja tuotteita ovat muun muassa meijerialan tuotteet, vilja, rasvat sekä vihanneksista ja kasviksista valmistetut tuotteet. Maataloustuotteita eivät ole esimerkiksi virvoitusjuoma, leipomotuote, jäätelö, maustettu jogurtti tai juusto. Maatalouden käsite on lain kannalta keskeinen. Se määrittelee ensinnäkin soveltamisalan. Lakia ei sovellettaisi tukiin, joita myönnetään maataloutta harjoittavalle edellä mainittuun tuotantotoimintaan. Toiseksi laissa säädetäisiin mahdollisuudesta myöntää yritystukea maatilan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Yritystukea ei näin ollen voitaisi myöntää peltoviljelyyn erikoistuneen toiminnan monipuolistamiseen esimerkiksi turkistarhauksen aloittamisella. Määritelmä vastaa rahoituslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä maatalouden määritelmää.

Maatilalla tarkoitetaan pykälän 2 kohdan mukaan viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön, kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen tai sen maapohjan muodostamaa maatalouden harjoittamiseen käytettävää, toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella. Määritelmä on uusi ja sen tarkoituksena on rajata ne tilanteet, joissa tukea voidaan myöntää maatilan toiminnan monipuolistamiseen.

Yrityksellä tarkoitetaan pykälän 3 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai yhteisöä, joka elinkeinonaan harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan taloudellista toimintaa. Yrityksenä ei kuitenkaan pidettäisi julkista yritystä, jossa valtio, kunta tai muu julkisoikeudellinen yhteisö käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa. Määritelmä on tarpeen säädettäessä yritystuen myöntämisen edellytyksistä sekä hanketuen saajaa koskevista rajoituksista.

Pykälän 4 kohtaan sisältyvä maataloustuotteen määritelmä on vakiintunut. Maataloustuotteella tarkoitetaan yleensä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettua tuotetta. Määritelmään on lisätty kalastusalan tuotteita koskeva rajoitus. EY:n maaseutuasetuksen 28 artiklan 1 kohdan mu-

kaista tukea ei voitaisi myöntää kalastusalan tuotteiden jalostukseen ja markkinointiin. Myös maataloustuotteen ensiasteen jalostusta ja markkinointia koskevissa yhteisön valtiontukisäännöissä on omaksuttu vastaava rajaus. Maataloustuotteen ensiasteen jalostuksella ja markkinoinnilla tarkoitetaan 5 kohdan mukaan maataloustuotteiden sellaista kätittelua, pakkaamista, säilyttämistä, jalostamista tai muuta käsittelyä, jonka jälkeen tuote on edelleen maataloustuote. Myös tämä määritelmä on vakiintunut yhteisön ja kansallisessa lainsäädännössä.

Kyläyhteisöllä tarkoitetaan pykälän 6 kohdan mukaan rajatun maantieteellisen alueen asukkaista koostuvaa yhteisöä, joka on sijaintinsa ja toimintansa perusteella muodostunut omaksi kokonaisuudekseen. Määritelmä on uusi ja sen tarkoituksena on määritellä maaseudun asukkaiden asuinympäristön parantamiseen myönnettävien tukien kohdealuetta.

Hanke on suunnitelmaan perustuvaa, kestoltaan rajattua toimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle. Pykälän 7 kohdan määritelmä poikkeaa kansallisessa maaseudun kehittämissasetuksessa käytetystä määritelmästä siltä osin kuin se koskee ainoastaan maaseudun elinkeinotoiminnan ja maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantamiseen tähtäävää yleistä kehittämistoimintaa. Aikaisemmin kehittämishankkeella on tarkoitettu edellä mainitun kehittämistoiminnan lisäksi yritystuella toteutettavia kehittämishankkeita.

Pykälän 8 kohtaan sisältyy tuettavan toimenpiteen määritelmä. Tuettavalla toimenpiteellä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamiseen, laajentamiseen tai kehittämiseen liittyvää toimenpidettä tai hanketta, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole yhtä yhtenäistä tuettavaa toimenpidettä kuvaavaa käsitettä. Yhteisön lainsäädännössä on vakiintuneesti käytetty toimenpiteen käsitettä, joka määritellään maaseutuasetuksen 2 artiklan e kohdassa. Käsitettä ei kuitenkaan ole sellaisenaan omaksuttu kansallisessa lainsäädännössä tai käytännön hallintotoiminnassa.

Lakiehdotuksen 4 §:n 9 kohdassa määritellään investointi. Investoinnilla tarkoitetaan rakennuksen tai rakenteen rakentamista, laajentamista ja korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden

hankkimista.

Määritelmiä tarvitaan myös tuettavan toimenpiteen rahoituksen eri lähteistä. Maaseutuasetuksen 70 artiklan 1 kohdan mukaan EY:n rahoitusosuus määräytyy osuutena tukikelpoisten menojen perusteella maksetun julkisen rahoituksen kokonaisuudesta. Näin ollen rahoitusta on tarpeen seurata osarahoitussuhteiden sekä yhteisön lainsäädännössä asetettujen julkisen rahoituksen enimmäismäärien kannalta. Valtion rahoituksella tarkoitetaan 10 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle maaseudun kehittämiseen valtion talousarviossa osoitettuja varoja ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja. Käsite on merkityksellinen määriteltäessä, mitä osaa tuettavan toiminnan tai toimenpiteen rahoituksesta tässä laissa säädetyt tuen ehdot koskevat. Pykälän 11 kohdan mukaan muulla julkisella rahoituksella tarkoitetaan kunnan viranomaisen, muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen ja julkisten yritysten rahoitusta. Yhteisön rahoituksella tarkoitetaan 12 kohdan mukaan Euroopan yhteisön maaseudun kehittämisrahaston varoja tai muuta Euroopan yhteisön tässä laissa säädettyihin tukiin varaamaa rahoitusta. On mahdollista, että joitakin lakiehdotuksessa tarkoitettuja toimenpiteitä rahoitettaisiin esimerkiksi Euroopan maatalouden tukirahastosta, jos yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää. Tällaisista toimenpiteistä voidaan mainita ainakin sokerialan väliaikaisen rakenneuudistuksen monipuolistamistuki, josta säädetään yhteisön sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistujärjestelmästä ja yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1290/2005 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 320/2006. Julkisella rahoituksella tarkoitetaan 13 kohdan mukaan valtion rahoitusta, muuta julkista rahoitusta sekä yhteisön rahoitusta, jos tuki rahoitetaan osaksi Euroopan yhteisön varoista. Pykälän 14 kohdan mukaan yksityisellä rahoituksella tarkoitetaan luonnollisen henkilön tai yksityisoikeudellisen yhteisön rahoitusta tai muuta suoritusta, jonka arvo on rahana määriteltävissä. Suoritus voi olla rahana lisäksi työtä, tavaraa, käyttöoikeuksia tai muita oikeuksia, joiden arvo on rahana määriteltävissä. Kokonaisrahoituksella puolestaan tarkoitetaan 15 kohdan mukaan julkista

ja yksityistä rahoitusta. Kokonaisrahoituksen määritelmä on merkityksellinen tarkasteltaessa hakijan laatimaa tuettavaa toimintaa koskevaa suunnitelmaa ja seurattaessa tuen maksamisen yhteydessä suunnitelman toteutumista.

Pykälän 16 kohdan mukaan tuella tarkoitetaan valtion rahoitusta tai valtion ja yhteisön rahoitusta, joka myönnetään avustuksena. Tuen myöntäminen ei näin ollen tarkoita päätöstä, joka koskee muun julkisen rahoituksen myöntämistä. Muulla julkisella rahoituksella tai yksityisellä rahoituksella on merkitystä lähinnä tuen määrän kannalta sekä silloin kun ohjelma edellyttää esimerkiksi kuntien tai yksityisten toimijoiden osallistumista, näiden rahoitusosuuden seuraamisen kannalta. Vähämerkityksisellä tuella tarkoitetaan 17 kohdan mukaan Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 2 artiklan mukaisesti perustamissopimuksen 88 artiklassa määrätystä ilmoitusvelvollisuudesta vapautettua tukea. Sanotun asetuksen 2 artiklan mukaan komissiolla on mahdollisuus säätää asetuksella tietyn enimmäismäärän alittavan tuen vapauttamisesta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklassa säädetystä valtion tuen ilmoitusvelvollisuudesta. Nykyisin sovellettavat maatalouden ja kalastusalan sekä yleistä de minimis -tukea koskevat komission asetukset ovat voimassa vuoden 2006 loppuun. Tulevaa ohjelmakautta koskevien asetusten käsittely on yhteisössä kesken. Todennäköisesti yleistä de minimis -tukea koskevat säännökset tulevat jonkin verran muuttumaan.

Lakiehdotuksen säännökset koskevat myös ohjelmaperusteista tukea. Hallinnointilaila tarkoitetaan pykälän 18 kohdan mukaan maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annettua lakia. Laki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006 ja sitä sovelletaan sellaisiin maaseudun kehittämisohjelmiin, joiden toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Lakiin sisältyvät säännökset maaseudun kehittämisohjelmien laatimisesta, toteuttamisesta, arvioinnista ja seurannasta. Pykälän 19 kohdassa määritellään ohjelma. Ohjelma on hallinnointilain 7 §:n mukaisesti hyväksytty, Euroopan yhteisön ja kansallisista varoista tai koko-

naan kansallisista varoista rahoitettu ohjelma.

Osa ohjelmiin varatusta rahoituksesta voidaan suunnata paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien toteuttamiseen antamalla paikallisille toimintaryhmille kiintiö, joiden puitteissa ne voivat osallistua tuen saajien valintaan paikallisissa suunnitelmissa asetettujen tavoitteiden ja painopisteiden perusteella. Paikallisella toimintaryhmällä tarkoitetaan 20 kohdan mukaan hallinnointilain 21 §:ssä tarkoitettua maa- ja metsätalousministeriön hyväksymää paikallista toimintaryhmää. Paikallisella suunnitelmalla taas tarkoitetaan 21 kohdan mukaan paikallisen toimintaryhmän alueella toteutettavaa hallinnointilain 6 §:ssä tarkoitettua paikallista maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöllä taas tarkoitetaan 22 kohdan mukaan rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut paikallisen toimintaryhmän hallinnointilain 6 §:ssä tarkoitettua suunnitelman toimeenpanoon.

2 luku. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

5 §. *Tuen saajaa koskevat edellytykset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen saajaa koskevista yleisistä edellytyksistä. Tuen saaja voisi olla julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen oikeushenkilö taikka luonnollinen henkilö. Julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä ovat muun muassa valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä saamelaiskäräjät. Yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä ovat muun muassa yhdistykset, luonnollinen henkilö elinkeinonharjoittajana, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö sekä osuuskunta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen saajan ikää koskevista edellytyksistä. Tukea voitaisiin myöntää 18 vuotta täyttäneelle henkilölle ja alle 63-vuotiaalle henkilölle. Rahoituslain 5 §:n 3 momentin mukaan tukea ei myönnetä alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle henkilölle. Tuen saajan yläikärajaa on tarpeen muuttaa työeläkeuudistuksen johdosta. Jatkossa tukea ei näin ollen myönnettäisi henkilölle, jolla on mahdollisuus vanhuuseläkkeeseen. Tuen saajan ikää koskevan vaatimuksen olisi 2 momentin mukaan

täytyttävä tukihakemuksen vireille tulon hetkellä. Säännöksen tarkoituksena on selkiyttää soveltamistilannetta. Tuen saajan ikää koskevan vaatimuksen täytyminen ei olisi näin ollen riippuvainen tukihakemuksen käsittelyn kestosta tai muusta tuen saajan vaikutuspiirin ulkopuolella olevasta seikasta.

6 §. Tuettava toiminta. Pykälässä säädetäisiin tuettavasta toiminnasta. Säännös vastaa sisällöltään pitkälti voimassa olevaa lainsäädäntöä. Merkittävä muutos on kuitenkin niin sanottua maatilakykentää tai maaseutuyritysten kanssa tehtäviä tuotanto- ja palvelusopimuksia koskevien vaatimusten poistuminen yritystuissa. Jatkossa maaseudun kehittämisenä voitaisiin tukea maaseudun yritysten perustamista sekä toiminnan laajentamista ja kehittämistä myös muutoin kuin maatalouden harjoittamisen yhteydessä tai maaseutuyritysten kanssa jalostus-, jakelu- tai myyntiketjun osana toimivien yritysten osalta.

Maatilakykentäisten yritysten tukeminen jatkuisi edelleen siten, että tukea voitaisiin myöntää maatalouden toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Tukea voitaisiin myöntää maatalousyritykselle maatalouden toiminnan monipuolistamiseen 1 kohdan tai 2 kohdan mukaisesti. Maaseudun yritystoimintaa tuettaisiin lisäksi 2-4 kohdassa tarkoitettuihin keinoihin. Tukea yritystoiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen voitaisiin myöntää mikroyritykselle. Tukea voitaisiin myöntää 3 kohdan mukaisesti yrityksen tuottavuuden ja tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen. Tukea 3 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin voitaisiin myöntää myös pienille ja keskisuurille yrityksille maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin. Lisäksi 4 kohdan mukaista tukea voitaisiin myöntää mikroyritykselle yritystoiminnan edellytyksiä ja kilpailukykyä edistävien asiantuntijapalveluiden ja koulutuksen hankkimiseen sekä yritysten välisen yhteistyön kehittämiseen. Varsinaisten yritystukien lisäksi maaseudun elinkeinotoimintaa, maa- ja metsätalous mukaan lukien, voitaisiin pykälän 7 kohdan mukaisesti tukea elinkeinotoimintaa yleisesti hyödyttävien kehittämishankkeiden avulla.

Elämänlaadun parantamista maaseutualueilla tuettaisiin monimuotoisesti. Yleisenä maaseudun kehittämisenä voitaisiin 5 kohdan mukaisesti tukea myös maaseudun yrittäjien

ja asukkaiden osaamista sekä maaseudun kehittämistä palvelevan tiedonvälityksen järjestämistä. Pykälän 6 kohdassa tarkoitettu toiminta liittyy maaseudun asuin ympäristön parantamiseen sekä sen asukkaiden aktivoimiseen ja viihtyvyyden edistämiseen muun muassa maaseudun kulttuuriperinnön säilyttämisen, paikalliskulttuurin edistämisen sekä kylän kehittämis- tai maisemanhoitosuunnitelmien toteuttamisen avulla. Sanotussa kohdassa tarkoitettua toimintaa tuettaisiin pääasiassa kyläyhteisön tasolla paikallisista tarpeista ja lähtökohdista käsin.

7 §. Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset. Lakiehdotus koskee harkinnanvaraisia, avustuksen muodossa myönnettäviä tukia. Tuen myöntäminen sisältää aina tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jonka yleisestä lähtökohdista on tarpeen säätää laissa. Pykälässä säädetäisiin hakemuksen kohteena olevaa toimenpidettä koskevista edellytyksistä. Säännös vastaa voimassa olevassa lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan tuettavan toimenpiteen tulisi kokonaisuutena tarkastellen edistää yhtä tai useampaa lakiehdotuksen 1 §:ssä säädettyä tavoitetta. Ohjelmaperusteisen tuen osalta tuen myöntämisessä käytettävää harkintaa ohjaisivat ohjelmassa tuella määritellyt tavoitteet. Lisäksi tuettava toimenpide olisi toteutettava ohjelman soveltamisalueella. Näin varmistetaan ohjelmasta saatavien hyötyjen kohdentuminen sille alueelle, jolle ne on suunnattu.

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksestä, jolla varmistetaan julkisen tuella toteutettavan toimenpiteen johdonmukaisuus suhteessa muun muassa rakentamisen ohjaukseen tai terveyden ja ympäristön suojeluun liittyvien säädösten ja lupia koskevien ehtojen kanssa. Jos tuettava toimenpide kuten rakentaminen tai rakennuksen laajentaminen edellyttää rakennusluvan tai ympäristöluvan hankkimista, tuen myöntämisen edellytyksenä on luvan esittäminen.

Tukea ei voitaisi 3 momentin mukaan myöntää toimintaan, joka on aloitettu ennen tukihakemuksen vireille tuloa. Kysymyksessä on edellytys, joka liittyy tuen vaikuttavuuteen ja kannustinvaikutukseen. Tuen kohteena ei voisi olla toimenpide, johon olisi ryhdytty joka tapauksessa.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin valtuu-

desta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä luvan esittämisestä ja tuettavan toimenpiteen aloittamisajankohdasta eri tukien osalta. Tarkempia säännöksiä annettaisiin luvan esittämisen osalta siitä, missä vaiheessa lupa olisi esitettävä. Luvan esittäminen tukihakemuksen yhteydessä ei ole aina mahdollista, vaan lupa olisi voitava esittää esimerkiksi ennen tuen ensimmäistä tai viimeistä maksua. Tämä on erityisen merkityksellistä myönnettäessä tukea rakentamisinvestointiin ja yritystoiminnan käynnistämiseen, kun yritystoiminta on muun lainsäädännön perusteella luvanvaraista. Luvan hankkiminen voi tällaisissa tilanteissa olla mahdollista vasta rakennusinvestoinnin valmistumisen jälkeen. Tuettavan toimenpiteen aloittamisajankohdan osalta tarkoituksena on säätää hetkestä, jolloin rakennusinvestointi tai koneiden ja laitteiden hankinta taikka sellainen kehittämistyö, joka on yrityksen kehittämistukea tai hanketukea koskevan hakemuksen kohteena, katsotaan aloitetuksi. Esimerkiksi rakennusinvestoinnin osalta aloittamisajankohdan tarkastelu olisi riippuvainen siitä, onko kyseessä urakoitsijan vai tuen saajan toimesta suoritettava rakentaminen. Kehittämistyön osalta alkamisajankohtana voitaisiin pitää hetkeä, jolloin asiantuntijapalvelua tai työsuhdetta koskeva sopimus on tehty.

8 §. Tuettavan toimenpiteen hyväksyttävät kustannukset. Pykälässä säädettäisiin tukihakemukseen sisältyviin toimenpiteisiin liittyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. Tarkoituksena on säätää kaikkia lakiehdotuksessa tarkoitettuja tukia koskevista kustannusten hyväksyttävyyden arvioinnin peruslähtökohdista, joita voidaan arvioida tukihakemuksen käsittelyn yhteydessä. Tukea voitaisiin myöntää ainoastaan tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Kustannusten tarpeellisuuden ja kohtuullisuuden arviointi edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa sen tiedon perusteella, joka tukihakemuksen käsittelijällä on käytettävissään. Arviointi tapahtuu uudelleen siinä vaiheessa, kun kysymys on toteutuneista kustannuksista, jotka sisältyvät maksuhakemukseen. Tukea voitaisiin myöntää ainoastaan sellaisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Tältä osin perusteena ovat tuen kannustinvaiikutuksen ja tuen tarpeellisuuden vaati-

mukset. Jos kysymys on rakentamisen suunnittelusta aiheutuvista kustannuksista, tukea voitaisiin kuitenkin myöntää ennen tukihakemuksen vireille tuloa syntyneisiin kustannuksiin. Usein rakennusinvestointia koskevan suunnitelman esittäminen tukihakemuksen yhteydessä edellyttää sellaisten asiantuntijapalveluiden käyttöä, joita ilman suunnitelmaa ei voida laatia riittävällä tarkkuudella. Pykälä ei sisällä muutoksia nykytilaan.

9 §. Tuen siirtäminen toiselle tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten. Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä niissä tapauksissa, joissa tukea on tarkoitus siirtää toiselle tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten. Tuen siirtämisellä ei tarkoiteta tässä yhteydessä tuen saajan oikeuksien ja velvollisuuksien siirtämistä, vaan myönnettyyn, rahamääräisen tuen osittaista siirtämistä. Siirtämisellä ei myöskään tarkoiteta tuettavan toimenpiteen toteuttamisessa tehtäviä tavara- tai palveluhankintoja, jotka kuuluvat julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön alaan ja joihin liittyvistä tuen ehdoista säädettäisiin lakiehdotuksen 24 §:n 1 momentissa. Yrityksen käynnistys- ja investointitukea lukuun ottamatta kaikkia lakiehdotuksessa tarkoitettuja tukia voitaisiin siirtää. Lakiehdotuksen 20 §:ssä tarkoitettua koordinoituhankkeen osalta tuen siirtäminen olisi hankkeen toteutustapa.

Valtionavustuslaki tulee yleislakina sovellettavaksi lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien toimeenpanoon. Valtionavustuksen siirtämisestä säädetään sanotun lain 7 §:n 2 momentissa, jonka mukaan valtionavustus voidaan myöntää saajalle sen omaan toimintaan tai hankkeeseen taikka käytettäväksi valtionavustus päätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen. Tällöin on valtionavustuksen saajan tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa. Lakiehdotuksen 9 §:n tarkoituksena on säätää tuen siirtämistä koskevista edellytyksistä, joita sovellettaisiin valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin asemasta.

Tahot, jotka suunnittelevat yhteisesti tuettavan toimenpiteen toteutusta, voisivat edelleen sopia siitä, hakevatko ne tukea yhdessä vai toimiiko joku niistä hakijana. Jos tuettava toimenpide päätetään toteuttaa siten, että yksi taho hakee kaikkien puolesta tukea, ja tuki

myönnetään tälle taholle, tuen myöntämisen ja maksamisen edellytysten täyttymisestä ja tuen ehtojen noudattamisesta vastaa tuen saaja. Tästä olisi pykälässä nimenomainen säännös, joka on luonteeltaan informatiivinen. Kaikkien tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvien tahojen tulisi kuitenkin täyttää kyseisen tuen saajaa koskevat edellytykset, ja tuen siirtämisen tulisi olla tuettavan toimenpiteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Vaatimus on uusi. Sen tarkoituksena on ehkäistä tilanteet, joissa tuen saajan rooli itse tuettavan toimenpiteen toteuttamisessa ei olisikaan merkittävä, eikä tämä miltään osin vastaisi toimenpiteen käytännön toteutuksesta, ja joissa tukea käyttävillä tosiasiallisesti sellaiset tahot, jotka eivät täytä tuen saajaa koskevia edellytyksiä. Jos tukea voidaan myöntää ainoastaan mikroyritykselle sen kilpailukykyä edistävän koulutuksen hankkimiseen, ei tukea voitaisi myöskään siirtää yritykselle, joka ei vastaa lakiehdotuksen 11 §:ssä säädettyä mikroyrityksen määritelmää. Näin pyritään varmistamaan tuelle säädettyjen tai ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.

Pykälässä säädettäisiin myös siitä, että tuen saajan on sopimusteitse varmistettava tuen myöntämislle ja maksamiselle asetettujen edellytysten täyttäminen sekä tuen ehtojen noudattaminen. Sinänsä sopimuksen laatimisessa on kysymys hankkeiden toteutuksessa vakiintuneesta toimintatavasta. Pykälässä säädetty vaatimus merkitsee käytännössä sitä, että tuen saajan ja siirron saajien välisessä sopimuksessa yksilöidään sopimuksen osapuolet, tuettavan toimenpiteen sisältö ja eri toimijoiden rooli toimenpiteen toteutuksessa. Lisäksi sopimukseen sisältyisivät ne tuen saajan sekä siirron saajien sopimat järjestelyt, jotka ovat tarpeen hankintalainsäädännön noudattamista, kirjanpitovelvollisuutta, tiedonanto- ja avustamisvelvollisuutta sekä muiden tuen ehtojen noudattamiseksi sekä maksuhakemukseen sisältyvien kustannusten tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden varmistamiseksi sekä näitä koskevien selvitysten laatimiseksi. Sopimuksen esittäminen on tuen myöntämisen edellytys, jonka perusteella työvoima- ja elinkeinokeskus voi arvioida sitä, ovatko tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvat tahot sitoutuneet hankkeen toteutukseen ja että

nämä täyttävät tuen saajaa koskevat edellytykset.

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi tuettavaa toimenpidettä koskevan suunnitelman ja sopimusten perusteella muodostaa käsityksen kokonaisuudesta ja sen rahoituksesta sekä siitä, että siirron saajat ovat tietoisia niistä edellytyksistä ja ehdoista, jotka tukeen liittyvät. Tämä on tärkeää EY:n maaseutuasetuksen 75 artiklan 1 kohdan c alakohdassa hallintoviranomaiselle säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Sanotun säännöksen mukaan hallintoviranomainen vastaa sen varmistamisesta, että tuen saajat ja muut toimien täytäntöönpanoon osallistuvat tahot saavat tiedon tuen myöntämisestä seuraavista velvolluuksista, ja niillä on erillinen kirjanpito tai soveltuva kirjanpitokoodi kaikille toimeen liittyville taloustoimille. Lisäksi on varmistettava, että edellä mainitut tahot ovat tietoisia vaatimuksista, jotka koskevat tietojen toimittamista hallintoviranomaistehtäviä hoitavalle sekä tuotoksen ja tulosten kirjaamisesta. Maa- ja metsätalousministeriö toimii hallinnointilain 14 §:n mukaan ohjelman hallintoviranomaisena.

Työvoima- ja elinkeinokeskukselle toimitetaan tuen siirtämistä koskeva sopimus tukihakemuksen yhteydessä. Tästä vaatimuksesta säädettäisiin 28 §:n 2 momentissa. Viranomaisena ei tee erillistä päätöstä sopimuksen hyväksymisestä, vaan kysymys on asiakirjasta, jonka avulla se toteaa tuen siirtämiselle säädettyjen edellytysten täyttyminen. Tuen saaja vastaa suhteessa viranomaiseen näiden edellytysten täyttymisestä ja tuen sääntöjen mukaisesta käyttämisestä. Koska tuen perusteena olevat kustannukset ovat siirron saajan kirjanpidossa ja siirron saajan osuus tuettavan toimenpiteen toteuttamisesta voidaan todeta vain tätä koskevassa tarkastuksessa, on myös siirron saajan taloutta ja toimintaa voitava tarkastaa tuettavan toimenpiteen osalta. Tarkastusoikeudesta säädettäisiin 43 §:ssä. Mahdollinen takaisinperintä voidaan kuitenkin kohdistaa vain tuen saajaan. Takaisinperintätilanteessa tuen saajan oikeus vaatia vahingonkorvausta siirron saajalta, joka on aiheuttanut takaisinperinnän, ratkeaa näiden väliseen sopimukseen perustuvan vastuun tai yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

10 §. *Tuen rahoitusta ja määrää koskevat*

edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen rahoitusta ja määrää koskevista tuen myöntämisen edellytyksistä. Pykälässä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Tuki voitaisiin rahoittaa joko valtion talousarvioon tai maatilatalouden kehittämisrahastoon otetuista Euroopan yhteisön varoista, niitä vastaavista kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista. Maaseuturahaston varojen tulouttamisesta säädetään hallinnointilain 13 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sitä varten on osoitettu tarvittava rahoitus joko valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen määrää koskevien edellytysten osalta tukitasosta. Tuki myönnettäisiin tukitason mukaisena prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Lisäksi säädettäisiin hakijalta edellytettävästä selvityksestä, joka koskee tuettavan toimenpiteen kustannusten kattamista muulla julkisella rahoituksella tai yksityisellä rahoituksella niissä tilanteissa, joissa tuki ei kata kokonaan tuettavan toimenpiteen kustannuksia. Rahamääräisen suorituksen lisäksi yksityisenä rahoituksena voitaisiin hyväksyä vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus. Tuettavan toimenpiteen kokonaisrahoitusta koskevan selvityksen avulla todetaan tuettavan toimenpiteen toteutettavuus, eri julkisten ja yksityisten toimijoiden sitoutuminen tuettavan toimenpiteen toteutukseen sekä ohjelmaperusteisten tukien osalta rahoitussuhteet ja julkisen rahoituksen määrä, jonka perusteella yhteisön rahoitusosuus määräytyy.

Tukea ei voitaisi myöntää siltä osin kuin tuettavan toimenpiteen kustannukset ylittävät yhteisön lainsäädännössä säädetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän tai ohjelmaperusteisen tuen osalta ohjelmassa määritellyn enimmäismäärän. Pykälän 3 momenttiin sisältyvällä rajoituksella on liittynyt Euroopan yhteisön säännöksiin, joissa tuen määrän arvioinnissa otetaan huomioon toimenpiteeseen myönnetyn julkisen rahoituksen kokonaismäärä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 4 momentin sovellettavasta tukitasosta ja tuen enimmäismäärästä eri tukien osalta Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamissa

rajoissa. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena. Asetuksella säädettäisiin edellytyksistä, joilla talkootyötä tai esimerkiksi oman puutavaran käyttöä rakentamisinvestointiin pidetään yksityisenä rahoitusosuutena.

Yritystukien osalta tukitaso ja tuen enimmäismäärä ovat riippuvaista tukeen sovellettavista Euroopan valtioneuvoston tukisäännöistä. Tukitasoon ja tuen enimmäismäärään vaikuttavat valtioneuvoston tukisäännöistä riippuen muun muassa komission hyväksymän aluetukikartan mukainen aluejako, yrityksen koko sekä tuen kohde. Näistä poikkeuksena on vähämerkityksisenä tukena myönnetty tuki, joka lähtökohtaisesti voidaan myöntää edellä mainituista kriteereistä riippumatta kaikille samoilla ehdoilla enintään vähämerkityksiselle tuelle säädettyyn enimmäismäärään saakka. Jos kyseessä on Euroopan yhteisön osaksi rahoitettava tuki ja tukitasosta sekä tuen enimmäismäärästä on säädetty yhteisön lainsäädännössä, on tällöin noudatettava näitä osarahoitteista tukea koskevia säännöksiä. Euroopan yhteisön osaksi rahoittamat hanketuet hyväksytään pääsääntöisesti osana maaseudun kehittämisohjelmaa. Jos kysymys on kokonaan kansallisesti rahoitettavasta hanketuesta, sovellettava tukitaso on kansallisesti päätettävä asia, johon vaikuttavat muun muassa käytettävissä oleva rahoitus sekä tarve sitouttaa hankkeen tavoitteisiin ja rahoitukseen myös muita toimijoita.

3 luku. Yritystuet

11 §. *Yritystuen saajaa koskevat edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin yritystuen saajaa koskevista edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään tuen myöntämisestä yritykselle, joka osallistuu maatilalla maatalouden harjoittamiseen. Kysymyksessä on EY:n maaseutuasetuksen 53 artiklassa tarkoitettu maatilakotitalouden jäsen, jolle voidaan myöntää tukea taloudellisen toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Sanoitua termiä ei ole omaksuttu kansalliseen lainsäädäntöön, sillä se ei anna oikeaa kuvaa hakijana olevan yrityksen muodosta, joka voi olla myös yhteisö. Edellä tarkoitettulle maata-

lousyritykselle myönnettävästä tuesta säädetäisiin tarkemmin 12-14 §:ssä. Momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin yrityksen kokoa koskevista edellytyksistä. Mikroyrityksenä pidettäisiin 2 kohdan mukaan yritystä, joka työllistää vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Yritystä, joka työllistää vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa, pidettäisiin puolestaan pk-yrityksenä. Kysymyksessä on 12—14 §:ssä säädetyn tuen osalta tuen saajana olevan yrityksen koon yläraja. Siten pk-yritysten maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukea voitaisiin myöntää myös mikroyritykselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yrityksen kotipaikkaa ja toimipaikkaa koskevista edellytyksistä. Sen mukaan yritystukea voidaan myöntää yritykselle, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman soveltamisalueella. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että tuen vaikutukset kohdistuvat sille alueelle, jolle ne ovat suunnattu. Lisäksi yhteisömuotoisen yrityksen kotipaikan tulisi sijaita Euroopan yhteisön alueella. Tämä rajoitus on tarpeellinen lähinnä suurimpien pk-yritysten osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan yritystukea voitaisiin myöntää ainoastaan sellaiselle yritykselle, jolla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Tämä edellytys koskee sekä perustettavan yrityksen toiminnan arvioimista että olemassa olevan toiminnan arvioimista. Tuella on tarkoitus luoda ja kehittää elinkelpoista ja kestävää yritystoimintaa. Tukea ei voitaisi myöskään myöntää taloudellisissa vaikeuksissa oleville yrityksille. Maataloustuotteiden ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta tämä rajoitus seuraa EY:n maaseutuasetuksen 28 artiklan 3 kohdan säännöksestä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että yritys esittää selvityksen taloudellisesta asemastaan.

Lisäksi yrityksellä tulisi olla tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva riittävä ammattitaito. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että tuki myönnetään yritykselle, joka on panostanut yritystoiminnassa tarvittavan osaamisen hankkimiseen ja jolla on to-

siasialliset edellytykset toiminnan jatkamiseen tuettavan toimenpiteen päättymisen jälkeen. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että yritys esittää selvityksen riittävästä ammattitaidosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuen saajaa koskevien edellytysten soveltamisesta hakijana olevaan yhteisömuotoiseen maatalous- tai mikroyritykseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää tuen saajaa koskevat edellytykset. Tuen saajaa koskevilla edellytyksillä viitataan tuen saajan ikää ja ammattitaitoa sekä maatalousyrityksen osalta, maatalouden harjoittamista koskeviin edellytyksiin.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 5 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä yrityksen koon arvioinnissa käytettävistä perusteista. Pykälään otettu mikroyrityksen ja pk-yrityksen määritelmä vastaa muun muassa EY:ssä valtioneuvoston asetuksen soveltamisessa käytettävää yrityskokoluokitusta, joka sisältyy mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annettuun komission suositukseen (2003/361/EY). Yrityksen määritelmä laissa on kuitenkin hieman kapea-alaisempi, ja se sulkee pois muun muassa säätiön sekä muut vapaamuotoiset henkilöiden yhteenliittymät, jotka eivät ole yhteisöjä. Säätiön tarkoituksen tulee säätiölain (109/1930) mukaan olla yleishyödyllinen, eikä perustamislupaa myönnetä, jos tarkoituksena on liiketoiminnan harjoittaminen tai välittömän taloudellisen hyödyn hankkiminen. Vapaamuotoiset yhteenliittymät voivat yhdessä hakea tukea luonnollisina henkilöinä, jos nämä muuten täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Tarkempia säännöksiä annettaisiin muun muassa yrityksen riippumattomuutta sekä muita henkilömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa käytettävistä arviointikriteereistä.

Valtuuden nojalla säädettäisiin riittävän ammattitaidon arvioinnissa käytettävistä perusteista ja sitä koskevasta selvityksestä. Riittävän ammattitaidon arvioinnissa käytettäviä perusteita olisivat tuen saajalla oleva ammattitutkinto tai muu vastaava täydennyskoulutuksen tai muiden osaamista kehittävien toimenpiteiden kautta hankittu koulutus taikka

työkokemus, joka liittyy tuen kohteena olevaan yritystoimintaan. Tuen saajan ammattitaitoa koskevan selvityksen muoto olisi riippuvainen siitä, mitä edellä mainituista perusteista käytetään ammattitaidon arvioimisessa. Vastaavasti säädettäisiin taloudellista asemaa koskevasta edellytyksestä. Sen arvioinnissa käytettäviä perusteita olisivat tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannattavuus ja jatkuvuus, yrityksen taloudellinen asema sekä yritystoiminnan tuotteiden kysyntä ja markkinointimahdollisuudet. Valtuuden nojalla annettaisiin myös säännökset näitä seikkoja koskevista selvityksistä, joita edellytettäisiin erityisesti laskelmien muodossa.

Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä 4 momenttiin sisältyvän määräysvaltaa koskeva vaatimuksen arvioinnista. Määräysvaltaa arvioidaisiin eri tavalla riippuen siitä, onko lyseessä avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö tai osuuskunta.

12 §. Yritystoiminnan käynnistystuki. Pykälässä säädettäisiin toiminnasta, johon voidaan myöntää käynnistystukea, tuen saajista sekä tuen hyväksyttävistä kustannuksista ja eräistä erityisesti käynnistystukea koskevista tuen myöntämisen rajoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan käynnistystukea voitaisiin myöntää maatalousyritykselle maatalan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Tukea voitaisiin myöntää myös mikroyritykselle toiminnan aloittamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaisesti käynnistystukea voitaisiin myöntää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasta työntekijöiden palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei myönnettäisi hakijan eli yrittäjäksi ryhtyvän luonnollisen henkilön palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea yrittäjän omiin palkkaukustalouksiin on mahdollista saada työhallinnon starttirahajärjestelmästä.

Käynnistystukea myönnettäisiin 3 momentin mukaan enintään kahdeksi vuodeksi. Tukea ei saisi siirtää toiselle tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten. Käynnistystuki on aina yrityskohtaista tukea, jonka tarkoituksena on paitsi maaseudun yritysten toimintaedellytysten tukeminen myös työpaikkojen luominen. Tuen on tarkoitus olla yrittäjyyttä aktivoivaa, eikä sen tulisi muodostua yritykselle pitkää kaiseksi toimintatueksi.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otetta-

vaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä käynnistystuen tuettavasta toiminnasta, tuen kestosta ja hyväksyttävistä kustannuksista. Valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, millaista toimintaa on pidettävä toiminnan laajentamisena maatalouden ulkopuolelle, tuen kohdentamisesta esimerkiksi ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta tärkeisiin toimialoihin tai maaseudun olosuhteissa tapahtuneiden muutosten perusteella sekä vaatimuksista, jotka asetetaan käynnistystuella palkattujen henkilöiden työsuhteen luonteelle ja kestolle. Lisäksi valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, miten 3 momentissa tarkoitettu enintään kahden vuoden jakso lasketaan. Tarkoituksena on, että tuen kesto laskettaisiin yritystoiminnan aloittamisesta.

13 §. Yrityksen investointituki. Pykälässä säädettäisiin toiminnasta, johon voidaan myöntää investointitukea, tuen saajista sekä tuen hyväksyttävistä kustannuksista ja eräistä erityisesti investointitukea koskevista tuen myöntämisen rajoituksista. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti investointitukea voitaisiin myöntää maatalousyritykselle toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Tukea voitaisiin 2 kohdan mukaisesti myöntää mikroyritykselle toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen, yrityksen tuottavuuden ja tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää pk-yritykselle maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin yritystoiminnan tuottavuuden lisäämiseen, tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen.

Investointituen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat 2 momentin mukaan rakennuksen suunnittelemisesta, rakentamisesta, laajentamisesta, korjaamisesta ja hankkimisesta, sekä aineettomien oikeuksien, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Tukea voitaisiin lisäksi myöntää rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Investointitukea ei näin ollen myönnettäisi pelkästään maanhankintaan. Aineettomien oikeuksien hankinnalla tarkoitetaan tuotantotoiminnan kannalta tarpeellisia tekijänoikeuden, patentin, mallioikeuden ja tavaramerkin hankintaa sekä näihin liittyvien käyttöomaisuudeksi lu-

ettävien käyttöoikeuksien hankintaa.

Investointituen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuettavan yritystoiminnan kohteelle on olemassa markkinat. Tukea ei näin ollen voitaisi myöntää sellaiseen tuotantotoimintaan, jonka tuotteelle ei ole osoitettavissa kysyntää tai jossa on ylituotantoa. Investointitukea ei saisi 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirtää. Investointituki on käynnistystuen tavoin yrityskohtaista tukea. Näistä edellytyksistä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä investointituen tuettavasta toiminnasta, tuen myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, millaista toimintaa on pidettävä toiminnan laajentamisena maatalouden ulkopuolelle, tuen kohdentamisesta esimerkiksi ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta tärkeisiin toimialoihin tai maaseudun olosuhteissa tapahtuneiden muutosten perusteella sekä vaatimuksista, jotka asetetaan investointituen kohteena olevan yritystoiminnan tuotteen markkinoille.

14 §. Yrityksen kehittämistuki. Pykälässä säädettäisiin toiminnasta, johon voidaan myöntää kehittämistukea, tuen saajista sekä tuen hyväksyttävistä kustannuksista. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti kehittämistukea voitaisiin myöntää maatalousyritykselle toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle. Tukea voitaisiin 2 kohdan mukaisesti myöntää mikroyritykselle toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen, yrityksen tuottavuuden ja tuotteiden laadun parantamiseen, toiminnan kansainvälistämiseen. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää mikroyrityksen toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä tukevien asiantuntijapalveluiden ja koulutuksen hankkimiseen sekä yritysten välisen yhteistyön kehittämiseen. Momentin 3 kohdan mukaan myös kehittämistukea voitaisiin myöntää pk-yritykselle maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin yritystoiminnan tuottavuuden lisäämiseen, tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen.

Yrityksen kehittämistukea voitaisiin pykälän 2 momentin mukaan myöntää kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi

tuotantotoiminnassa käytettäviin investointeihin, joihin voidaan myöntää 13 §:ssä tarkoitettua investointitukea.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä kehittämistuen tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista. Valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, millaista toimintaa on pidettävä toiminnan laajentamisena maatalouden ulkopuolelle ja tuen kohdentamisesta esimerkiksi ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta tärkeisiin toimialoihin tai maaseudun olosuhteissa tapahtuneiden muutosten perusteella. Lisäksi annettaisiin tarkemmat säännökset kehittämistyötä tekevien tai muiden asiantuntijoiden palkkauksesta ja matkoista sekä palveluiden ja tavaroiden hankkimisesta aiheutuvien kustannusten hyväksyttävyydestä. Yritystoiminnan kansainvälistämisen osalta säädettäisiin muun muassa kansainvälisille messuille osallistumisesta aiheutuvien kustannusten hyväksyttävyydestä. Kehittämistuella tuettavan toiminnan kirjo on laaja. Sama koskee hyväksyttäviä kustannuksia.

15 §. Yritystuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin sellaisista tuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista, jotka koskevat yritystukea. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yritystuen myöntämisen yleisestä edellytyksestä, jolla on liityntä valtiontukea koskevan perustamisopimuksen 87 artiklan tavoitteisiin. Yritystuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen ei arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Yritystuen myöntämiseen tulisi aina liittyä arvio siitä, vääristääkö tuki merkittävästi kilpailua markkinoilla, joilla tuen saaja toimii tai tulee toimimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan yritystuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuki on tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannalta tarpeellinen. Tukea ei myönnettäisi investointiin tai kehittämistoimenpiteeseen, joka ei tuo lisäarvoa tuen kohteena olevalle yritystoiminnalle. Samassa yhteydessä säädettäisiin yritystuen tuettavaa toimenpidettä koskevan suunnitelman laatimisesta ja esittämisestä. Suunnitelmaan olisi sisällytettävä tuettavan toimenpiteen tavoitteet, niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet sekä toteutus-

aikaa, toiminnan kannattavuutta ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuen alarajasta, joka olisi käynnistystuen ja investointituen osalta 1000 euroa ja kehittämistuen osalta 500 euroa. Säännöksellä tavoitellaan tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa tuen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetun suunnitelman sisällöstä. Valtuuden nojalla säädettäisiin erityisesti tuettavaa toimenpidettä koskevasta kuvauksesta, sekä laskelmista, joilla voidaan osoittaa tuen vaikutus sen kohteena olevaan yritystoimintaan, toimenpiteen kokonaiskustannukset ja niiden rahoitus.

16 §. Valtiontukisääntöjen soveltaminen. Pykälässä säädetään EY:n valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritystukea myönnettäessä. Säännös koskee kaikkea lakiehdotuksessa tarkoitettua yritystukea. Osarahoitteisen tuen osalta sitä sovellettaisiin, jollei yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Tämä johtuu siitä, että perustamissopimuksen 36 artiklan mukaan sopimuksen kilpailua koskevia määräyksiä sovelletaan maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan rajoitetusti sen mukaan kuin neuvosto asiasta päättää. Käytännössä maatalousalan yhteisiä markkinajärjestelyjä koskevissa asetuksissa säädetään EY:n valtiontukisääntöjen soveltamisesta alan tuotteita koskeviin tukiin. Vastaavasti maaseutuasetuksen 88 artiklassa on säädetty valtiontukisääntöjen soveltamisesta maaseuturahaston varoista myönnettävään tukeen. Säännökseen otetut poikkeukset koskevat perustamissopimuksen 36 artiklan soveltamisalaan kuuluvaa viljelijöille maatalouden alalla myönnettävää tukea ja maataloustuotteen jalostukseen ja markkinointiin myönnettävää tukea silloin, kun tuote on jalostuksen jälkeen edelleen perustamissopimuksen liitteeseen I sisältyvään luetteloon kuuluva maataloustuote. Muilta osin maaseudun kehittämisen tukiin sovelletaan perustamissopimuksen 87—89 artiklan määräyksiä ja 89 artiklan nojalla annettuja asetuksia. Tulevaa ohjelmakautta 2007—2013 koskevien valtiontukisääntöjen valmistelu yhteisössä on kesken.

Pykälän 1 momentin mukaan yritystuen

myöntämisessä olisi noudatettava, mitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetun valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista Euroopan yhteisön asetuksissa tai valtiontuen hyväksymistä koskevassa Euroopan yhteisöjen komission päätöksessä säädetään. Säännöksellä on liityntä 10 §:n säännöksiin, jotka koskevat tukitasoa ja tuen enimmäismäärää. Sovellettava tukitaso ja tuen enimmäismäärä määräytyvät yritystukien osalta yritystukeen sovellettavien valtiontukisääntöjen perusteella. Muut valtiontukisääntöistä seuraavat rajoitukset ovat koskeneet muun muassa yrityksen toimialaa ja tuettavan toimenpiteen kokonaiskustannuksia. Tuen myöntämisen edellytykset taas ovat koskeneet muun muassa yrityksen kokoa ja tuen hyväksyttävien kustannuksia, joista säädetään 12—14 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erityisesti vähämerkityksisenä tukena myönnettävää tukea koskevista edellytyksistä. Tuen myöntämisen edellytyksenä on ollut vähämerkityksisenä tukena myönnetyn tuen kertymisen seuranta yrityskohtaisesti. Tuen enimmäismäärä on ollut kuluvalle ohjelmakaudella 100 000 euroa kolmen vuoden jaksolle yritystä kohden. Myös vähämerkityksistä tukea koskevien asetusten valmistelu on yhteisössä kesken. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi jatkossakin yritykselle myönnetyn ja maksetun vähämerkityksisen tuen enimmäismäärän seuranta tuen myöntämisen yhteydessä ja säädetyn enimmäismäärän alittuminen. Jos tukea siirrettäisiin toiselle yritykselle, olisi edellä mainitut seikat tutkittava myös tämän osalta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä valtiontukea koskevan Euroopan yhteisön lainsäädännön soveltamisesta yritystukeen ja vähämerkityksisen tuen myöntämisessä noudatettavasta menettelystä. Valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, minkä yhteisön asetuksen tai komission päätöksen perusteella tuki on hyväksytty ja miten asetukseen tai päätökseen sisältyvät edellytykset ja rajoitukset on huomioitava tukea myönnettäessä. Esimerkiksi yhteisön valtiontukia koskevissa ryhmäpoikkeusasetuksissa edellytetään, että tukiohjelmassa viitataan kyseiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Vähämerkityksisen tuen osalta annettaisiin

tarkempia säännöksiä siitä, miten ja missä vaiheessa tuen saajan tai 9 §:ssä tarkoitetun tahon muulta viranomaiselta saama vähämerkityksinen tuki otetaan huomioon myönnettäessä tukea vähämerkityksisenä tukena.

4 luku. **Hanketuet**

17 §. Kehittämishanke. Pykälässä säädetäisiin kehittämishankkeisiin myönnettävällä tuella tuettavasta toiminnasta, tuen saajista ja tuen hyväksyttävistä kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää kyläyhteisön asuin ympäristön parantamiseen, sen asukkaiden yhteisen toiminnan ja viihtyvyyden edistämiseen sekä muuhun vastaavaan maaseudun ympäristöä ja asukkaiden yleistä hyvinvointia palvelevaan toimintaan. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää maaseudun elinkeinotoiminnan edellytysten, monipuolistamisen ja kilpailukyvyyn yleiseen kehittämiseen. Tuen saajia voisivat olla julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt sekä säätiöt. Julkisoikeudellisia yhteisöjä ovat muun muassa valtion viranomaiset ja erilliset laitokset, kuntien viranomaiset sekä kuntayhtymä. Muutoksena nykytilaan tukea ei myönnettäisi luonnolliselle henkilölle. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa kehittämistyön kohteena olevan yhteisön laaja sitoutuminen hankkeen toteuttamiseen sekä välttää tuen käyttäminen tarkoituksiin, jotka edistävät ainoastaan yksittäisen henkilön tai yrityksen henkilökohtaisia olosuhteita ja tarpeita. Tukea ei myöskään myönnettäisi yritykselle eikä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka seurauksena tuki muodostuisi perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiotueksi.

Pykälän 2 momentin mukaan kehittämishanketukea myönnettäisiin kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi investoinnista aiheutuviin kustannuksiin, joita koskeva tuesta säädetäisiin ehdotetun lain 19 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 3 momentin mukaan antaa tarkemmat säännökset kehittämishanketuen tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Kehittämishanketuen tuettavan toiminnan osalta säädetäisiin

tuen kohdentamisesta yleishyödyllisiin kehittämishankkeisiin ja maaseudun elinkeinon kehittämissäntöihin ohjelman tai maaseutualueiden erilaisten tarpeiden ja olosuhteiden perusteella. Tuen myöntämisen edellytysten osalta säädetäisiin seikoista, joita on otettava huomioon, jottei tuki muodostu perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiotueksi. Näitä ovat muun muassa se, ettei maaseudun elinkeinotoiminnan tuki tosiasiallisesti rajaudu yksittäisiin yrityksiin tai yritysryhmiin esimerkiksi alueellisen soveltamisen tai toimialan perusteella. Tuella saavutettujen tulosten tulee olla kaikkien hyödynnettävissä eikä tuloksiin liittyviä tekijänoikeuksia saa siirtää yritykselle. Hyväksyttävien kustannusten osalta säädetäisiin kehittämistuen myöntämisestä kustannuksiin, jotka aiheutuvat henkilöiden palkkauksesta, palveluiden tai tavaroiden hankkimisesta taikka tuen saajan toimitilojen tai vastaavan omaisuuden käyttämisestä tuettavaan toimenpiteeseen.

18 §. Koulutushanke. Pykälässä säädetäisiin koulutus hankkeisiin myönnettävällä tuella tuettavasta toiminnasta, tuen saajista, erästä tuen myöntämisen edellytyksistä sekä tuen hyväksyttämistä kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan koulutushanketukea voitaisiin myöntää maaseudun kehittämistä yleisesti palvelevan osaamisen kehittämiseen ja tiedonvälityksen järjestämiseen. Tuella voitaisiin kehittää maaseudun asukkaiden ja yrittäjiksi aikovien sekä jo toimivien yritysten ammatillista osaamista näiden toimialaan katsomatta. Kyseessä olisi koulutusjärjestelmään kuuluvaa opetusta ja koulutusta täydentävästä osaamisen kehittämisestä. Näin ollen olisi tarpeen säätää rajauksesta, jonka mukaan tukea ei kuitenkaan myönnettäisi tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. Ammatillisella koulutuksella tarkoitetaan ammatillista peruskoulutusta sekä ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta. Tukea ei luonnollisesti myönnettäisi myöskään muuhun sellaiseen opetukseen tai koulutukseen, joka on kiinteä osa koulutusjärjestelmää ja viranomaisen tai muun yhteisön lakisääteisen koulutustehtävän hoitamista ja jonka rahoituksesta säädetään muussa lainsäädännössä. Koulutushanketukea voitaisiin kuitenkin myöntää muun muassa tieteellisen tiedon välittämiseen maaseudun asukkaiden

ja yritysten käyttöön. Tuen saajista säädetäisiin vastaavalla tavalla kuin kehittämishanketuen osalta. Koulutushanketuen osalta tukea voitaisiin kuitenkin myöntää myös yritykselle. Tuen myöntäminen yritykselle ei välttämättä tarkoita tuen muodostumista valtiontueksi. Merkitystä on sen sijaan sillä, millaista kohderyhmää ja millaista toimintaa tuki välittömästi palvelee.

Hanketuella on tarkoitus pääsääntöisesti edistää maaseudun elinkeinotoimintaa tavalla, joka ei muodostu yksittäistä yritystä tai yritysryhmää hyödyttäväksi valtiontueksi. Eräissä tapauksissa koulutuksen järjestämiseen myönnettävä tuki voi liittyä niin läheisesti yritystoiminnan tai yrityksen perustamisen edellytyksiin, että sitä on pidettävä perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettuna valtiontukena. Valtiontukena on myös pidettävä tukea sellaisen koulutuksen järjestämiseen, joka rajataan koskemaan ainoastaan tietyllä alalla toimivia yrityksiä. Tästä on esimerkiksi maanviljelijöille ja maataloustyöntekijöille suunnattu koulutus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös tällaisia tilanteita varten. Jos koulutushanketukea myönnetään sellaiseen yritystoimintaan edistävään koulutukseen, jonka perusteella tuki muodostuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi, tuen myöntämisen edellytyksiin ja rajoituksiin tulisivat sovellettavaksi 16 §:n yritystukia koskevat säännökset.

Pykälän 3 momentin mukaan koulutushanketukea voitaisiin myöntää koulutuksen ja tiedonvälityksen suunnittelusta sekä järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi investoinnista aiheutuviin kustannuksiin. Koulutushanketuella ei ole tarkoitus lisätä koulutusta palvelevaa käyttöomaisuutta, sillä kysymys on olemassa olevaa koulutusjärjestelmää täydentävästä osaamisen kehittamisestä.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä koulutushanketuen tuettavasta toiminnasta, tuen myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Valtuuden nojalla säädetäisiin tarkemmin tuen kohteena olevasta koulutuksesta ja sen laajuudesta sekä koulutuksen täydentävyydestä suhteessa tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi säädetäisiin

erityisesti koulutustukea koskevien valtiontukisääntöjen soveltamisesta 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Valtuuden nojalla annettaisiin myös tarkempia säännöksiä koulutushanketuen myöntämisestä koulutuksen ja tiedonvälityksen suunnittelemisesta ja järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, jotka liittyvät henkilöiden palkkaukseen, tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä toimitilojen tai vastaavan käyttöomaisuuden käyttämiseen.

19 §. Yleishyödyllinen investointihanke. Pykälässä säädetäisiin yleishyödyllisiin investointihankkeisiin myönnettävällä tuella tuettavasta toiminnasta, tuen saajista sekä tuen hyväksyttävistä kustannuksista. Kysymyksessä on uusi tuki, joka on voimassa olevan lainsäädännön mukaan osa kehittämishanketukea. Pykälän 1 momentin mukaan investointihanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle. Tukea voitaisiin myöntää kyläyhteisön asuin ympäristön parantamiseen, sen asukkaiden yhteisen toiminnan ja viihtyvyyden edistämiseen sekä muuhun vastaavaan maaseudun ympäristöä ja asukkaiden yleistä hyvinvointia palvelevaan toimintaan. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi yritykselle eikä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka seurauksena tuki muodostuisi perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Tukea ei myöskään myönnettäisi luonnolliselle henkilölle. Perustelut vastaavat lakiehdotuksen 17 §:ssä tarkoitettua kehittämishanketuen osalta esitettyä.

Pykälän 2 momentin mukaan investointihanketuen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat rakennuksen tai rakenteen suunnittelemisesta, korjaamisesta, laajentamisesta ja hankkimisesta sekä aineettomien oikeuksien, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Rakenteella tarkoitetaan erilaisia rakennelmia ja reitistöjä kuten esimerkiksi virkistysalueelle sijoitettavat opasteet, taukopaikat ja rakentamista edellyttävät reitit. Aineettomien oikeuksien hankinnalla tarkoitetaan kehittämistyön kannalta tarpeellisia tekijänoikeuden tai patentin sekä näihin liittyvien käyttöomaisuudeksi luettavien käyttöoikeuksien hankintaa. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä investointihanketuen tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Vastaavasti kuin kehittämishanketuen osalta säädettäisiin tuen kohdentamisesta hankkeisiin ohjelman tai maaseutualueiden olosuhteiden ja tarpeiden perusteella. Tuen myöntämisen edellytysten osalta säädettäisiin seikoista, jotka on otettava huomioon, jottei tuki muodostu perustamis- ja muun muassa 87 artiklassa tarkoitettuihin valtiontueksi. Näitä ovat muun muassa se, ettei tuki tosiasiallisesti kohdistu yksittäisen yrityksen tai yritysten liiketoiminnan edellytyksiin. Tuella saavutettujen tulosten tulisi myös olla kaikkien hyödynnettävissä.

20 §. Koordinoitihanke. Koordinoitihankkeen osalta ehdotetaan säädettäväksi koordinoitihankkeeseen myönnettävän tuen tuettavasta toiminnasta, tuen saajista ja erityisistä menettelytavoista, jotka ovat tuen myöntämisen edellytyksenä. Kysymyksessä on muista hanketuista poikkeava uusi tuki, jonka pääasiallisena tarkoituksena on paitsi edistää paikallisten toimijoiden aktiivista osallistumista maaseudun kehittämiseen myös koota yhteen paikallisista tarpeista syntyviä, pienimuotoisia hankkeita, joiden keskitetty käsittely on tarkoituksenmukaista.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää kyläyhteisön asuin ympäristön parantamiseen, sen asukkaiden yhteisen toiminnan ja viihtyvyyden edistämiseen sekä muuhun vastaavaan maaseudun ympäristöä ja asukkaiden yleistä hyvinvointia palvelevaan toimintaan. Tuki myönnettäisiin paikalliselle toimintaryhmälle. Hankkeen toteutustapaa koskevana edellytyksenä olisi, että toimintaryhmä kokoaisi avoimen valintamennettelyn avulla 17 ja 19 §:ssä tarkoitettuja yleishyödyllisiä kehittämis- ja investointihankkeita ja sovittaisi yhteen niiden toteuttamisen. Toteutustapana käytettäisiin 9 §:ssä tarkoitettua tuen siirtämistä. Koordinoitihanketuen erityispiirteistä johtuen olisi tarpeen säätää, ettei tahon, jolle tukea siirretään tarvitse täyttää tuen saajaa koskevia edellytyksiä eli sen ei tarvitse olla paikallinen toimintaryhmä. Koordinoitihankkeeseen myönnettyä tukea voitaisiin siirtää yksityisoikeudelliselle yhteisölle tai luonnolliselle

henkilölle. Tukea ei saisi kuitenkaan siirtää yritykselle, mikä on johdonmukaista lakiehdotuksen 17 ja 19 §:n yhteydessä esitettyjen perusteiden kannalta.

Koordinoitihanketukea voitaisiin 2 momentin mukaan myöntää edellä mainittujen hankkeiden kokoamisesta ja toteuttamisesta sekä niiden yhteydessä tarvittavasta yhteistyöstä ja kokemusten vaihdosta aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin koordinoitihanketuen tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Tuettavan toiminnan osalta säädettäisiin tuen kohdentamisesta hankkeisiin ohjelman tai maaseutualueiden olosuhteiden ja tarpeiden perusteella. Tuen myöntämisen edellytyksistä on tarpeen antaa tarkempia säännöksiä, jotka koskisivat koordinoitihankkeen piiriin kuuluvien hankkeiden valintaa ja yhteensovittamista. Hankkeiden toteuttamiseen liittyvien hyväksyttävistä kustannuksista säädettäisiin vastaavasti kuin 17 ja 19 §:ssä tarkoitettujen hankkeiden hyväksyttävien kustannusten osalta. Lisäksi säädettäisiin tarkemmin kustannuksista, joita voidaan hyväksyä hankkeiden kokoamisesta sekä niihin liittyvästä yhteistyöstä ja kokemusten vaihdosta aiheutuviksi kustannuksiksi.

21 §. Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin hanketukia koskevista tuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan tuettavan toimenpiteen tulisi olennaisesti liittyä hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatuksen. Tarkoituksenmukaista on, että vastuu toimenpiteen toteutuksesta kuuluisi sellaiselle taholle, jonka tehtäviin ja tavoitteisiin hankkeen toteuttaminen luontevasti kuuluu, ja jos kyseessä on viranomainen, jolla on toimivalta toteuttaa hanke. Erittäin tärkeä tämä edellytys on koulutushankkeessa. Lisäksi hakijalla tulisi olla riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen.

Hanketukea voitaisiin 2 momentin mukaan myöntää ainoastaan sellaiseen toimenpiteeseen, joka on järjestetty hakijan tavanomaisesta toiminnasta erillisen hankkeen muotoon ja jonka kesto on enintään kolme vuotta tai erityisestä syystä enintään viisi vuotta. Tar-

koituksena on estää tuen käyttäminen tuen saajan tavanomaiseen toimintaan ja tuen muodostuminen toimintatueksi. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että hakija esittää hankesuunnitelman, johon sisältyy hankkeen tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimet sekä hankkeen toteuttamisaikaa, kokonaiskustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot. Säännös on välttämätön sen kannalta, että tuen myöntävä viranomainen voi arvioida tuettavaa toimenpidettä 1 §:ssä säädettyjen tavoitteiden, ja jos kyse on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman tavoitteiden kannalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edellytyksestä, joka koskee hankkeen tulosten yleistä hyödynnettävyyttä. Yleisellä hyödynnettävyydellä tarkoitetaan sitä, että hankkeen tulokset on julkaistava asianmukaisessa laajuudessa tai niistä on tiedotettava hankkeen kohderyhmälle. Hankkeen tulosten saatuutta ei myöskään tulisi rajoittaa siten, että ne olisivat vain hankkeen toteuttamiseen osallistuneiden tahojen käytettävissä.

Hanketuen alaraja olisi 4 momentin mukaan 5000 euroa. Säännöksellä tavoitellaan hankkeen vaikuttavuutta sekä tuen määrän suhteuttamista hanketuen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin 2 momentissa tarkoitettua suunnitelman sisällöstä sekä hankkeen organisoimista, toiminnan kestoa ja hankkeen tulosten yleistä hyödynnettävyyttä koskevien edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista. Hankesuunnitelman osalta säädettäisiin tuettavaa toimenpidettä koskevasta kuvauksesta, sekä laskelmista, joiden avulla esitetään arviot toimenpiteen kokonaiskustannuksista ja niiden rahoituksesta. Toiminnan keston osalta säädettäisiin niistä erityisistä syistä, joiden perusteella tukea voitaisiin myöntää yli kolme vuotta kestävään toimintaan. Näitä olisivat muun muassa hankkeen laajuus ja kehittämistyön luonne. Tarkoituksena olisi myös antaa tarkempia säännöksiä hankkeen tulosten yleisen hyödynnettävyyden arvioinnissa käytettävistä perusteista. Näitä olisivat edellä esitetyn mukaisesti arviot hankkeen tulosten julkaisemisesta ja niistä tiedottamisesta sekä muusta tulosten saattamisesta yhteiseen käyttöön. Investointien

osalta tulisi arvioitavaksi ne tahot, jotka tosiasiassa hyödyntäisivät investoinnin kohteena olevaa omaisuutta.

22 §. Ohjausryhmä. Hankkeen tueksi voitaisiin asettaa ohjausryhmä. Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän asettamisesta ja sen tehtävistä. Kysymyksessä on järjestely, jonka avulla hankkeen sisällölliseen ohjaukseen ja toteutumisen seurantaan voidaan käyttää tuen saajan itsensä nimeämiä asiantuntijoita ja toimijoita, jotka osallistuvat hankkeen toteuttamiseen. Pykälän 1 momentin mukaan ohjausryhmä voitaisiin asettaa, jos tämä on perusteltua hankkeen laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen. Ohjausryhmän asettamisesta päättäisi tuen myöntävä viranomainen. Tämä tapahtuisi tukipäätöksen yhteydessä. Ohjausryhmässä tulisi olla edustettuina tuen myöntävän viranomaisen lisäksi muut hankkeen rahoitukseen osallistuneet tahot sekä hankkeen laajuuden kannalta riittävä määrä asiantuntijoita. Tuen myöntävä viranomainen päättäisi edustajastaan ohjausryhmässä. Muut ohjausryhmän jäsenet nimeäisi tuen saaja.

Ohjausryhmän tehtävänä olisi 2 momentin mukaan ohjata tuen saajaa hankkeen sisältöön liittyvissä kysymyksissä ja seurata hankkeen toteutumista. Kysymys on asiantuntijaryhmästä, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tukea hankkeen tavoitteiden toteuttamista. Näin ollen vastuu hankkeen toteuttamisesta olisi kuitenkin tuen saajalla. Ohjausryhmä ei osallistuisi myöskään tuen saajan asemaa tai hankkeen rahoitusta koskevaan päätöksentekoon.

Ohjausryhmän toiminnassa ei ole kysymys varsinaisesta hallintoasian käsittelystä, vaan lähinnä tosiasiallisesta hallintotoiminnasta. Koska kysymys on kuitenkin perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotohtävän hoitamisesta, pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus hallinnon toimintaa koskevaan lainsäädäntöön. Sen mukaan ohjausryhmän toiminnassa sovellettaisiin hallintolakia, kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Lisäksi viitattaisiin virkavastuuta koskeviin säännöksiin. Ohjausryhmän jäsenen tulisivat sovellettavaksi rikosoikeudellista virkavastuuta koskevat säännökset ja ohjausryhmälle säädetyt tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin,

mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä annettaisiin 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin perusteista, joilla ohjausryhmän tarvetta arvioitaisiin, sekä ohjausryhmän asettamisesta tukipäätöksen yhteydessä. Lisäksi säädettäisiin tarkemmin ohjausryhmän tehtävistä eli kysymyksistä, jotka ohjausryhmä käsittelee.

5 luku. Tuen ehdot

23 §. Toimenpiteen toteutusaika yritystuesta. Pykälässä säädettäisiin tuettavan toimenpiteen toteutusaikaa koskevasta yritystuen ehdosta. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että varojen käyttöä halutaan tehostaa. Tarkoituksena on, että tuen saaja toteuttaisi tuettavan toimenpiteen suunnitelmallisesti ja toimenpiteen laajuuden ja luonteen kannalta kohtuullisessa ajassa. Näin saadaan tukipäätöksellä sidotut varat maksettua viipymättä ja sidonnoista vapautuneet varat takaisin käyttöön. Pykälän 1 momentin mukaan tuettava toimenpide olisi kokonaisuudessaan toteutettava kahden vuoden kuluessa tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Yritystuella tehtävän investoinnin suorittamiselle tai, jos kyseessä on yrityksen käynnistystuki, yritystoiminnan käynnistämiseksi, voitaisiin kuitenkin asettaa lyhyempi määräaika, milloin tämä on investoinnin toteutustavan tai yritystoiminnan luonteen kannalta perusteltua. Kahden vuoden toteutusaika tai yritystoiminnan aloittamiselle asetettava määräaika voi olla ongelmallinen, jos käynnistystukea haetaan yrityksen investointituen yhteydessä. Tällöin yritystoiminnan aloittaminen on yleensä riippuvainen rakennuksen valmistumisesta tai rakennuksen hankinnan toteutumisesta. Näitä tilanteita varten säädettäisiin poikkeuksesta, jonka mukaan kahden vuoden toteutusaika ja yritystoiminnan aloittamiselle asetettava määräaika laskettaisiin investoinnin valmistumisesta tai toteutumisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen myöntävä viranomainen voisi pidentää kahden vuoden määräaikaa tai investoinnin toteuttamiselle taikka yritystoiminnan käynnistämiseksi

asetettua määräaikaa hakemuksesta. Hakemus tulisi tehdä ennen asetetun määräajan päättymistä, ja se olisi perusteltava. Määräaika voitaisiin pidentää kahdesti enintään vuodella kerrallaan.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 3 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä investoinnin suorittamiselle tai yritystoiminnan aloittamiselle asetettavasta määräajasta. Rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinnan osalta asetuksella voitaisiin säätää kahta vuotta lyhyemmästä suoritusajasta. Yritystoiminnan aloittamisen osalta määräaika voitaisiin asettaa tukipäätöksessä ottaen huomioon se, onko kyseessä toiminnan aloittaminen vai laajentaminen sekä aloittamisen edellyttävät valmistelut.

24 §. Tuen käyttöä koskevat ehdot. Tuen käytön tulee olla julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön mukaista. Vaatimus sisältyy pykälän 1 momenttiin, jonka mukaan tuen käyttämisestä tavara- tai palveluhankintoihin sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä niistä julkisista hankinnoista annettussa lainsäädännössä säädetään. Vaatimus seuraa osarahoitteisten tukien osalta EY:n maaseutuasetuksen 5 artiklan 7 kohdasta, jonka mukaan maaseuturahastosta rahoitettavien toimien tulee olla perustamissopimuksen ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisia. Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö on pitkälti harmonisoitu. Kevätistuntokaudella 2006 on annettu hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp.). Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 6 §:n mukaisesti hankintayksikkönä pidettäisiin jatkossakin mitä tahansa hankinnan tekijää, joka on saanut hankinnan tekemistä varten julkista tukea enemmän kuin puolet hankinnan arvosta. Osa hanketuen saajista on muutoinkin laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta esittää selvitys hankintalainsäädännön noudattamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rahoituslain 46 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vakiintuneesta rajoituksesta, joka koskee tuetun investoinnin kohteen luovuttamista. Säännöksen mukaan tuetun investoinnin kohdetta ei saisi pysyvästi tai merkit-

tävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön eikä luovuttaa toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Säännös ei sisällä muutoksia nykytilaan. Säännöstä sovelletaan valtionavustuslain 13 §:n 3 momentin sijasta, jonka mukaan avustuksen kohteena olevaa omaisuutta ei saa luovuttaa valtionavustus päätöksessä määrättyä käyttöaikana. Käyttöaika voi olla enintään kymmenen vuotta valtionavustuksen viimeisen erän maksamisesta. Säännöksen tarkoituksena on luoda yhtenäinen käytäntö, joka koskisi kaikkia tuen saajia ja joka täyttää osarahoitteisten tukien osalta EY:n maaseutuasetuksen 72 artiklassa säädetyt, investointeihin liittyvien toimien pysyvyyttä koskevat vaatimukset. Tuen myöntävä viranomais voi edelleen 2 momentin mukaan myöntää luvan luovutukseen, jos luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja jos tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu. Hakemus olisi tehtävä ennen luovutusta.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei 3 momentin mukaan saisi luovuttaa toiselle, lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Nykyisin vastaavasta rajoituksesta säädetään rahoituslain 46 §:n 2 momentin 2 ja 5 kohdassa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin luovutuskieltoa koskevasta poikkeuksesta, jonka mukaan kiellettyä luovutuksena ei pidettäisi tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintöoikeudellisen saannon tai sukupolvenvaihdoksen kautta. Näissä tilanteissa on kyse selvästi hyväksyttävistä luovutuksista.

25 §. Kirjanpitovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin tuen saajan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidolle asetettavista edellytyksistä sekä kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Pykälän tavoitteena on taata tuen saajan kirjanpidon hoitaminen ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen siten, että tuettavan toimenpiteen menot, sellaisina kuin ne on sisällytettävä maksuhakemukseen, ovat tosiasiallisia ja todennettavissa maksuhakemuksen käsittelyn ja tarkastuksen yhteydessä.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan olisi pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kir-

janpitoa. Kirjanpito olisi lähtökohtaisesti järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta. Niin yritystuen kuin hanketuen saajat ovat pääsääntöisesti kirjanpitovelvollisia.

Koska yritystukea voidaan myöntää maatalousyrittäjien maatalouden toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle, on tarpeen säätää kirjanpidon järjestämisestä niissä tilanteissa, joissa tuen saajaa verotetaan maatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti. Tällöin tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitoa pidettäisiin 2 momentin mukaan sellaisia muistiinpanoja, joita tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Verotuksen toimittamista varten laadittavista muistiinpanoista on määrätty verotusmenettelystä annetun lain (1558/95) nojalla muistiinpanovelvollisuudesta ja muistiinpanoista annetulla verohallituksen päätöksellä (1807/1995). Näissäkin tilanteissa tilinpito olisi järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta tilinpidosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, jolloin tuen saaja ei ole muusta toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Tällainen tilanne on käsillä muun muassa silloin kun maatalousyrittäjä tai mikroyrittäjä on luonnollinen henkilö, joka hakee tukea yritystoiminnan aloittamista koskeviin selvityksiin ja käynnistystoimenpiteisiin. Tällöin olisi tuettava toimenpidettä koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvien osin, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Säännös on tärkeä erityisesti Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetyin yhteisön varoja koskevien maksujen todennettavuuden kannalta. Tuen saajan olisi säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Kirjanpitolain 10 §:n mukainen säilyttämis-aika on kirjanpitokirjojen ja tililuettelon osalta 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Muu kirjanpitoaineisto on sanotun säännöksen mukaan säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jona tilikausi on päättynyt. Euroopan

yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan perustuvien tukien osalta on tarpeen säätää erityisestä säilyttämismenettelyistä, jolla taataan menojen todennettavuus riittävän kauan yhteisön toimielinten suorittamia tarkastuksia varten. Jos tuki sisältyy Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan, kirjanpitoon liittyvä aineisto olisi säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

26 §. Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin tuen saajan tiedonantovelvollisuudesta sekä avustamisvelvollisuudesta tarkastuksen yhteydessä. Tuen saaja olisi pykälän 1 momentin mukaan velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot. Säännöksen on tarkoitus täydentää sitä, mitä muualla lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi erityisistä selvityksistä ja tiedoista, jotka ovat tuen myöntämisen tai maksamisen edellytyksiä. Säännöksellä on liitynyt 45 §:n takaisinperintää koskeviin säännöksiin, jonka mukaisesti tuen myöntävän viranomaisen on perittävä takaisin virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki, jos tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen.

Tuen saajan olisi lisäksi 2 momentin mukaan viivytyksettä ilmoitettava sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai joka voi johtaa tuen takaisinperintään. Tarkoituksena on antaa tuen saajalle ja viranomaiselle mahdollisuus selvittää olennaisista tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen vaikuttavista muutoksista aiheutuvat seuraukset ennen maksuhakemuksen jättämistä tai ennen kuin asiaa käsitellään takaisinperinnän yhteydessä.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen saaja olisi velvollinen avustamaan tarkastuksen suorittajaa antamalla korvaukset tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä esittelemällä tuen kohdetta. Säännöksellä rajattaisiin tuen saajan avustamisvelvollisuus tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömiin tietoihin ja selvityksiin.

Lisäksi säädettäisiin avustamisesta tuen kohdetta esittelemällä. Jos tarkastuksen kohteena on tuella hankittu laite, tulisi tuen saajan tarvittaessa esitellä laitteen toimintaa tuettavan toimenpiteen kannalta.

6 luku. Tuen hakeminen ja myöntäminen

27 §. Hakumahdollisuudesta tiedottaminen. Pykälässä säädettäisiin tuen hakumahdollisuudesta tiedottamisesta. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen olisi 1 momentin mukaan tiedotettava tarkoituksenmukaisessa laajuudessa myöntämänsä tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista. Tiedotuksen tulisi ulottua ainakin työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueelle. Työvoima- ja elinkeinokeskukset voisivat myös sopia yhteisistä tiedotustavoista.

Paikallisen toimintaryhmän osalta 2 momentissa säädettäisiin paikallisen toimintaryhmän alueen kattavasta tiedottamisesta niissä tilanteissa, joissa tukea voidaan myöntää paikallisen toimintaryhmän rahoituskäyttöön. Myös tällöin olisi tiedotettava tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

28 §. Tukihakemus. Pykälässä säädettäisiin tukihakemuksen muotovaatimuksista. Tukihakemus olisi pykälän 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus olisi allekirjoitettava ja siihen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset sekä tuettavaa toimenpidettä koskeva suunnitelma. Selvityksillä tarkoitetaan erityisesti yritystuen ja hanketuen osalta lakiehdotuksessa edellytetyt selvityksiä ja suunnitelmalla 15 §:n 2 momentissa ja 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen siirtämisestä koskevista erityisistä menettelyistä. Hakijan olisi tukihakemuksessa ilmoitettava aikomuksesta siirtää tukea 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Hakemuksessa olisi yksilöitävä ne tahot, joille tukea siirrettäisiin, ja

esitettävä 9 §:ssä tarkoitetut sopimukset. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on tukihakemuksen käsittelyn yhteydessä kyettävä arvioimaan täyttyvätkö 9 §:ssä säädetyt tuen myöntämisen edellytykset. Sopimusta ei hyväksytä tai vahvisteta viranomaisen toimesta. Se on selvitys tuen myöntämisen edellytysten täytymisestä, jonka avulla lisäksi todetaan tuen saajien sekä tulevien siirron saajien sitoutuminen toimenpiteen toteutukseen.

Maaseutuvirasto antaisi 3 momentin mukaan tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelman ja selvitysten esitystavasta. Valtuuden nojalla Maaseutuvirasto vahvistaisi tuen hakulomakkeet ja selvitysten laatimisessa käytettävät lomakkeet. Lisäksi Maaseutuvirasto voisi 3 momentin mukaan antaa tarkemmat määräykset erilaisista tekniluonteisista asiakirjoista, jotka koskisivat esimerkiksi tuen saajan oikeudellista muotoa, määräysvallan jakautumista, hakemuksen allekirjoittajan nimenkirjoitusoikeutta sekä hakemuksen jättämisestä tehtyä päätöstä, jos kyseessä on oikeushenkilö. Asiakirjoilla tarkoitetaan tällöin esimerkiksi rekisteriotetta tai yhtiöjärjestystä. Tuettavaa toimenpidettä koskevan suunnitelman osalta Maaseutuvirasto antaisi määräykset suunnitelman esitystavasta. Suunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarkemmin 15 §:n 4 momentin ja 21 §:n 5 momentin nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Velvollisuudesta esittää tuen myöntämisen edellytyksiä koskeva selvitys säädettäisiin 10 §:n 2 momentissa, 11 §:n 3 momentissa, 16 §:n 2 momentissa ja 24 §:n 1 momentissa. Määräyksiä annettaisiin tältä osin esimerkiksi tutkintotodistuksen tai verotusta koskevan lomakkeen esittämisestä tukihakemuksen yhteydessä. Koska selvitysten ja suunnitelman esitystavassa on kysymys hakumenettelyä koskevasta seikasta, on näitä koskeva määräystenantovaltuus poikkeuksellisesti sijoitettu tukihakemusta koskevan säännöksen yhteyteen.

29 §. Tuen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen toimittamisesta tuen myöntävälle viranomaiselle. Tukihakemus olisi 1 momentin mukaan toimitettava toimivaltaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Kysymyksessä on pääsääntö, jota koskevista poikkeuksista säädettäisiin lakiehdotuksen

30 §:ssä. Hakemuksen toimittamisessa viranomaiselle ja sen vireille tulosta, olisi voimassa, mitä hallintolaissa näistä asioista säädetään.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin toimivaltaisesta työvoima- ja elinkeinokeskuksesta. Pääsääntöisesti toimivaltainen olisi se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella, toimivaltainen olisi kuitenkin se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Oman erityistapauksensa muodostavat valtakunnalliset hankkeet, joissa maa- ja metsätalousministeriö osoittaa hankkeen rahoitukseen tarvittavat varat yhdelle työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Näissä tapauksissa toimivaltainen olisi se työvoima- ja elinkeinokeskus, jolle maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut varat valtakunnallisen hankkeen rahoitusta varten. Käytännössä juuri tämä työvoima- ja elinkeinokeskus vastaisi hakumahdollisuudesta tiedottamisesta 27 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

30 §. Tuen hakeminen paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, jolloin tukihakemus on toimitettava paikalliselle toimintaryhmälle. Näin olisi meneteltävä niissä tilanteissa, joissa tukea haetaan paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Toimivaltainen olisi pääsääntöisesti se paikallinen toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide toteutetaan. Jos tuettava toimenpide toteutetaan useamman kuin yhden paikallisen toimintaryhmän alueella, toimivaltainen olisi se paikallinen toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi tukihakemuksen vireille tulosta. Tukihakemus tulisi vireille, kun se on toimitettu toimivaltaiselle paikalliselle toimintaryhmälle. Nykyisin paikalliselle toimintaryhmälle toimitettu hakemus on tullut vireille, kun paikallinen toimintaryhmä on toimittanut sen työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Muilta osin tukihakemuksen toimittamisesta paikalliselle toimintaryhmälle olisi voimassa, mitä hallintolaissa asiakirjan toimittamisesta viranomaiselle ja asiakirjan täydentämisestä

säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin paikallisen toimintaryhmän roolista tukihakemuksen käsittelyssä ja tuen myöntämisessä. Paikallinen toimintaryhmä tarkistaisi, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädetyt muotovaatimukset, ja antaisi lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen suunnitelman tavoitteiden kannalta. Lisäksi momentissa säädettäisiin menettelyistä, joita noudatettaisiin silloin kun kyse on useamman paikallisen toimintaryhmän alueella toteutettavasta hankkeesta. Tällöin toimivaltaisen paikallisen toimintaryhmän olisi hankittava muiden toimintaryhmien lausunto tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta sekä tarvittavan rahoituksen varaamisesta niille osoitetusta rahoituskiintiöstä. Säännös koskisi niin alueiden välisiä kuin kansainvälisiä hankkeita, joiden rahoitukseen käytetään toimintaryhmän rahoituskiintiöstä myönnettävää tukea. Paikallinen toimintaryhmä toimittaisi tukihakemuksen sekä lausuntonsa toimivaltaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitetaan myös 20 §:ssä tarkoitettuja koordinoitihankkeita, joissa hakija on paikallinen toimintaryhmä. Pykälän 3 momentin mukaan näitä hankkeita koskeviin hakemuksiin ei sovellettaisi pykälässä säädettyä menettelyä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Maaseutuviraston toimivallasta antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että Maaseutuviraston on voitava varmistaa, että paikallisessa toimintaryhmässä on käytössä yhdenmukaiset järjestelmät ja nennetyt hakemukseen tehtävien vastaanotto-merkintöjen, hakemusten luetteloinnin ja säilyttämisen osalta. Määräyksiä on tarpeen myös antaa hakemusasiakirjojen toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskuksille.

31 §. Tukihakemuksen arviointi. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joita voidaan käyttää apuna tukihakemuksen arvioinnissa. Ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä tuen myöntävä viranomainen voisi pyytää muilta viranomaisilta lausunnon tuen

saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä seikoista, jos tämä on välttämätöntä tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa. Joskus tuettava toimenpide koskee niin läheisesti toisen hallinnonalan viranomaisten toimintaa ja erityisasiantuntemusta, että lausunnon pyytäminen näiltä on välttämätöntä tuettavan toimenpiteen sisällön arvioimiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toisesta tuettavan toimenpiteen sisällön arviointia varten tehtävästä toimenpiteestä. Työvoima- ja elinkeinokeskus voisi ennen yritystuen myöntämistä suorittaa yritystuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi yrityskäynnin. Koska yrityskäynnin yhteydessä tehdyillä havainnoilla voi olla vaikutusta tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa, havainnot olisi kirjattava, ja ne olisi annettava tiedoksi hakijalle. Yrityskäynti suoritettaisiin ainoastaan tuen saajan suostumuksella ja tälle sopivassa laajuudessa.

32 §. Tuen myöntämisen keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta keskeyttää tuen myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti. Säännöstä on tarkoitus soveltaa sellaisiin tilanteisiin, jotka voivat koskea merkittävää hakijajoukkoa ja joissa tuen myöntäminen ei ole mahdollista varojen vähyyden, markkinatilanteen tai muusta tuen saajasta ja tuen myöntävästä viranomaisesta riippumattomasta syystä. Pykälän 1 momentin mukaan tuen myöntämisen keskeyttämistä käytettäisiin ainoastaan niissä tilanteissa, jolloin tuen myöntämiseen ei olisi enää käytettävissä varoja tai tuki aiheuttaisi markkinoilla tapahtuneista muutoksista johtuen vakavia ongelmia kilpailun vääristymisen tai merkittävän ylituotannon muodossa. Tuen myöntäminen olisi voitava keskeyttää myös niissä tilanteissa, joissa yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää. Näin olisi meneteltävä esimerkiksi silloin, jos yhteisön lainsäädännössä säädetään kiello tukea tietyllä toimialalla toimivia yrityksiä tai tiettyjen tuotteiden tuotantoa taikka jos käy ilmi, että tuki uhkaa muodostua Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan perusteella kielletyksi valtioneuoksi.

Tuen myöntämisen keskeyttäminen voitaisiin 2 momentin mukaan tehdä määräajaksi tai toistaiseksi, jos tilanteen korjaantumiseen

kuluvaa aikaa ei voida ennakoida. Tuen myöntämisen keskeyttämisestä olisi neuvoteltava etukäteen niiden tuottaja- ja elinkeinonjärjestöjen kanssa, joita asia koskee. Keskeytyksestä olisi tiedotettava asianmukaisesti laajuudessa, ja ilmoitus siitä olisi julkaittava Virallisessa lehdessä.

33 §. Tuen myöntäminen. Tuen myöntämisestä päättäisi työvoima- ja elinkeinokeskus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös lausuntomenettelystä niissä tilanteissa, joissa tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella. Tällöin toimivaltaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen olisi hankittava muiden työvoima- ja elinkeinokeskusten lausunto ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä. Tukea voitaisiin myöntää toisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella tapahtuvaa toimintaa varten ainoastaan, jos asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus antaa puoltavan lausunnon.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työvoima- ja elinkeinokeskuksen harkintavallan rajoittamisesta niissä tilanteissa, joissa tuki myönnetään paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Tällöin työvoima- ja elinkeinokeskus voisi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön vastaista. Tukea toimintaryhmän rahoituskiintiöstä ei voitaisi lainkaan myöntää, jos paikallinen toimintaryhmä ei ole puoltanut tuen myöntämistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erityisesti lausuntomenettelystä niissä tilanteissa, joissa työvoima- ja elinkeinokeskus myöntää tukea valtakunnalliseen hankkeeseen. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan lakia ei sovellettaisi sellaisiin valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka rahoitetaan kokonaan kansallisista varoista ja jotka eivät perustu ohjelmaan. Näitä hankkeita koskevat säännökset sisältyvät rahoituslakiin ja ne poikkeavat ehdoiltaan tässä yhteydessä tarkoitetuista valtakunnallisesti toteutettavista hankkeista. Pykälän 3 momentin säännös koskee tuen myöntämistä sellaisiin ohjelmaan perustuviin, 17—19 §:ssä tarkoitettuihin hankkeisiin, joilla on pääasiassa valtakunnallisia tavoitteita. Hankkeella on valtakunnallisia tavoitteita, jos se

on tarkoituksenmukaista toteuttaa samalla tavalla koko Manner-Suomen alueella. Esimerkkinä tästä ovat esimerkiksi bioenergian käyttöä edistävät kehittämis- ja koulutushankkeet. Valtakunnallisesti toteutettavia hankkeita koskevista hakemuksista olisi hankittava maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Työvoima- ja elinkeinokeskus ei voisi myöntää tukea, jollei maa- ja metsätalousministeriö puolla tuen myöntämistä. Maa- ja metsätalousministeriö päättää kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 82 §:n 2 momentin nojalla tuen myöntämisestä valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Lausuntomenettelyllä on tarkoitus taata valtakunnallisiin hankkeisiin myönnettävien tukien yhteensovittaminen ja täydentävyys.

34 §. Tukipäätös. Pykälässä säädettäisiin tukipäätökseen otettavista ehdoista. Näitä olisivat myönnetyn tuen määrä, lakiehdotukseen sisältyvät tuen ehdot sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulisi lisäksi ottaa Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Tukipäätöksellä hyväksytään tuettavaa toimenpidettä koskeva 15 §:n 4 momentissa tai 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma. Muilta osin tukipäätöksen sisällöstä ja perustelemisesta olisi voimassa, mitä niistä hallintolaissa säädetään.

7 luku. Tuen maksaminen

35 §. Maksuhakemus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maksuhakemukselle asetettavista muotovaatimuksista. Maksuhakemus olisi tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus olisi alikirjoitettava. Hakemukseen olisi liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Näistä asiakirjoista ja selvityksistä säädettäisiin 37 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan maksuhakemus olisi pääsääntöisesti toimitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle. Paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä myönnettyä tukea koskevista poikkeuksista säädettäisiin lakiehdotuksen 36 §:ssä. Maksuhakemuksen toimittamiselle voitaisiin asettaa

kohtuullinen määräaika, joka laskettaisiin tukipäätöksen tekemisestä tai jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutuksen päättymisestä. Määräajan asettaminen on perusteltua erityisesti yhteisön varoista osarahoitettavan tuen osalta. Uuden rahoitusasetuksen 29 artiklassa säädetään maaseuturahastoa koskevien yhteisön talousarviositoumusten vapauttamisesta siinä tapauksessa, ettei jäsenvaltio ole toimittanut komissiolle maksajaviraston tosiasiallisesti suorittamia menoja sisältävää menoilmoitusta talousarviositoumuksen tekemistä seuraavan toisen vuoden loppuun mennessä. Näin ollen tuen maksaminen on järjestettävä kansallisesti siten, että tuettavan toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuneita menoja koskevat maksuhakemukset toimitetaan tuen myöntävälle viranomaiselle kohtuullisessa ajassa tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä ja toisaalta tuettavan toimenpiteen päättymisestä. Määräajan asettaminen on perusteltua myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavan tuen osalta sen vuoksi, että tukipäätöksellä tehty myöntämisvaltuuden sidonta tuettavan toimenpiteen rahoitusta varten on vapauttavissa muiden toimenpiteiden rahoitukseen ainoastaan siinä tapauksessa, että tuen viimeisen erän maksaminen on tehty. Maksuhakemuksen toimittamiseen ja hakemuksen täydentämiseen sekä vireille tulon tulisivat sovellettavaksi hallintolain säännökset.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta. Lisäksi säädettäisiin Maaseutuviraston toimivallasta antaa tarkempia määräyksiä maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista.

36 §. *Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maksuhakemuksen toimittamisesta sille paikalliselle toimintaryhmälle, joka on antanut tuen myöntämistä koskevan lausunnon työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Lisäksi säädettäisiin erityisestä vireille tulosta näiden hakemusten osalta. Maksuhakemus tulisi vireille, kun se on toimitettu kyseiselle paikalliselle toimintaryhmälle. Nykyisin paikallisten toimintaryhmien osallistuminen maksuhakemuksen käsittelyyn on

vaihdellut jonkin verran alueittain. Paikalliselle toimintaryhmälle toimitettu hakemus on tullut vireille, kun paikallinen toimintaryhmä on toimittanut sen työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tämä on koettu ongelmalliseksi sen johdosta, että toimittaessaan hakemuksen paikalliseen toimintaryhmään tuen saaja ei ole voinut vaikuttaa maksuhakemuksen vireille tulon ja siten maksuhakemukselle asetetun määräajan noudattamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin paikallisen toimintaryhmän tehtävistä maksuhakemuksen arvioinnissa. Paikallisen toimintaryhmän tehtävänä olisi tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädetyt muotovaatimukset, ja arvioida maksuhakemuksen sekä sen liitteiden avulla, onko tuettava toimenpide edennyt tukipäätöksellä hyväksytyyn tuettavaan toimenpidettävä koskevan suunnitelman mukaisesti. Paikallisen toimintaryhmän tehtävänä olisi myös tarvittaessa pyytää hakijaa täydentämään hakemustaan. Paikallinen toimintaryhmä antaisi lausunnon edellä mainituista seikoista ja toimittaisi sen sekä hakemuksen tuen myöntäneelle työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Maksupäätöksen tekeminen kuuluisi 39 §:n mukaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Toisin kuin paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitustukihakemuksen osalta paikallisen toimintaryhmän lausunto ei ole työvoima- ja elinkeinokeskusta sitova, vaan niiden rooli on hakemuksen mahdollisten teknisten puutteiden kuten allekirjoituksen tai liitteen puuttumisen havaitseminen ja täydennysten pyytäminen tältä osin. Paikallinen toimintaryhmä myös arvioi tässä yhteydessä tuettavan toimenpiteen etenemistä tukipäätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisena niiden perusteiden kannalta, joilla se on esittänyt toimenpidettä rahoitettavaksi. Lausunto on osa tuettavan toimenpiteen toteutumisen seuranta, eikä se sellaisenaan vaikuta maksettavan tuen määrään tai johda tuen takaisinperintään taikka maksatuksen keskeyttämiseen. Tehtävänjaolla on merkitystä yhteisön maksajavirastotehtäviä koskevien säännösten kannalta. Paikallinen toimintaryhmä ei hoida maksajavirastotehtäviä. Näin ollen sen lausunto ei voi olla työvoima- ja elinkeinokeskusta sitova. Maksajavirastotehtäviä hoitavan työvoima- ja elinkeinokeskuksen on osaltaan varmistettava hakemuk-

sen täydellisyys ja virheettömyys. Se myös tekee maksajavirastotehtäviä hoitavana viranomaisena lopullisen, sitovan maksua koskevan hallintopäätöksen.

Paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitetaan myös 20 §:ssä tarkoitettuja koordinoitihankkeita, joissa tuen saaja on paikallinen toimintaryhmä. Pykälän 3 momentin mukaan näitä hankkeita koskeviin maksuhakemuksiin ei sovellettaisi pykälässä säädettyä menettelyä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Maaseutuviraston toimivallasta antaa tarkempia määräyksiä maksuhakemusten vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä vastaanottomerkinnöistä sekä niiden toimitamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Tarkoituksena on antaa maksuhakemuksen osalta vastaavia määräyksiä kuin 30 §:ssä on tukihakemuksen osalta esitetty.

37 §. Tuen maksamisen edellytykset. Pykälässä on tarkoitus säätää erityisesti sellaisista Euroopan yhteisön varoista myönnetyn tuen maksamiselle asetettavista edellytyksistä, joiden täyttämistä uuden rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna maksajaviraston on varmistettava ennen maksun suorittamista. Pykälässä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan nähden. Tuen maksamisen edellytyksenä olisi pykälän 1 momentin mukaan tuen ehtojen noudattaminen. Lisäksi maksamisen edellytyksenä olisi tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus. Tukea ei maksettaisi sellaisten menojen perusteella, joita ei ole tosiasiaa syntynyt, jotka eivät ole tuen saajan lopullisia menoja tai joita ei voida todentaa. Tuen saajan olisi esitettävä näitä seikkoja koskevat selvitykset ja asiakirjat, joista säädettäisiin tarkemmin pykälän 4 momenttiin otettavan valtuuden nojalla.

Tuki myönnetään lakiehdotuksen 8 §:n mukaan tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Tuen saajan olisi pykälän 2 momentin mukaan tuen maksamista varten esitettävä selvitys kustannusten kohtuullisuudesta. Jos kysymys olisi julkisista hankinnoista annetun lain mukaisesti suoritettusta hankinnasta, riittäisi kustannusten kohtuullisuuden osoittamiseen selvitys sanotussa laissa säädetyn menettelyn noudattamisesta. Muussa tapaukses-

sa tuen saajan on esitettävä selvitys kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen saajan olisi tuen maksamista varten esitettävä selvitys kustannusten kohdentumisesta tuettavaan toimenpiteeseen. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, ettei maksuhakemukseen sisällytetä tuen saajan muun toiminnan kuin tuettavan toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvia menoja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, todennettavuuden, kohtuullisuuden ja kohdentumisen arvioinnissa käytettävistä perusteista. Tosiasiallisuuden, todennettavuuden ja lopullisuuden osalta säädettäisiin siitä, että meno on koitunut tuen saajan kustannukseksi, kun siitä on olemassa tosite, jonka osoittama meno on viety kirjanpitoon ja menoa vastaava tavara tai palvelu on saatu ja tuen saajalla ei ole ollut mahdollisuutta saada menosta hyvitystä tai vähentää sitä verotuksessa. Kohtuullisuuden osalta säädettäisiin menettelyistä, joita pidetään tavanomaisen hintatason selvittämisenä. Menojen kohdentamisessa on kysymys menon ja tuettavan toimenpiteen välisen yhteyden selvittämisestä. Valtuuden nojalla säädettäisiin menon kohdentamisesta kirjanpidossa aiheuttamisperiaatteella sekä menojen hyväksyttävyydestä silloin, kun tuen saajan muun toiminnan menoihin sisältyy tuettavan toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Lisäksi säädettäisiin Maaseutuviraston toimivallasta antaa tarkempia määräyksiä menon tosiasiallisuutta, lopullisuutta, todennettavuutta, kohtuullisuutta ja kohdentumista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista. Menojen tukikelpoisuuden varmistaminen on tehtävä, jonka hoitamisesta Maaseutuvirasto hallinnointilain 15 §:ssä tarkoitettuna maksajavirastona vastaa yhteisön lainsäädännön perusteella. Maaseutuvirastolle kuuluu erityisesti edellä mainituista seikoista varmistuminen yhteisölle toimitettavaan menoilmoitukseen otettavien maksujen osalta. Valtuuden nojalla annettaisiin määräykset menojen tosiasiallisuuden ja todennettavuuden osoittamisesta kirjanpitoraportin tai tositteiden avulla. Menon lopullisuuden osalta Maaseutuvirasto antaisi määräykset selvityk-

sestä, joka koskee tuen saajan mahdollisuutta vähentää maksamansa arvonlisävero tai tuen saajan saamaa muuta hyvitystä, joka vähentää tosiasiassa kirjanpitoon ja alkuperäiseen tositteeseen perustuvan menon määrää. Kustannusten kohtuullisuuden osalta Maaseutuvirasto antaisi määräykset hankintalainsäädännön noudattamista tai tavanomaista hintatasoa koskevista selvityksistä. Ensin mainitun osalta kyse on hankinta-asiakirjojen tai niitä koskevan luettelon esittämisestä ja jälkimmäisen osalta muistiosta tai lomakkeesta, jossa tuen saaja kuvaa tavanomaisen hintatason selvittämisen. Kustannusten kohdentumisen osalta tuen saajalta edellytettäisiin selvitystä siitä, mitä perusteita on käytetty kustannusten kohdentamisessa tuettavaan toimenpiteeseen, jos samaan tositteeseen sisältyy tuen saajan muuta toimintaa koskevia menoja.

38 §. Maksettavan tuen määrä. Pykälässä säädettäisiin tuen määrään vaikuttavista tekijöistä. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin maksaa enintään tukitasoa ja myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hanketuen maksamisesta tukipäätöksellä hyväksytyjen rahoitusosuuksien mukaisessa suhteessa. Hanketuen saajan olisi toimitettava viranomaiselle selvitys muun julkisen tai yksityisen rahoituksen toteutumisesta. Säännös on tarpeen erityisesti yhteisön varoista osaksi rahoitettavan tuen osalta, jossa yhteisön rahoituksen määrä lasketaan toimenpiteeseen myönnetyn julkisen rahoituksen perusteella. Ohjelmassa voidaan edellyttää yksityisten osallistumista toimenpiteen rahoitukseen ja näin ollen myös yksityisen rahoituksen seuranta on tarpeen. Yhteisön osaksi rahoittamaa tukea koskeville selvityksille asetavista edellytyksistä tullaan säätämään EY:n maaseutuasetuksen nojalla annettavassa komission toimeenpanoasetuksessa, jonka käsittely yhteisössä on kesken.

Pykälän 3 momentin mukaan hanketuen määrää vähentävänä tekijänä otettaisiin huomioon tuettavasta toimenpiteestä aiheutuneet tulot. Hanketuella rahoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuen saajalle koituvan välitön taloudellinen hyöty. Tuloina ei kuitenkaan pidettäisi 21 §:n 2 momentissa tar-

koitetussa suunnitelmassa ilmoitettua yksityistä rahoitusta. Tuen saajan olisi esitettävä selvitys hankkeen tuloista maksuhakemuksen yhteydessä.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä hankkeen tulojen huomioon ottamisesta. Valtuuden nojalla säädettäisiin tulojen vähentämisestä tukihakemukseen sisältyvistä kustannuksista. Lisäksi säännökseen otettaisiin valtuus antaa tarkempia määräyksiä hankkeen rahoitusosuuksien toteutumista ja tuloja koskevasta selvityksestä. Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä vastikkeetta tehtyä työtä tai tuotantopanoksen luovutusta koskevasta selvityksestä, joka voi olla muodoltaan tuntikirjanpitoa tai puolueettoman asiantuntijan lausunto tuotantopanoksen arvosta. Lisäksi Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä tuloja koskevasta selvityksestä. Lähinnä määräykset koskisivat tulojen yksilöintiä ja esitystapaa. Myös näillä määräystenantovaltuuksilla on liityntä maksajavirastotehtävien hoitamiseen.

39 §. Maksujen hyväksyminen ja suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin maksujen hyväksymisestä ja suorittamisesta. Kysymys on uuden rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettujen maksajaviraston ydintehtävistä. Näitä tehtäviä voidaan kansallisesti delegoida muille viranomaisille maksujen suorittamista lukuun ottamatta. Hallinnointilain 15 §:ssä säädetään kansallisesti maksajaviraston nimeämisestä. Tarkoituksena on, että maksajavirastoksi nimettäisiin 1 päivänä toukokuuta 2007 alkaen Maaseutuvirasto. Pykälällä on tarkoitus toteuttaa eräiden maksajavirastotehtävien siirtäminen muille viranomaisille.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin maksaa vuosittain enintään neljässä erässä. Maksuerien määrä olisi riippuvainen tuettavan toimenpiteen luonteesta. Hanketukea voitaisiin maksaa myös enakkoon, jos tämä on tuen saajan aseman ja tuettavan toimenpiteen toteutuksen kannalta perusteltua. Ennakkon maksaminen perustuu aina tarveharkintaan.

Tuen maksamisesta päättäisi 2 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus. Tältä osin työvoima- ja elinkeinokeskukset hoitaisivat osarahoitteisen tuen osalta uuden rahoitusasetuksen 6 artiklan mukaisesti maksajavi-

raston vastuulle kuuluvaa tehtävää. Maksajaviraston vastuulla olisi maksupäätöksen asianmukainen valmistelu ja laatiminen. Maksupäätös laadittaisiin Maaseutuviraston vahvistaman kaavan mukaisesti. Momentissa säädettäisiin maksuja koskevien tietojen toimittamisesta Maaseutuvirastolle maksun suorittamista varten. Tuen myöntävä viranomaisen kokonaisi maksuja koskevat tiedot ja toimittaisi ne Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto vastaisi puolestaan maksupäätöksiin sisältyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä maksujen teknisestä suorittamisesta.

Tarkempia säännöksiä tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä sekä ennakon maksamisen edellytyksistä ja ehdoista sekä ennakon hakemisesta ja maksamisesta ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena olisi säätää maksujen jakautumisesta vuosittain kunkin tuen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Asetuksella säädettäisiin tuen saajista, joilla on asemansa perusteella mahdollisuus saada ennakkoa sekä tuettavaa toimenpidettä koskevan edellytyksen arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä ennakon hakemisesta tukihakemuksen yhteydessä. Maksumenettelyn osalta säädettäisiin ennakon tilittamisestä sekä ennakon huomioimisesta maksettaessa tukea myöhempien maksuhakemusten perusteella.

8 luku. Tuen seuranta

40 §. Selvitykset ja seurantatiedot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta toimittaa tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevat selvitykset ja seurantatiedot työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Viranomaisen tallentaisi selvityksiä koskevat tiedot ja seurantatiedot 41 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään. Selvityksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevia raportteja sekä seurantatietoja, jotka ilmoitetaan esimerkiksi tuen vaikutuksesta syntyneiden työpaikkojen tai koulutukseen osallistuneiden lukumääränä.

Tarkempia säännöksiä tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevien

selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä ehdotetaan 2 momentin mukaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden nojalla säädettäisiin tuettavan toimenpiteen edistymisen ja vaikuttavuuden arvioimisesta sekä eri tukien osalta ilmoitettavista seurantatiedoista. Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä selvitysten ja seurantatietojen esitystavasta sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Määräyksiä annettaisiin siitä, missä vaiheessa selvitykset ja seurantatiedot on toimitettava. Selvitysten ja seurantatietojen toimittaminen voisi tapahtua lomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla sähköisesti tai kirjallisesti.

41 §. Seurannan tietojärjestelmä. Pykälän 1 momentissa säädetään seurannan tietojärjestelmän perustamisesta sekä siihen kuuluvista rekistereistä. Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seuranta varten perustettaisiin seurannan tietojärjestelmä. Tietojärjestelmä koostuisi yhdestä tai useammasta edellä mainittuja tarkoituksia varten perustetuista rekistereistä. Rekisterit olisivat maaseutuelinkeinorekisterilain 4 §:ssä tarkoitettuja rekistereitä. Näin olleen rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä olisi lähtökohtaisesti voimassa, mitä niistä maaseutuelinkeinorekisterilaisissa säädetään. Sen lisäksi olisi tarpeen lakiehdotuksen mukaan paikalliselle toimintaryhmälle kuuluviin tehtävien hoitamiseksi säätää paikallisen toimintaryhmän oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä tietoja rekisteristä. Paikallisilla toimintaryhmillä tulisi olla hakemusten vastaanottamiseen ja käsittelyyn liittyen oikeus hyödyntää rekisterien tietosisältöä teknisen käyttöyhteyden avulla.

Seurannan tietojärjestelmään voitaisiin 2 momentin mukaan tallentaa sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tuettavaa toimintaa sekä tuen käyttöä koskevia tietoja, jotka ovat henkilötietoja. Tietojärjestelmään tallennettaisiin hakijan ja tämän yhteyshenkilön nimi- ja yhteystiedot sekä hakijana olevan luonnollisen henkilön osalta henkilötunnus ja muun hakijan osalta yritys- tai yhteisötunnus. Jos tukea olisi tarkoitus siirtää 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla, tietojärjestelmään tallennettaisiin siirron saajaa koskevat nimi- ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus ja yhteyshenkilön nimi- ja yhteystiedot. Tie-

tojärjestelmään tallennettaisiin tuettavaa toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot sekä sen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot. Jos kyseessä on ohjelmaan sisältyvä tuki, otettaisiin tietojärjestelmään tieto rahoitukseen osallistuvasta ohjelmasta. Keskeisiä olisivat lisäksi tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista koskevat tiedot sekä tukea koskevat yksilöintitiedot. Hakemuksen osalta järjestelmään tallennettaisiin tieto hakemuksen vastaanottamisesta sekä siitä, mitä tukea on haettu. Lisäksi järjestelmään tallennettaisiin tieto tukipäätöksen tekemisestä. Hanketuen osalta järjestelmään tallennettaisiin mahdollisen ohjausryhmän jäsenten nimi- ja yhteystiedot. Tietojärjestelmään tallennettaisiin tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen rahoituksen määrästä. Valtiontukisääntöjen edellyttämän seurannan vuoksi järjestelmään tallennettaisiin tieto siitä, onko tuki Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea. Tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista olisivat keskeinen osa tietojärjestelmään tallennettavaa tietoa, jota Euroopan yhteisön toimielimet edellyttävät yhteisön varoista myönnetyn tuen käyttöä tarkastaessaan. Vastaavasti olisi tallennettava tieto tuen saajalta takaisinperittävistä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta. Seurannan tietojärjestelmään tallennettaisiin myös lakiehdotuksen 40 §:n mukaisesti hankitut seurantatiedot. Lisäksi voitaisiin tallentaa muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seurannan tietojärjestelmään sisältyvien tietojen säilyttämisestä, niissä olevien virheiden ja puutteiden korjaamisesta, tietojen poistamisesta sekä rekisteröidyn tarkastusoikeudesta. Rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovellettaisiin, mitä henkilötietolaissa niistä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 4 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja. Tällaisia tietoja ovat muun muassa viranomaisen

käyttöön tai paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöön osoitettuja varoja ja niiden jakautumista koskevat tiedot sekä varojen kokonaiskäytön seurannassa tarvittavat tiedot. Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset tietojen teknisestä tallentamisesta, virheiden ja puutteiden oikaisemisesta sekä tietojen poistamisesta. Määräyksiä annettaisiin nimenomaan tietojärjestelmän teknisestä käyttämisestä tallennus-, oikaisu- ja poistamistilanteissa. Määräykset koskisivat sitä, millaisia käyttöoikeuksia näitä tehtäviä hoitava tarvitsee ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää.

42 §. Tietojen julkisuus, salassapito ja säilyttäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seurannan tietojärjestelmään sisältyvien tietojen julkisuudesta. Tietojärjestelmään sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta olisi voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Tietoihin ei siis sovellettaisi maaseutuelinkeinorekisterilain tietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Salassa pidettävien tietojen luovutuksesta olisi lisäksi voimassa, mitä lakiehdotuksen 53 §:n 2 momentissa säädetään.

Seurannan tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytettäisiin 2 momentin mukaan kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Määräaika koskee lähinnä kielteisiä päätöksiä ja niihin liittyviä tietoja. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytettäisiin kuitenkin kymmenen vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta. Tietoja on tarpeen säilyttää niin kauan kuin kansallisella viranomaisella tai komissiolla valtiontukisääntöjen vastaisen valtion tuen osalta on mahdollisuus ryhtyä tuen takaisinperintään. Kansallisesta takaisinperinnän määräajasta säädettäisiin 49 §:ssä. Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvän tuen osalta tietoja säilytettäisiin viisi vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun. Määräaika poikkeaa kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuuden osalta säädetyistä määräajasta, sillä kansallisella viranomaisella on oltava käytössään tiedot niin kauan kuin tukiin liittyvät takaisinperinnät voivat jatkua ohjelman sulkemisen jälkeen.

9 luku. Tarkastus

43 §. Tarkastusoikeus. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten tarkastusoikeudesta. Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeus liittyisi erityisesti sille hallinnointilain 14 §:n perusteella kuuluvien hallintoviranomaistehävien hoitamiseen. Hallintoviranomainen vastaa maaseutuasetuksen 75 artiklan mukaan ohjelman tehokkaasta hallinnosta ja täytäntöönpanosta. Maaseuturahastosta rahoitettavaa tukea ja siihen liittyvää hallintojärjestelmää koskevista tarkastuksista säädetään tarkemmin EY:n maaseutuasetuksen nojalla annettavassa komission täytäntöönpanoasetuksessa, jonka käsittely yhteisössä on kesken. Ministeriön tarkastusoikeus ulottuisi tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi työvoima- ja elinkeinokeskuksiin, paikallisiin toimintaryhmiin sekä tuen saajiin. Vastaava tarkastusoikeus olisi Maaseutuvirastolla, jonka suorittamat tarkastukset liittyisivät erityisesti sen tehtäviin uuden rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona. Maksajaviraston on varmistettava muun muassa tuen myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavien menettelyiden yhteisön lainsäädännön mukaisuus, yhteisölle toimitettavaan menoilmoitukseen sisältyvien kustannusten tukikelpoisuus sekä kirjanpidon ja asiakirjojen moitteettomuus ja saatavuus.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen suorittamat tarkastukset liittyisivät sen tehtäviin tuen myöntävänä viranomaisena. Tarkastusoikeus kohdistuisi tuen saajiin tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Lisäksi pykälässä säädettäisiin niitä tahoja koskevasta tarkastusoikeudesta, joille on 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirretty tukea. Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksilla olisi oikeus tarkastaa myös näiden tahojen taloutta ja toimintaa tuen myöntämisen edellytysten ja ehtojen noudattamisen sekä tuen maksamisen edellytysten valvomiseksi.

44 §. Tarkastuksen suorittaminen. Tarkastus voisi 1 momentin mukaan koskea valvottavien edellyttämässä laajuudessa tuetta-

van toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä rakennuksia, toimitiloja, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ulkopuolisen tilintarkastajan käyttämisestä apuna tarkastustehtävän suorittamisessa. Ulkopuolinen tilintarkastaja voitaisiin valtuuttaa suorittamaan tarkastus, jos tämä on tarpeen tarkastustehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi. Tilintarkastajan tulisi olla tilintarkastuslaissa (936/1994) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastuslakia ollaan uudistamassa. Sitä koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2006. Jatkossa tilintarkastajalla tai tilintarkastusyhteisöllä tarkoitetaan sanottujen lakien mukaan aina hyväksyttyä tilintarkastajaa tai yhteisöä, joten tilintarkastajan tai yhteisön hyväksyntää koskevasta edellytyksestä ei jatkossa tarvitsisi säätää erikseen. Edellytyksenä olisi kuitenkin edelleen, että tilintarkastusyhteisö nimeää tilintarkastuksesta vastuullisen tilintarkastajan. Kysymyksessä on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisen hallintotehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle. Tämän johdosta 2 momentissa säädettäisiin edellä mainitun säännöksen vaikiintuneen tulkinnan mukaisista oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeista. Tarkastustehtävää suoritettaessa olisi sovellettava hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Lisäksi säädettäisiin tarkastustehtävää suorittavan tilintarkastajan virkavastuusta. Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Virkarikoksesta säädetään rikoslain 40 luvussa. Vahingonkorvausvastuun osalta säädettäisiin vahingonkorvauslain soveltamisesta tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon.

Tarkastuksesta olisi 3 momentin mukaan laadittava tarkastuskertomus, joka tulisi viipymättä toimittaa asianomaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle sekä Maaseutuvirastolle. Muutoin tarkastuksen suorittamisessa noudatettaisiin hallintolain 39 §:ssä säädettyä menettelyä.

10 luku. Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

45 §. Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin tuen takaisinperinnästä. Pykälässä ei ehdoteta käytännössä muutoksia nykytilaan. Takaisinperinnän perusteista on säädetty rahoituslain 46 §:ssä. Lakiehdotukseen on otettu tuen myöntämisen ja maksamisen keskeiset edellytykset ja tuen ehdot. Näin ollen takaisinperinnän perusteet määriteltäisiin näiden edellytysten ja ehtojen kannalta. Työvoima- ja elinkeinokeskus olisi 1 momentin mukaan velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja ryhtymään virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen takaisinperintään, jos tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet tai jos tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Tuen maksamisen edellytyksenä on muun muassa tuen ehtojen noudattaminen. Näin ollen tuen maksaminen olisi keskeytettävä ja takaisinperintään ryhdyttävä, jos tuen saaja on laiminlyönyt 5 luvussa säädettyjen ehtojen noudattamisen. Samoin maksaminen olisi keskeytettävä ja tuen takaisinperintään ryhdyttävä, jos tuen saaja kieltäytyy avustamasta tarkastuksessa. Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaa tukea tai valtiontukea koskeva lainsäädäntö voi edellyttää yhteisön säädösten vastaisesti maksetun tuen takaisinperintää myös niissä tapauksissa, joissa edellä tarkoitettua virhettä ei ole tapahtunut. Valtion tuen takaisinperinnästä säädetään Euroopan yhteisön perustamis sopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisinperinnän alarajasta. Perimättä voitaisiin jättää enintään 100 euroa. Kyseessä on sellainen vähäinen määrä, joka alittaa takaisinperinnän suorittamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.

46 §. Takaisinmaksettavan määrän korko. Pykälässä säädettäisiin takaisinperittävälle määrälle laskettavasta korosta. Pykälässä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Tuen saajan olisi maksettava takaisinperittävälle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa

tarkoitettua vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa olisi suoritettava tuen maksupäivästä takaisinperintäpäätöksessä asetettuun eräpäivään saakka. Käytännössä tuen saaja voi ilmoittaa haluavansa palauttaa takaisinperittävän määrän ennen eräpäivää, jolloin korko lasketaan takaisinmaksupäivään saakka.

47 §. Viivästyskorko. Pykälässä säädettäisiin viivästyskorosta. Pykälässä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Sen mukaan vuotuista viivästyskorkoa olisi maksettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan, jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään tuen myöntävän viranomaisen 48 §:n 1 momentissa tarkoitetussa päätöksessä asetettuna eräpäivänä. Viivästyskorko olisi näin ollen seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

48 §. Takaisinperinnän kohtuullistaminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän kohtuullistamisesta. Säännös on uusi. Rahoituslain 52 §:n 2 momentissa säädetään takaisinperittävälle määrälle laskettavaa korkoa ja viivästyskorkoa koskevasta kohtuullistamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tuen myöntänyt viranomainen voisi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Virheellisesti tai perusteetta maksettu määrä tai sille suoritettava korko voitaisiin jättää kokonaan perimättä vain erityisen painavasta syystä. Takaisinperintä tai koron periminen voitaisiin jättää osittain suorittamatta esimerkiksi silloin, kun takaisinperinnän peruste on aiheutunut viranomaisen toiminnasta, eikä tuen saaja ole vaikuttanut perusteen syntyyn tai silloin, jos tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei voida jatkaa 24 §:n 3 momentissa edellytetyllä tavalla syistä, jotka liittyvät tuen saajan terveydentilaan tai muihin tuen saajan olosuhteissa tapahtuneisiin ennalta arvaamattomiin muutoksiin. Virheellisesti tai perusteettomasti maksetun tuen takaisinperimisestä luopuminen kokonaisuudessa olisi mahdollista vain erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa ja tuen myöntävän viranomaisen olisi aina esitettävä ratkaisunsa tueksi painavia syitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, jolloin takaisinperinnän kohtuullistamiseen ei voida ryhtyä. Takaisinperintä ja korkojen periminen olisi aina suoritettava täysimääräisenä, jos tuen saaja on vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen antamalla vääriä, harhaanjohtavia tai puutteellisia tietoja taikka jos Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää. Käytännössä uusi rahoitusasetus ei salli takaisinperinnän kohtuullistamista maaseuturahastosta rahoitettavien toimien osalta. EY:n maaseutuasetuksen m-jalla annettavien toimeenpanoasetusten käsittely yhteisössä on kesken. Näin ollen tässä vaiheessa ei voida varmuudella sanoa, tuleeko yhteisön lainsäädäntö antamaan mahdollisuuden luopua takaisinperinnästä.

49 §. Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös. Tuen myöntävän viranomaisen olisi 1 momentin mukaan tehtävä päätös tuen takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä. Jos takaisinperintää kohtuullistetaan 48 §:n 1 momentin perusteella on päätökseen sisällyttävä myös tätä koskeva ratkaisu. Päätöksellä vahvistettaisiin takaisinperittävä määrä, 46 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisinperintäpäätöksen määräajasta. Takaisinperintää koskeva päätös olisi tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun tuen myöntänyt viranomainen sai tiedon 45 §:ssä säädetyistä perusteista ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta. Määräaika vastaa rahoituslain 46 §:ssä säädettyä takaisinperinnän määräaika.

50 §. Takaisinperinnän suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän suorittamisesta. Takaisinperinnän suorittamisesta vastaisi Maaseutuvirasto. Takaisinperintä voitaisiin 1 momentin mukaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta. Kuittaukseen voitaisiin ryhtyä sen jälkeen kun takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman eli takaisinperintäsaatavan määrä on vahvistunut.

Takaisinperintäpäätös voitaisiin ulosotto-toimin panna täytäntöön sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman. Pykälän 2 momentin säännös vastaa tältä osin rahoituslain

54 §:n säännöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erityisestä saatavan vanhentumisajasta. Takaisinperintäsaatava vanhentuisi viiden vuoden kuluessa takaisinperintäpäätöksen tekemisestä, jollei vanhentumista ole tässä ajassa katkaistu. Vanhentumisen katkaisusta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

11 luku. Erinäiset säännökset

51 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälässä säädetään päätöksen tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä. Sen mukaan voitaisiin antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettulla tavalla tavallisena kirjeenä, jolloin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Tuen myöntävä viranomainen voisi harkintansa mukaan käyttää myös todisteellista tiedoksiantoa, jos tämä on asian luonteesta johtuen tarpeen.

52 §. Päätöksen maksuttomuus. Viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Sanotun lain 4 §:n 3 kohdan mukaan viranomaisten päätökset, jotka on tehty hakemuksesta, ovat maksullisia. Pykälässä säädettäisiin lakiehdotuksessa tarkoitetun päätöksen maksuttomuudesta. Tuen myöntämistä, maksamista ja takaisinperintää koskevan päätöksen lisäksi maksuttomia olisivat 24 §:ssä tarkoitetut lupapäätökset.

53 §. Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tukien toimeenpanotehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja. Säännös vastaa asiallisesti rahoituslain 45 §:n säännöksiä. Yleissäännös viranomaisen oikeudesta antaa tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä sisältyy julkisuuslain 29 §:ään, jonka 1 momentin mukaan viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on säädetty laissa. Pykälän 1 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnet-

tyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkittävää osuutta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelyä varten. Tietojensaantioikeus on välttämätön ministeriölle hallintoviranomaisena, joka vastaa ohjelman toimeenpanosta Euroopan yhteisön toimielimiin nähden sekä tuen myöntävän viranomaisen roolissa. Vastava oikeus olisi Maaseutuvirastolla, joka vastaisi ohjelman toimeenpanosta vastaavana keskuhallinnon viranomaisena ja maksajaviraston muun muassa varojen asianmukaisen käytön valvonnasta. Tietojensaantioikeus olisi myös työvoima- ja elinkeinokeskuksilla tuen myöntävän viranomaisen roolissa. Tietojensaantioikeus olisi rajattu sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat tapauskohtaisesti muun muassa tuen saajan taloudellisen tilanteen tai tuen saajaa koskevien tarkastushavaintojen taikka samaan toimintakäyttöön saadun rahoituksen selvittäminen tuen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta luovuttaa tietoja. Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella olisi salassäilytyslain estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi näin ollen 2 momentin mukaan kysymykseen vain, jos tieto on tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Lisäksi tieto voitaisiin luovuttaa sen valvomiseksi, että yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu. Kaikki yhteisön toimielinten suorittama valvonta ei tapahdu tarkastusten muodossa, vaan hallintoviranomaiselta, maksajavirastolta tai tuen myöntävältä viranomaiselta voidaan edellyttää yksittäistapauksia koskevia selvityksiä tai tietoja kansallisten viranomaisten suorittamista tarkastuksista.

Pykälän 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saisi 3 momentin mukaan käyttää

muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty. Rajoitus koskisi siis sekä tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeutta että muulle viranomaiselle luovutettuja tietoja.

54 §. Tekninen apu. Pykälässä säädettäisiin teknisestä avusta. Kysymys on ohjelman toteutukseen varatusta rahoituksesta, joka kohdistuu sellaisiin ohjelman hallinnoinnista aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin, joihin ei käytetä viranomaisille talousarviossa varattuja toimintamenoja. Tekninen apu on osa ohjelman kokonaisrahoitusta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan teknistä apua voitaisiin käyttää hallinnointilaisissa säädettyjen ohjelman laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin ja seurantaan sekä tiedotukseen liittyvien tehtävien hoitamiseen. Euroopan yhteisön osaksi rahoittaman teknisen avun käytöstä muun muassa valtakunnallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sille kuuluvien tehtävien hoitamiseen säädetään maaseutuasetuksessa. Teknistä apua ei kuitenkaan voitaisi käyttää esimerkiksi hallintolain 16 §:ssä tarkoitetun todentamisviranomaisen toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, sillä todentamisviranomaisen tarkastaa maksajaviraston toimintaa ja sen osana teknisen avun käyttöä. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin teknisen avun käyttämisestä ohjelmaan perustuvan tuen toimeenpanoon liittyvien tehtävien hoitamiseen. Näillä tehtävillä tarkoitetaan tuen myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastuksiin ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä. Lisäksi teknistä apua voitaisiin käyttää 3 kohdan mukaan ohjelmatyötä sekä ohjelman toteuttamista ja seurantaan tukevien tutkimusten ja selvitysten laatimiseen tai teettämiseen sekä 4 kohdan mukaan ohjelman toteuttamiseen liittyvän koulutuksen järjestämiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teknisen avun käyttöön liittyvistä menettelyistä. Maaseutuvirasto valmistelisi vuosittain teknisen avun käyttösuunnitelman, seuraisi sen kokonaiskäyttöä sekä vastaisi teknistä apua koskevien selvitysten laatimisesta. Vastavia suunnittelu-, seuranta- ja selvitystehtäviä kuuluisi jokaiselle teknistä apua tehtäviensä hoitamiseen käyttävälle viranomaiselle. Säännöksessä tarkoitetaan kuitenkin teknisen avun vuosittaista kokonaiskäyttöä kuvaavaa suunnitelmaa. Teknisen avun käyttösuunni-

telman vahvistaisi maa- ja metsätalousministeriö.

Tarkempia säännöksiä käyttösuunnitelman vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä ja teknisen avun hyväksyttävistä kustannuksista voitaisiin 3 momentin mukaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin EY:n osaksi rahoittamaa teknistä apua koskevan käyttösuunnitelman käsittelystä hallinnointilain 17 §:ssä tarkoitettussa seurantakomiteassa. Lisäksi asetuksella säädettäisiin siitä, millaiset kustannukset voidaan rahoittaa teknisellä avulla.

55 §. Toimintarahaa. Pykälässä säädettäisiin toimintarahasta, jota voidaan myöntää paikalliselle toimintaryhmälle sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta sekä toiminnassa tarvittavien erityistaitojen hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Käytännössä kysymys on paikallisen toimintaryhmän laatiman paikallisen kehittämissuunnitelman toteuttamiseen liittyvistä kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan toimintarahaa voidaan myöntää paikalliselle toimintaryhmälle ehdotetussa laissa ja hallinnointilaisissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Toimintarahaa voitaisiin myöntää enintään 5 vuodeksi kerrallaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimintarahaan hyväksyttävistä kustannuksista. Toimintarahaan hyväksyttäviä kustannuksia olisivat tehtävien hoitamisesta aiheutuneet henkilöiden palkkaukseen ja toimintaryhmän toimitiloihin sekä muut toimintaan liittyvät kohtuulliset ja tarpeelliset kustannukset. Lisäksi hyväksyttäviä kustannuksia olisivat tehtäviä hoidettaessa tarvittavien erityisten taitojen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Erityisillä taidoilla tarkoitetaan muuta kuin paikallisen toimintaryhmän hallituksen jäsenen ja työntekijöiden normaaliin toimintaryhmätyöskentelyyn tarvittavia perustaitoja. Toimintarahaa ei myönnettäisi investointeihin, sillä toimintarahaan tarkoituksena ei ole lisätä toimintaryhmän käyttöomaisuutta. Sen sijaan toimitiloihin liittyvillä kustannuksilla tarkoitetaan pienimuotoisia toimiston kone-, laite- ja tarvikkehankintoja sekä toimitilan vuokrauksesta ja ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia.

Toimintarahaan myöntämisestä päättäisi 3 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus. Toimintarahaan hakemiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen sekä ta-

kaisinperintään tulisivat sovellettavaksi tukia koskevat säännökset. Lisäksi toimintarahaan ehtoina olisi noudatettava, mitä hankintalainsäädännön noudattamisesta, kirjanpitovelvollisuudesta 24 §:n 1 momentissa sekä tiedonanto- ja avustamisvelvollisuudesta tuen osalta säädetään.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä toimintarahaan hyväksyttävistä kustannuksista.

56 §. Valituskielto. Pykälässä säädettäisiin 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä sekä 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa koskevasta valituskiellosta. Lakiehdotuksen 24 §:n 2 momentin mukaan tuen saajalle voitaisiin tietyin edellytyksin myöntää lupa luovuttaa tuetun investoinnin kohde. Luovutusta koskevan luvan epäminen ei ole lopullinen tuen saajan oikeutta ja velvollisuutta koskeva asiaratkaisu, jonka vaikutukset toteutuvat välittömästi. Jos luovutukseen ryhdytään kielteisestä lupapäätöksestä huolimatta päätöksen vaikutukset toteutuvat tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää koskevan päätöksen yhteydessä. Sama koskee määräjän pidentämisestä annettavaa päätöstä. Näitä päätöksiä koskevasta valitusoikeudesta säädettäisiin lakiehdotuksen 57 §:ssä.

57 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta. Pykälän 1 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tuen myöntämistä, maksamista, maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valitus olisi tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija tai tuen saaja on saanut tiedon päätöksestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen. Takaisinperintää koskevaan päätökseen voisi aina hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin olisi haettava valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

12 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

58 §. Voimaantulo. Lain 54 § on tarkoitus

saattaa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Laki ehdotetaan muilta osin tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lakia sovellettaisiin tukiin, joiden käyttöönotto tapahtuu 1 päivänä toukokuuta 2007 tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

59 §. *Maaseutuvirastoa koskeva siirtymäsäännös.* Pykälässä säädettäisiin Maaseutuvirastoa koskevasta siirtymäjärjestelystä. Maaseutuviraston perustamista koskeva laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2007. Kuitenkin Maaseutuvirastolle perustettaisiin lakiehdotuksen 54 §:ssä tarkoitetun teknisen avun osalta toimivalta hoitaa eräitä teknisen avun käyttöön liittyviä tehtäviä sekä antaa tarkempia määräyksiä teknisen avun käytössä noudatettavasta menettelystä. Maaseutuvirastolle säädettyä toimivaltaa käyttäisi Maaseutuviraston perustamiseen saakka maa- ja metsätalousministeriö. Asioista, joista Maaseutuvirasto antaa lakiehdotuksen mukaan määräyksiä, voitaisiin ennen Maaseutuviraston perustamista säätää maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maaseutuviraston perustamisen jälkeen virasto antaisi tarkemmat määräykset. Samaan aikaan kumottaisiin maa- ja metsätalousministeriön pykälän nojalla antamat asetukset maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

60 §. *Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen.* Pykälässä säädettäisiin aikaisemman lainsäädännön soveltamisesta. Ehdotetun lain voimaantullessa yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) nojalla vireillä oleviin maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukia koskeviin asioihin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kuluvalla kaudella toteutettavien ohjelmien perusteella tehtyjen sitoumusten maksatukset ja niitä koskevat oikeusmenpiteet jatkuvat ohjelmakauden loputtua. EU-tukien osalta maksatuksia voidaan tehdä 2008 loppuun saakka. Näin ollen on tarpeen säätää siirtymäjärjestelystä, joka koskisi näitä tukia. Niiden myöntämisessä, maksamisessa, seurannassa, tarkastamisessa ja takaisinperinnässä sovellettaisiin ehdotetun lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Rahoituslain mukaisen tuen sekä porotalouden ja luontais-

elinkeinojen rahoituslain mukaisten hanketukien myöntämisessä, maksamisessa, seurannassa, tarkastuksessa ja takaisinperinnässä sovellettaisiin kuitenkin lakiehdotuksessa säädettyä menettelyä, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

1.2. Laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta

9 §. *Keskushallinnon viranomaisten tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi keskushallinnon viranomaisten tehtävistä ohjelman toteuttamisessa. Pykälää on tarpeen muuttaa eräiden maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjen tehtävien siirtyessä 1 päivänä toukokuuta 2007 Maaseutuvirastolle. Maaseutuviraston on tarkoitus toimia perustamisestaan lähtien hallinnointilain 15 §:ssä tarkoitettuna maksajavirastona. Maaseutuvirasto hoitaisi myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavan ohjelman varojen osalta vastaavia tehtäviä. Lisäksi sille siirrettäisiin maa- ja metsätalousministeriölle hallinnointilain 14 §:ssä tarkoitettuna hallintoviranomaisena kuuluvia, ohjelman toimeenpanon suunnitteluun, valvontaan ja seurantaan liittyviä tehtäviä sekä kansallisia ohjelmia koskevia vastaavia tehtäviä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön tehtävistä. Sen mukaan ministeriö vastaisi ohjelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta sekä varojen osoittamisesta tässä laissa säädetyjä tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön. Ohjelman toteuttamiseen liittyvät varat sisältyvät jatkossa valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan ja niiden osoittamisesta viranomaisille vastaisi ministeriö. Ministeriö vastaisi myös ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta sekä ohjelman arviointien järjestämisestä EY:n maaseutuasetuksessa ja hallinnointilain 19 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Maaseutuviraston tehtävistä. Maaseutuvirasto vastaisi ohjelman toimeenpanon suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Maaseutuvirastolle kuuluisi myös edellä mainittuja seikkoja koskeva raportointi varojen käyttöä valvovalle kansal-

lisille viranomaisille ja yhteisön toimielimille. Maaseutuvirasto ohjaisi ja valvoisi toimeenpanoviranomaisia sekä paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa hallinnointilaissa säädettyjä tehtäviä. Työvoima- ja elinkeinokeskusten osalta tämä tarkoittaa hallinnon sisäistä ohjausta, jota suoritetaan hallinnollisten määräysten ja ohjeiden muodossa. Kuntien ja paikallisten toimintaryhmien ohjauksessa tarvittavasta määräystenantovallasta säädettäisiin tukijärjestelmiä koskevissa laeissa. Maaseutuvirasto voi antaa myös edellä mainituille tahoille ohjeita, joilla varmistetaan tässä laissa säädettyjen tehtävien yhtenäinen, tehokas ja yhteisön lainsäädännön mukainen hoitaminen.

10 §. Alueellinen toimeenpano. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin Maaseutuvirastolle maksajaviraston tehtävien hoitamiseksi sekä ohjelman toimeenpanon ja varojen käytön valvomiseksi tarvittavasta tiedonsaantioikeudesta. Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien olisi salassapitosäännösten estämättä annettava Maaseutuvirastolle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

17 §. Seurantakomitea. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia. Niistä merkittävin koskisi seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamista. Voimassa olevan säännöksen mukaan seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä virkavastuulla aiheutetun vahingon korvaamisesta erikseen säädetään. Säännöstä muutettaisiin siten, että vahingonkorvausvastuun osalta viitattaisiin nimenomaisesti vahingonkorvauslain säännöksiin. Näin on tarpeen menetellä sen johdosta, että vahingonkorvausoikeudellinen virkavastuu on oikeustieteellinen termi, jolla ei ole vastinetta vahingonkorvauslaissa. Tällöin on selkeämpää viitata suoraan vahingonkorvauslain säännöksiin.

20 §. Tiedottaminen. Pykälään tehtäisiin Maaseutuviraston perustamisesta aiheutuva muutos, jonka mukaan valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaisivat maa- ja metsätalousministeriö sekä Maaseutuvirasto niille säädettyjen tehtävien osalta. Näin ollen ministeriö vastaisi muun muassa ohjelman toteuttamisen ja vaikutusten seurantaa sekä arvioin-

teja koskevasta valtakunnallisesta tiedottamisesta. Maaseutuvirasto taas vastaisi erityisesti ohjelmaan toimeenpanoa koskevasta valtakunnallisesta tiedottamisesta.

21 §. Paikallinen toimintaryhmä. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava vahingonkorvausoikeudellista vastuuta koskeva korvaus kuin 17 §:n 2 momentin osalta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy useita valtuussäännöksiä. Näistä pääosa koskee asioita, joista ehdotetaan säädettaväksi valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi lakiin ehdotetaan otettavaksi useita Maaseutuviraston määräystenantovaltaa koskevia säännöksiä.

Valtioneuvoston asetukset

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin tuettavaa toimenpidettä koskevista edellytyksistä. Sen 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä luvan esittämisestä ja tuettavan toimenpiteen aloittamisajankohdasta eritukien osalta. Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista, tuen myöntämisen edellytyksenä olisi 7 §:n mukaan luvan esittäminen. Tarkempia säännöksiä annettaisiin luvan esittämisen osalta siitä, missä vaiheessa lupa olisi esitettävä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että tukihakemus on tullut vireille ennen toimenpiteen aloittamista. Tuettavan toimenpiteen aloittamisajankohdan osalta tarkoituksena on säätää hetkestä, jolloin rakennusinvestointi tai koneiden ja laitteiden hankinta taikka sellainen kehittämistyö, joka on yrityksen kehittämistukea tai hanketukea koskevan hakemuksen kohteena, katsotaan aloitetuksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin lakiehdotuksen 10 §:n 4 momentin nojalla eritukien tasosta ja enimmäismäärästä Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa. Euroopan yhteisön lainsäädännöllä tarkoitetaan EY:n maaseutuasetusta, yhteisön valtioneuvoston päätöstä ohjelman hyväksymisestä. Lisäksi valtioneuvoston ase-

tuksella säädettäisiin vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä tuettavan toimenpiteen yksityisenä rahoitusosuutena.

Lakiehdotuksen 11 §:ssä säädettäisiin yritystuen saajaa koskevista edellytyksistä. Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä yrityksen kokoa, riittävää ammattitaitoa, taloudellista asemaa ja määräysvaltaa arvioitaessa käytettävistä perusteista. Yrityksen kokoa koskevien arviointiperusteiden osalta tarkempia säännöksiä annettaisiin muun muassa yrityksen riippumattomuutta sekä muita henkilömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa käytettävistä arviointikriteereistä. Valtuuden nojalla säädettäisiin riittävän ammattitaidon arvioinnissa käytettävistä perusteista, joita olisivat ammattitutkinto, muu vastaava täydennyskoulutuksen tai muiden osaamista kehittävien toimenpiteiden kautta hankittu koulutus taikka työkokemus, joka liittyy tuen kohteena olevaan yritystoimintaan. Vastaavasti säädettäisiin taloudellista asemaa koskevasta edellytyksestä. Sen arvioinnissa käytettäviä perusteita olisivat tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannattavuus ja jatkuvuus, yrityksen taloudellinen asema sekä yritystoiminnan tuotteiden kysyntä ja markkinointimahdollisuudet. Lisäksi annettaisiin tarkempia säännöksiä määräysvaltaa koskevan vaatimuksen arvioinnista avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osakeyhtiön tai osuuskunnan osalta.

Lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetään yritystoiminnan käynnistystuesta. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä käynnistystuella tuettavasta toiminnasta, tuen kestosta ja hyväksyttävistä kustannuksista. Valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, millaista toimintaa on pidettävä toiminnan laajentamisena maatalouden ulkopuolelle, tuen kohdentamisesta esimerkiksi ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta tärkeisiin toimialoihin tai maaseudun olosuhteissa tapahtuneiden muutosten perusteella. Lisäksi säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten osalta vaatimuksista, jotka asetetaan käynnistystuella palkattujen henkilöiden työsuhteen luonteelle ja kestolle. Valtuuden nojalla säädettäisiin myös käynnistystuen kes- ton tarkemmasta määrittelemisestä.

Yrityksen investointituen osalta tuettavasta toiminnasta säädettäisiin 13 §:n 4 momentin nojalla vastaavista seikoista kuin käynnistystuen osalta on esitetty. Lisäksi pykälään otettaisiin valtuus antaa tarkempia säännöksiä yritystoiminnan tuotteen markkinoita koskevasta vaatimuksesta ja investointituen hyväksyttävistä kustannuksista. Yrityksen kehittämistuella tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista säädettäisiin tarkemmin 14 §:n 3 momentin nojalla. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta aiheutuvista, hyväksyttävistä palkkaus-, matka- sekä hankintakustannuksista. Yritystuella tuettavasta toimenpiteestä tulisi 15 §:n 2 momentin mukaan laatia suunnitelma. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 4 momentin mukaan tarkemmin suunnitelman sisällöstä. Tarkempia säännöksiä annettaisiin erityisesti tuettavan toimenpiteen kuvaamisesta, sen vaikutusten esittämisestä tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannalta sekä sen konaisrahoituksen esittämisestä.

Lakiehdotuksen 16 §:ssä säädetään valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritystukia myönnettäessä. Pykälän 3 momenttiin sisältyvän valtuuden nojalla säädettäisiin siitä, minkä yhteisön asetuksen tai komission päätöksen perusteella tuki on hyväksytty ja miten asetukseen tai päätökseen sisältyvät edellytykset ja rajoitukset on huomioitava tukea myönnettäessä. Vähämerkityksisen tuen osalta annettaisiin tarkempia säännöksiä siitä, miten ja missä vaiheessa tuen saajan tai 9 §:ssä tarkoitetun siirron saajan muulta viranomaiselta saama vähämerkityksinen tuki otetaan huomioon myönnettäessä tukea vähämerkityksisenä tukena.

Hanketukia koskeviin 17—20 §:ään ehdotetaan kaikkiin otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tuettavasta toiminnasta, tuen myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Lakiehdotuksen 17 §:n 3 momentin nojalla säädettäisiin tuen kohdentamisesta yleishyödyllisiin kehittämishankkeisiin ja maaseudun elinkeinojen kehittämishankkeisiin ohjelman tai maaseutualueiden erilaisten tarpeiden ja olosuhteiden perusteella. Tuen myöntämisen edellytysten osalta säädettäisiin seikoista, joita on otettava huomioon, jottei tuki muodostu perustamissopimuksen 87 a-

tiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Hyväksyttävien kustannusten osalta säädettäisiin kehittämistuen myöntämisestä kustannuksiin, jotka aiheutuvat henkilöiden palkkauksesta, palveluiden tai tavaroiden hankkimisesta taikka tuen saajan toimitilojen tai vastaavan omaisuuden käyttämisestä tuettavaan toimenpiteeseen. Koulutushanketukea koskevan 18 §:n 4 momentin nojalla säädettäisiin tarkemmin tuen kohteena olevasta koulutuksesta ja sen laajuudesta sekä koulutuksen täydentävyydestä suhteessa tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi säädettäisiin erityisesti koulutustukea koskevien valtiontukisääntöjen soveltamisesta tilanteissa, joissa tuki muodostuu valtiontueksi, sekä tuen myöntämisestä koulutuksen ja tiedonvälityksen suunnittelemisesta ja järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, jotka liittyvät henkilöiden palkkaukseen, tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä toimitilojen tai vastaavan käyttöomaisuuden käyttämiseen. Yleishyödyllisiä investointihankkeita koskevan 19 §:n 3 momentin annettaisiin tarkempia säännöksiä tuettavasta toiminnasta ja tuen myöntämisen edellytyksistä vastaavasti kuin kehittämishanketuen osalta. Lisäksi säädettäisiin tarkemmin rakennusten, rakennelmien ja reitistöjen rakentamiseen ja korjaamiseen tai hankkimiseen liittyvien kustannusten hyväksyttävyydestä. Lakiehdotuksen 20 §:n 3 momentin nojalla säädettäisiin koordinoitihanketuen kohdentamisesta hankkeisiin ohjelman tai maaseutualueiden olosuhteiden ja tarpeiden perusteella. Tuen myöntämisen edellytysten osalta annettaisiin tarkempia säännöksiä koordinoitihankkeen piiriin kuuluvien hankkeiden valinnasta ja yhteensovittamisesta. Hankkeiden toteuttamiseen liittyvistä hyväksyttävistä kustannuksista säädettäisiin vastaavasti kuin yleishyödyllisten lehtämis- ja investointihankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista. Lisäksi säädettäisiin tarkemmin kustannuksista, joita voidaan hyväksyä hankkeiden kokoamisesta sekä niihin liittyvästä yhteistyöstä ja kokemusten vaihdosta aiheutuviksi kustannuksiksi.

Hanketuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista säädettäisiin 21 §:ssä. Sen 5 momentin mukaan asetuksella säädettäisiin tarkemmin hankesuunnitelman sisällöstä sekä hankkeen organisointia, toiminnan kestoa ja hankkeen tulosten yleistä hyödynnettä-

vyyttä koskevien edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista. Hankesuunnitelman osalta säädettäisiin tuettavaa toimenpidettä koskevasta kuvauksesta, sekä laskelmista, joiden avulla esitetään arviot toimenpiteen kokonaiskustannuksista ja niiden rahoituksesta. Toiminnan keston osalta säädettäisiin niistä erityisistä syistä, joiden perusteella tukea voitaisiin myöntää yli kolme vuotta kestävään toimintaan. Näitä olisivat muun muassa hankkeen laajuus ja kehittämistyön luonne. Tarkoituksena olisi myös antaa tarkempia säännöksiä hankkeen tulosten yleisen hyödynnettävyyden arvioinnissa käytettävistä perusteista kuten hankkeen tulosten julkaisemisesta ja niistä tiedottamisesta sekä muusta tulosten saattamisesta yhteiseen käyttöön. Investointien osalta tulisi arvioidavaksi ne tahot, jotka tosiasiallisesti hyödyntäisivät investoinnin kohteena olevaa omaisuutta.

Lakiehdotuksen 22 §:ssä säädetään ohjausryhmän asettamisesta ja sen toiminnan perusteista. Tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä annettaisiin sanotun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on säätää ohjausryhmän asettamisen tarkoituksenmukaisuuden arvioinnista sekä ohjausryhmän asettamisesta tukipäätöksen yhteydessä. Lisäksi säädettäisiin tarkemmin kysymyksistä, jotka ohjausryhmä käsittelee.

Yritystuella tuettavan toimenpiteen toteutusajasta säädettäisiin lakiehdotuksen 23 §:ssä, jonka mukaan investointituella tehtävän investoinnin tai käynnistystuen osalta yritystoiminnan käynnistämiseksi voidaan asettaa kahden vuoden suoritusaikaa lyhyempi määräaika. Pykälän 3 momentin nojalla annettaisiin tarkemmat säännökset määräajasta tai sen asettamisesta tukipäätöksessä silloin kun tähän on pykälän 1 momentissa tarkoitettu perusteltu syy.

Lakiehdotuksen 37 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, todennettavuuden, kohtuullisuuden ja kohdentumisen arvioinnissa käytettävistä perusteista. Valtuus koskee tuen maksamisen edellytyksenä olevia seikkoja. Tosiasiallisuuden, todennettavuuden ja lopullisuuden osalta säädettäisiin siitä, että meno on koitunut tuen saajan kustannukseksi, kun sii-

tä on olemassa tosite, jonka osoittama meno on viety kirjanpitoon ja menoa vastaava tavara tai palvelu on saatu ja tuen saajalla ei ole ollut mahdollisuutta saada menosta hyvitystä tai vähennystä. Kohtuullisuuden osalta säädettäisiin menettelyistä, joita pidetään tavanomaisen hintatason selvittämisenä. Memojen kohdentamisessa on kysymys menon ja tuettavan toimenpiteen välisen yhteyden selvittämisestä. Valtuuden nojalla säädettäisiin menon kohdentamisesta kirjanpidossa aiheuttamisperiaatteella sekä menojen hyväksyttävyydestä silloin, kun tuen saajan muun toiminnan menoihin sisältyy tuettavan toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 38 §:n 4 momentin mukaan tarkemmin myös hankkeen tulojen vaikutuksesta tuen määrään. Tulot vähennettäisiin maksuhakemukseen sisältyvistä tukikelpoisista kustannuksista.

Tarkemmat säännökset tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä sekä ennakon maksamisen edellytyksistä ja ehtoista sekä ennakon hakemisesta ja maksamisesta noudatettavasta menettelystä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen 39 §:n 3 momenttiin sisältyvän valtuuden perusteella säädettäisiin maksujen jakautumisesta vuosittain kunkin tuen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi asetuksella säädettäisiin niistä hanketuen saajista, joilla on niiden taloudellisen aseman perusteella mahdollisuus saada ennakkoa sekä tuettavaa toimenpidettä koskevan edellytyksen arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä ennakon hakemisesta tukihakemuksen yhteydessä. Maksumenettelyn osalta säädettäisiin ennakon tilittämisestä sekä ennakon huomioimisesta maksettaessa tukea myöhempien maksuhakemusten perusteella.

Tuen seurantaan liittyen tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevien selvitysten sisällöstä säädettäisiin 40 §:n 2 momentin nojalla tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena olisi säätää tarkemmin edellä mainittujen seikkojen arvioimisesta tuettavaa toimenpidettä koskevan raportoinnin yhteydessä ja eri tukien osalta ilmoitettavista seurantatiedoista. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 41 §:n 4 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä

sellaisista seurannan tietojärjestelmään tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja. Tällaisia tietoja ovat muun muassa viranomaisen käyttöön tai paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöön osoitettuja varoja ja niiden jakautumista koskevat tiedot sekä varojen kokonaiskäytön seurannassa tarvittavat tiedot.

Teknisen avun käyttämisestä ja hallinnoinnista säädettäisiin lakiehdotuksen 54 §:ssä. Pykälän 3 momentin mukaan teknisen avun käyttösuunnitelman vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä ja teknisen avun hyväksyttävistä kustannuksista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden nojalla säädettäisiin EY:n osaksi rahoittamaa teknistä apua koskevan käyttösuunnitelman käsittelystä hallinnointilain 17 §:ssä tarkoitettussa seuranta-komiteassa. Lisäksi asetuksella säädettäisiin siitä, millaiset kustannukset voidaan rahoittaa teknisellä avulla. Paikallisille toimintaryhmille säädettyjen tehtävien hoitamiseen myönnettävän toimintarahen osalta 55 §:n 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä toimintarahen hyväksyttävistä kustannuksista.

Määräykset

Lakiin ehdotetaan otettavaksi eräitä valtuussäännöksiä, joiden nojalla Maaseutuviraston päätöksellä voitaisiin tarkempia määräyksiä tukihakemukseen ja maksuhakemukseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista sekä hakemusten vastaanottamisesta ja käsittelystä paikallisissa toimintaryhmissä. Lakiehdotuksen 28 §:n 3 momentin mukaan Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset tuen hakemisesta käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelman ja selvitysten esitystavasta. Valtuuden nojalla Maaseutuvirasto vahvistaisi tuen hakulomakkeet ja selvitysten laatimisessa käytettävät lomakkeet. Lisäksi Maaseutuvirasto voisi antaa tarkemmat määräykset erilaisista teknisluonteisista asiakirjoista, jotka koskisivat esimerkiksi tuen saajan oikeudellista muotoa, määräysvallan jakautumista, hakemuksen allekirjoittajan nimenkirjoitus-oikeutta sekä hakemuksen jättämisestä tehtyä päätöstä, jos kyseessä on oikeushenkilö.

Maaseutuvirasto antaisi määräykset suunnitelman ja selvitysten esitystavasta. Määräykset koskisivat esimerkiksi selvityksen antamista tutkintotodistuksen tai verohallinnon lomakkeen muodossa taikka suunnitelmaan otettavaa laskelmaa, joka koskee toimenpiteen arvioitua kokonaisrahoitusta. Lakiehdotuksen 30 §:ään ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa paikallisille toimintaryhmille määräyksiä tukihakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä vastaanottomerkinnöistä sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Määräysten tavoitteena on taata hakemusten yhtenäinen käsittely, jonka jokaiseen vaiheeseen kuuluu asioiden dokumentointi.

Maksuhakemuksiin liittyen Maaseutuvirasto voisi 35 §:n 3 momentin nojalla antaa määräyksiä maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista. Lakiehdotuksen 36 §:n 4 momentin nojalla Maaseutuvirasto antaisi paikallisille toimintaryhmille vastaavia määräyksiä maksuhakemuksen osalta kuin tukihakemuksen käsittelyä koskevat 30 §:ssä tarkoitettut määräykset.

Lakiehdotuksen 37 §:n 4 momentin mukaan Maaseutuvirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä menon tosiasiallisuutta, lopullisuutta, todennettavuutta, kohtuullisuutta ja kohdentumista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista. Kysymys olisi lähinnä tositteista ja niiden korvaamisesta kirjanpito-raportilla, tuen saajan arvonlisäverovelvollisuutta koskevasta selvityksestä, hankinta-asiakirjojen tai niitä koskevan luettelon esittämisestä taikka muistiosta tai lomakkeesta, jolla tuen saaja kuvaa tavanomaisen hintatason selvittämisen. Lisäksi määräykset voisivat koskea selvitystä perusteista, joita on käytetty kustannusten kohdentamisessa tuettavaan toimenpiteeseen, jos samaan tositteseen sisältyy tuen saajan muuta toimintaa koskevia menoja.

Maaseutuvirasto antaisi 38 §:n 4 momentin tarkempia määräyksiä hankkeen muun julkisen rahoituksen ja yksityisen rahoituksen toteutumista sekä tuloja koskevasta selvityksestä. Selvityksellä tarkoitetaan esimerkiksi tulojen yksilöintiä suhteessa yksityiseen rahoitusosuuteen, talkootyötä koskevaa tuntikirjanpitoa tai puolueettoman asiantuntijan antamaa lausuntoa vastikkeetta luovutetun

tuotantopanoksen arvosta.

Lakiehdotuksen 40 §:n 2 momentin nojalla maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset selvitysten ja seurantatietojen esitystavasta sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Määräykset koskisivat selvityksen esitystavan osalta esimerkiksi hankkeen väli- ja loppuraportin tai ohjausryhmän pöytäkirjan toimittamista. Selvityksen ja seurantatietojen toimittaminen voisi tapahtua esimerkiksi maksuhakemuksen yhteydessä erillisen lomakkeen avulla tai sähköisellä lomakkeella. Maaseutuvirastolle ehdotetaan myös seurannan tietojärjestelmän teknistä käyttöä koskevaa määräystenantovaltuutta. Maaseutuvirasto antaisi 41 §:n 4 momentin nojalla tarkemmat määräykset tietojen teknisestä tallentamisesta, virheiden ja puutteiden oikaisemisesta sekä tietojen poistamisesta. Määräykset koskisivat sitä, millaisia käyttöoikeuksia näitä tehtäviä hoitava tarvitsee ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää.

3. Voimaantulo

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevan lain 54 § ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Sano-tussa säännöksessä tarkoitettua teknistä apua on tarpeen käyttää tukien toimeenpanon suunnitteluun ja valmisteluun sekä muihin maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain mukaisiin tehtäviin vuoden alusta, jotta ohjelman toteuttaminen ja tukien käyttöönottoaminen voi alkaa.

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskeva laki tulisi muilta osin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Näin on tarpeen menetellä sen vuoksi, että lain keskeisenä sisältönä on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvien tukien toimeenpanossa tarvittavat säännökset. Ohjelmaan sisältyvät, EY:n perustamissopimuksen 36 artiklan soveltamisalaa kuuluvat tuet komissio hyväksyisi osana ohjelmaa. Muilta osin esitykseen sisältyvä valtiontuki on näin ollen ilmoitettava EY:n perustamissopimuksen 88 artiklassa määrättyllä tavalla, jollei tuki täytä yhteisön valtiontukia koskevassa lainsäädännössä ilmoittamatta jättämiselle säädettyjä edellytyk-

siä. Euroopan yhteisön valtiontukia koskevan lainsäädännön uudistaminen on hallituksen esityksen antamishetkellä kesken. Tämän lainsäädännön asettamista ehdoista, edellytyksistä ja rajoituksista riippuu tarve ilmoittaa tuki komissiolle. Lähtökohtaisesti valtiontukea ei saa ottaa käyttöön ennen kuin se on ilmoitettu ja komissio on tukijärjestelmän hyväksynyt. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovellettaisiin tulevalla ohjelmakaudella myönnettäviin maaseudun kehittämisen tukiiin, joiden käyttöön ottaminen tapahtuu 1 päivänä toukokuuta 2007 tai sen jälkeen. Voimassa olevan rahoituslain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai yritystukilain mukaisesti vireille tulleet asiat käsiteltäisiin lakiehdotuksen 60 §:n mukaan voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyjen tuen edellytysten ja ehtojen mukaisesti.

Maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamista koskevan lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä toukokuuta 2007, jolloin Maaseutuvirastosta annettu laki tulee voimaan ja Maaseutuviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa. Maaseutuvirastolle siirtyviä tehtäviä ja henkilöstöä koskevista siirtymäjärjestelyistä säädetään Maaseutuvirastosta annettussa laissa.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Esityksen tarkoituksena on perustuslain 80 §:n 1 momenttiin sisältyvän laissa säätämisen vaatimuksen täyttäminen maaseudun kehittämisen yritystuista ja hanketuista säädetäessä. Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluisi sekä yhteisön varoista osaksi rahoitettavia että kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia tukia. Esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa on nostettu lain tasolle sellaisia tukijärjestelmän perusteita koskevia säännöksiä, jotka sisältyvät nykyisin lakia alemmanasteisiin säädöksiin. Lakiehdotukseen sisältyy edelleen useita valtuussäännöksiä, joita käytettäisiin säädetäessä tarkemmin tukien myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, tuen ehdoista ja tuen toimeenpanossa käytettävistä menettelyistä. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL

47/2001 vp. ja PeVL 25/2005 vp.) on kiinnitetty huomiota siihen, että tukijärjestelmiin liittyvien valtuuksien käyttöä rajaavat käytännössä yhteisön varoista osaksi rahoitettavia tukia ja valtiontukia koskeva yhteisön lainsäädäntö sekä eduskunnan päätökset talousarvioon otettavista määrärahoista, niiden käyttötarkoituksista sekä muista talousarvion perusteluista. Säädetäessä tarkemmin esitykseen sisältyvän osarahoitteisen tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, valtuuden käyttöä rajaisivat pitkälti EY:n osarahoitteista tukea koskevat säännökset sekä tukeen sovellettavat valtiontukisäännöt. Vastaavasti perustamissopimuksen 87-89 artiklan määräykset ja yhteisön valtiontukisäännöt määrittäisivät valtuuden käyttöä pitkälti mahdollisista kansallisista valtiontuista säädetäessä. Esitykseen sisältyvien tukien myöntäminen olisi mahdollista ainoastaan, jos tukea varten on valtion talousarviossa tai maatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettu tarvittavat varat.

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy useita säännöksiä, joissa ehdotetaan annettavaksi Maaseutuvirastolle määräystenantovaltaa. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomaisena kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätystä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteen kannalta erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetäisiin lailla tai asetuksella. Valtuuden tulee tällöin olla täsmällisesti rajattu. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 35/2005 vp. ja PeVL 48/2005 vp.) on määräystenantovaltan osalta kiinnitetty huomiota määräysten kohderyhmään sekä sisältöön. Erityinen syy säätää määräystenantovalta on ollut lähinnä teknisen ja vähäisiä yksityiskohtia sisältävän sääntelyn yhteydessä, jos määräystenantoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Toisaalta määräysten kohdistuminen tietyin alan tehtäviin hoitamaan ammattiryhmään on vaikuttanut määräystenantovaltan arviointiin. Maaseutuviraston määräystenantovalta on esityksessä rajoitettu koskemaan tuen toimeenpanossa sovellettavia menettelyjä siltä osin kuin niistä ei ole säädettyä lailla tai valtioneuvoston asetuksella. Määräystenantovalta liittyy erityisesti Maaseutuvirast-

ton tehtäviin yhteisön osaksi rahoittamien tukien maksajavirastona ja tukien toimeenpanosta vastaavana keskushallinnon viranomaisena. Tukien maksutehtäviin liittyvä määräystenantovalta on välttämätön yhteisön lainsäädännössä maksajavirastolle säädettyjen tehtävien ja vastuun hoitamiseksi. Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä muun muassa tukien hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä tukihakemuksen ja maksuhakemuksen yhteydessä esitettävien selvitysten muodosta. Lomakkeiden sisältö, asiakirjojen luonne sekä selvitysten asiasisältö määräytyy pitkälti ehdotetun lain ja sen nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten perusteella. Osittain Maaseutuviraston määräykset kohdistuisivat tukihakemuksia ja maksuhakemuksia käsitteleviin paikallisiin toimintaryhmiin.

Esitykseen sisältyy tuen saajan tiedonantovelvollisuutta koskeva säännös, jonka mukaan tuen saajan olisi viivytyksettä ilmoitettava sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai joka voi johtaa tuen takaisinperintään. Tuen saajan tietojenantovelvollisuus on näin ollen rajattu tuen maksamisen ja takaisinperinnän kannalta merkityksellisiin seikkoihin. Ottaen huomioon lakiehdotukseen sisältyvät tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytyksiä sekä näiden kannalta merkityksellisiä tuen myöntämisen edellytyksiä ja tuen ehtoja koskevat varsin yksityiskohtaiset säännökset tuen saajan on mahdollista arvioida perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 15/2002 vp.) edellytetyllä tavalla ilmoitusvelvollisuutensa laajuutta.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta (PeVL 25/2005 vp. ja PeVL 30/2005 vp.) on pitänyt tässä yhteydessä tärkeänä, että henkilötietoja sisältävien rekisterien osalta säädetään rekisterin tietosisällöstä, niiden sallitusta käyttötarkoituksesta ja luovuttamisesta sekä tietojen säilytysajasta sekä rekisteröidyn oikeusturvasta. Näiden seikkojen sääntelyn tulee olla lain tasolla kattavaa ja yksityiskohtaista. Esitykseen sisältyy ehdotus seurannan tietojärjestelmää koskevasta säännöksestä. Siinä säädettäisiin

tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta. Tietojärjestelmä koostuisi useammasta tarkoitusta varten perustettavasta rekisteristä. Rekisterit olisivat maaseutuelinkeinorekisteristä annettussa laissa tarkoitettuja maaseutuelinkeinorekisterin osarekistereitä, jossa säädetään rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi paikallisten toimintaryhmien oikeudesta käyttää rekistereitä niille säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Käyttämällä tarkoitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvaa tietojen selaamista. Seurannan tietojärjestelmä sisältäisi henkilötietoja, jotka yksilöitäisiin ehdotetussa säännöksessä. Lakiehdotukseen sisältyy myös säännökset tietojen julkisuudesta, luovuttamisesta, rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojen säilytysajasta sekä niiden korjaamisesta ja poistamisesta.

Esitykseen sisältyy säännös maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta tukea koskevan asian käsittelemiseksi välttämättömät tiedot. Tällaisia tietoja olisivat esityksen mukaan hakijaa tai tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevat tiedot. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 30/2005 vp. ja PeVL 37/2005 vp.) on katsottu, ettei edellä mainitun kaltainen säännös ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen, jos tietojensaantioikeutta ei tarpeettomasti lavenneta, ja se rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja. Vastaavasti lakiehdotuksessa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten oikeudesta salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle lakiehdotuksessa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja. Tietojenluovutus-oikeus rajattaisiin laissa säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tarpeellisiin tietoihin tai sen valvomiseksi, että yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu. Tietoja ei saisi kummassakaan edellä tarkoitettussa tapauksessa käyttää muuhun

kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Perustuslain 124 §:ssä säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä ei kuitenkaan voida antaa muulle kuin viranomaiselle. Lakiehdotukseen sisältyy säännöksiä, joissa on kyse edellä tarkoitettusta julkisen hallintotehtävän antamisesta. Paikallisille toimintaryhmille säädetäisiin eräitä tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyviä tehtäviä. Näiden osalta tehtävien siirtämisen edellytyksenä olevista hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeista säädetään hallinnointilain 21 §:n 2 momentissa, jonka mukaan paikallisen toimintaryhmän toiminnassa sovelletaan hallintomenettelyä ja viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevaa lainsäädäntöä. Lisäksi säädetään virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta paikallisten toimintaryhmien toimintaan. Sanotun pykälän 1 momentissa säädetään paikallisen toimintaryhmän hyväksyntää koskevista edellytyksistä. Esityksessä ei ehdoteta paikallisille toimintaryhmille merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä.

Lakiehdotukseen sisältyy säännös, jonka mukaan tarkastustehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi voitaisiin apuna käyttää ulkopuolista tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä. Ulkopuolisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön rooli on tarkastustehtävän suorittaminen viranomaiselle säädetyn tarkastusoikeuden rajoissa vastuun säilyessä viranomaisella. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä tätä ei ole pidetty ongelmallisena, jos laissa säädetään tilintarkastajalle asetettavista kelpoisuusvaatimuksista sekä muista hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeista. Lakiehdotukseen on tältä osin otettu säännökset tilintarkastajalle asetettavista kelpoisuusvaatimuksista, hallintomenettelyä ja viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevan lainsäädännön soveltamisesta tarkastustehtävää hoidettaessa sekä tarkastustehtävää hoitavan toimimisesta virkavastuulla. Esityksessä säädetään myös viranomaisten tarkastusoikeuden sisällöstä ja laajuudesta. Tarkastusoikeus on rajattu koskemaan tuen myön-

tämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvontaa. Tarkastuskohteet rajattaisiin siten, että tarkastus voisi koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä rakennuksia, toimitiloja, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa (PeVL 48/2001 vp.).

Lakiehdotuksessa säädetäisiin työvoimaja elinkeinokeskuksen oikeudesta asettaa tuen hankkeen toteuttamisen tueksi ohjausryhmä. Asettaminen tapahtuu tuen myöntämistä koskevan päätöksen yhteydessä. Ohjausryhmän toiminta ei ole varsinaista hallintomenettelyä, vaan kysymys on asiantuntijaryhmästä, joka ohjaa tuen saajaa hankkeen sisältöön liittyvissä kysymyksissä ja seuraa hankkeen toteutumista. Koska ohjausryhmän asettamisessa on kyse perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle, lakiehdotuksessa säädetäisiin ohjausryhmän toimintaan sovellettavista hallintomenettelyä ja viranomaisten toimintaa koskevista säädöksistä sekä ohjausryhmän jäsenten toimimisesta virkavastuulla.

Lakiehdotukseen sisältyy valituskieltoa koskeva säännös. Säännös on merkityksellinen perustuslain 21 §:n 1 momentin näkökulmasta. Sanotun säännöksen mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslakivaliokunta on valituskieltoa koskevissa kannanotoissaan kiinnittänyt huomiota siihen, että päätöksen lainmukaisuutta voidaan käsitellä toisen lopullista asiaratkaisua koskevan valituksen yhteydessä (PeVL 52/2005 vp.). Lakiehdotuksessa tarkoitettua lupaa epäminen tai määräajan pidentämistä koskeva päätös ei ole lopullinen tuen saajan oikeutta ja velvollisuutta koskeva asiaratkaisu, jonka vaikutukset toteutuvat välittömästi. Jos luovutukseen ryhdytään kielteisestä lupapäätöksestä huolimatta tai määräaikaa ei pidennetä, päätöksen vaikutukset toteutuvat tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää koskevan päätöksen yhteydessä. Näitä päätöksiä koskevasta valitusoikeudesta säädetäisiin lakiehdotuksen 57 §:ssä.

Maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy voimaantulosäännös, jonka mukaan laki tulisi sen 54 §:ää lukuun ottamatta voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana. Tämä on perustuslain 79 §:n 3 momentin kannalta poikkeuksellinen menettely, joka vaatii tuekseen erityisiä syitä. Erityisenä syynä on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä pidetty lain voimaantulon sidonnaisuutta Euroopan yhteisön lainsäädännön voimaantuloon (PeVL 18/2006 vp.). Lakiehdotukseen sisältyvien tukien hyväksyttävyyden yhteisön lainsäädännön näkökulmasta on riippuvainen toisaalta komission ohjelmaa koskevasta hyväksymispäätöksestä ja toisaalta tulevalla ohjelmakaudella 2007—2013 sovellettavista valtiontu-

kisäännöistä, joiden valmistelu on yhteisössä kesken.

Maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen ei sisälly perustuslain kannalta merkityksellisiä muutoksia. Sen sijaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviä tukia koskevan lakiehdotuksen osalta esitykseen sisältyy useita perustuslain tulkinnan kannalta merkityksellisiä säännöksiä. Tästä syystä katsotaan, että säätämisyjärjestyksestä tulisi saada eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen, maaseudun yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn kehittäminen, maataloustuotteiden kilpailukyvyn edistäminen sekä maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantaminen kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan Euroopan yhteisön ja vastaavista kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen tukeen tai korvaukseen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle maatalouden tuotantotoimintaan, toiminnasta luopumiseen tai maatalouden rakenteen parantamiseen, eikä Euroopan yhteisön rakennerahastojen tai Euroopan kalatalousrahaston varoista rahoitettavaan tukeen. Lakia ei myöskään sovelleta sellaisiin valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka rahoitetaan kokonaan kansallisista varoista ja jotka

eivät perustu ohjelmaan.

Maaseudun luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseen, ympäristön tilan ja tuotantoeläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä epäsuotuisista luonnonolosuhteista maataloudelle aiheutuvien haittojen korvaamiseen myönnettävistä tuista on voimassa, mitä niistä säädetään luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetussa laissa (/). Metsätalousmaan kestävää käyttöä edistävistä tuista on voimassa, mitä kestävän metsätalouden rahoituksesta muualla laissa tai sen nojalla säädetään. Kolttalaan (253/1995) 13 §:ssä säädetään.

3 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

2) *maatilalla* viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, maatalouden harjoittamiseen käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokruksen perusteella;

3) *yrityksellä* luonnollista henkilöä tai yhteisöä, joka elinkeinonaan harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan taloudellista toimintaa; yrityksenä ei kuitenkaan pidetä julkista yritystä, jossa valtio, kunta tai muu julkisoikeudellinen yhteisö käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa;

4) *maataloustuotteella* Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettua tuotetta kalastustuotteita lukuun ottamatta;

5) *maataloustuotteen ensiasteen jalostuksella ja markkinoinnilla* maataloustuotteiden sellaista lajittelua, pakkaamista, säilyttämistä, jalostamista tai muuta käsittelyä, jonka jälkeen tuote on edelleen maataloustuote;

6) *kyläyhteisöllä* rajatun maantieteellisen alueen asukkaista koostuvaa yhteisöä, joka on sijaintinsa ja toimintansa perusteella muodostunut omaksi kokonaisuudekseen;

7) *hankkeella* suunnitelmaan perustuvaa, kestoltaan rajattua toimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle;

8) *tuettavalla toimenpiteellä* yritystoiminnan aloittamiseen, laajentamiseen tai kehittämiseen liittyvää toimintaa tai hanketta, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

9) *investoinnilla* rakennuksen tai rakenteen rakentamista, laajentamista, korjaamista ja hankkimista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista;

10) *valtion rahoituksella* maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle maaseudun kehittämiseen valtion talousarviossa osoitettuja varoja ja maatilatalouden kehittämisra-

haston käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja;

11) *muulla julkisella rahoituksella* kunnan viranomaisen, muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen ja julkisten yritysten rahoitusta;

12) *yhteisön rahoituksella* Euroopan yhteisön maaseudun kehittämisen maatalousrahoituksen varoja tai muuta Euroopan yhteisön tässä laissa säädettyihin tukiin varaamaa rahoitusta;

13) *julkisella rahoituksella* valtion rahoitusta ja muuta julkista rahoitusta sekä yhteisön rahoitusta, jos tuki rahoitetaan osaksi Euroopan yhteisön varoista;

14) *yksityisellä rahoituksella* luonnollisen henkilön tai yksityisoikeudellisen yhteisön rahoitusta tai muuta suoritusta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;

15) *kokonaisrahoituksella* julkista ja yksityistä rahoitusta;

16) *tuella* valtion rahoitusta tai valtion ja yhteisön rahoitusta, joka myönnetään avustuksena;

17) *vähämerkityksisellä tuella* Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta annetun tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 2 artiklan mukaisesti perustamissopimuksen 88 artiklassa määrätystä ilmoitusvelvollisuudesta vapautettua tukea;

18) *hallinnointilailla* maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annettua lakia (532/2006);

19) *ohjelmalla* hallinnointilain 7 §:n mukaisesti hyväksyttyä, Euroopan yhteisön ja kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettua ohjelmaa;

20) *paikallisella toimintaryhmällä* hallinnointilain 21 §:ssä tarkoitettua maa- ja metsätalousministeriön hyväksymää paikallista toimintaryhmää;

21) *paikallisella suunnitelmalla* paikallisen toimintaryhmän alueella toteutettavaa hallinnointilain 6 §:ssä tarkoitettua paikallista maaseudun kehittämissuunnitelmaa; ja

22) *paikallisen toimintaryhmän rahoituksiintiöllä* rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut paikallisen toimintaryhmän hallinnointilain 6 §:ssä tarkoitettua suunnitelman toimeenpanoon.

2 luku

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

5 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saaja voi olla julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen oikeushenkilö taikka luonnollinen henkilö.

Luonnollisen henkilön on oltava 18 vuotta täyttänyt mutta alle 63-vuotias. Tuen saajan ikää koskevan vaatimuksen on täytyttävä tukihakemuksen vireille tulon hetkellä.

6 §

Tuettava toiminta

Tukea voidaan myöntää, siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään:

1) maatilan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle;

2) yrityksen toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen;

3) yrityksen tuottavuuden ja tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen;

4) yrityksen toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä tukevien asiantuntijapalveluiden ja koulutuksen hankkimiseen sekä yritysten välisen yhteistyön kehittämiseen;

5) maaseudun kehittämistä palvelevan osaamisen kehittämiseen ja tiedonvälityksen järjestämiseen;

6) kyläyhteisön asuinympäristön parantamiseen, sen asukkaiden yhteisen toiminnan ja viihtyvyyden edistämiseen sekä muuhun vastaavaan maaseudun ympäristöä ja asukkaiden yleistä hyvinvointia palvelemaan toimintaan; sekä

7) maaseudun elinkeinotoiminnan edellytysten, monipuolistamisen ja kilpailukyyn yleiseen kehittämiseen.

7 §

Tuettavaa toimenpidettä koskevat edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide kokonaisuutena tarkas-

tellen edistää yhtä tai useampaa 1 §:ssä säädettyä tavoitetta. Jos tuki sisältyy hallinnon-tilain 7 §:ssä tarkoitettuun ohjelmaan, tuen tulee lisäksi edistää sille ohjelmassa määriteltyjä tavoitteita ja tuettava toimenpide on toteutettava ohjelman soveltamisalueella.

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista viranomaiselta, tuen myöntämisen edellytyksenä on luvan esittäminen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tukihakemus on tullut vireille ennen tuettavan toimenpiteen aloittamista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin luvan esittämisestä ja tuettavan toimenpiteen alkamisajankohdasta eri tukien osalta.

8 §

Tuettavan toimenpiteen hyväksyttävät kustannukset

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Jos kysymys on rakentamisen suunnittelusta aiheutuvista kustannuksista, tukea voidaan kuitenkin myöntää ennen tukihakemuksen vireille tuloa syntyneisiin kustannuksiin.

9 §

Tuen siirtäminen toiselle tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten

Jollei jäljempänä toisin säädetä, tukea voidaan osaksi siirtää toiselle käytettäväksi tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten. Tuen myöntämisen edellytyksenä on tällöin, että tuen siirtäminen on tuettavan toimenpiteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista ja toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvat tahot täyttävät kyseisen tuen saajaa koskevat edellytykset. Lisäksi edellytyksenä on, että tuen saaja varmistaa muiden toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvien kanssa laadittavien sopimuksin tuen myöntämiseksi ja maksamiselle asetettujen edellytysten täyttämisen sekä tuen ehtojen noudattamisen. Tuen saaja vastaa kuitenkin edellytysten täyttämisestä sekä ehtojen noudattamisesta suhteessa tuen myöntävään viranomaiseen.

10 §

Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa.

Tuki myönnetään tukitason mukaisena prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Jos tuki ei kata kokonaan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista, hakijalta edellytetään selvitystä kustannusten kattamisesta muulla julkisella rahoituksella tai yksityisellä rahoituksella. Rahamääräisen suorituksen lisäksi yksityisenä rahoituksena voidaan hyväksyä vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen rahoituksen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän, ja jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelmassa määritellyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään eritukien tasosta ja enimmäismäärästä Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena.

3 luku

Yritystuet

11 §

Yritystuen saajaa koskevat edellytykset

Yritystukea voidaan myöntää:

- 1) yritykselle, joka osallistuu maatilalla maatalouden harjoittamiseen (*maatalousyrittys*);
- 2) yritykselle, joka työllistää vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa (*mikroyrittys*); ja

3) yritykselle, joka työllistää vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa (*pk-yritys*).

Yritystukea voidaan myöntää yritykselle, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, ohjelman soveltamisalueella. Yhteisömuotoisen yrityksen kotipaikan tulee sijaita Euroopan yhteisön alueella.

Yritystukea voidaan myöntää yritykselle, jolla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan ja jolla on tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskeva riittävä ammattitaito. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yritys esittää selvitykset taloudellisesta asemastaan sekä riittävästä ammattitaidosta.

Myönnettäessä yritystukea yhteisömuotoiselle maatalousyrittyselle tai mikroyrittyselle tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää tuen saajan ikää ja ammattitaitoa sekä maatalousyrittysen osalta maatalouden harjoittamista koskevat edellytykset.

Tarkemmat säännökset yrityksen kokoa, riittävää ammattitaitoa, taloudellista asemaa ja määräysvaltaa arvioitaessa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Yritystoiminnan käynnistystuki

Yritystoiminnan käynnistystukea voidaan myöntää maatalousyrittyselle toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle ja mikroyrittyselle toiminnan aloittamiseen.

Käynnistystukea voidaan myöntää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasta työntekijöiden palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei kuitenkaan myönnetä hakijan palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Käynnistystukea voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi. Tukea ei saa 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla siirtää.

Tarkemmat säännökset käynnistystuella tuettavasta toiminnasta, tuen kestosta ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Yrityksen investointituki

Yrityksen investointitukea voidaan myöntää:

- 1) maatalousyritykselle toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle;
- 2) mikroyritykselle 6 §:n 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun toimintaan; ja
- 3) pk-yritykselle maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin yritystoiminnan tuottavuuden lisäämiseen, tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen.

Yrityksen investointitukea voidaan myöntää rakennuksen suunnittelemisesta, rakentamisesta, laajentamisesta, korjaamisesta ja hankkimisesta sekä aineettomien oikeuksien, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea voidaan myöntää rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Investointituen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettavan yritystoiminnan tuotteelle on olemassa markkinat. Tukea ei saa 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirtää.

Tarkemmat säännökset yrityksen investointituella tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Yrityksen kehittämistuki

Yrityksen kehittämistukea voidaan myöntää:

- 1) maatalousyritykselle toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle;
- 2) mikroyritykselle 6 §:n 2—4 kohdassa tarkoitettuun toimintaan; ja
- 3) pk-yritykselle maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin yritystoiminnan tuottavuuden lisäämiseen, tuotteiden laadun parantamiseen sekä toiminnan kansainvälistämiseen.

Yrityksen kehittämistukea voidaan myöntää kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei myönnetä tuotantotoiminnassa käytettäviin investointeihin.

Tarkemmat säännökset kehittämistuella tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Yritystuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Yritystuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ei arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia.

Yritystuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuki on tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannalta tarpeellinen. Edellytyksenä on lisäksi, että hakija esittää tuettavaa toimenpidettä koskevan suunnitelman. Suunnitelmaan on sisällytettävä tavoitteet, niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet sekä toteutusaikaa, toiminnan kannattavuutta, kokonaiskustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot.

Yritystukea ei myönnetä, jos hakemuksen perusteella käynnistystuen tai investointituen määrä olisi enintään 1 000 euroa ja kehittämistuen määrä enintään 500 euroa.

Tuettavaa toimenpidettä koskevan suunnitelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Valtiontukisääntöjen soveltaminen

Yritystukea myönnettäessä sovelletaan, mitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetun valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista Euroopan yhteisön asetuksissa tai valtiontuen hyväksymistä koskevassa Euroopan yhteisöjen komission päätöksessä säädetään.

Jos yritystuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija antaa tuen myöntävälle viranomaiselle selvityksen hakijalle jo myönnetystä ja maksetusta vähämerkityksisestä tuesta ja että sanotun tuen määrä ei ylitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää. Jos yritystukea siirretään 9 §:ssä tarkoitettulla ta-

valla, on tuen myöntämisen edellytyksenä, että vastaava selvitys annetaan jokaisen tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvan yrityksen osalta, eikä tuen määrä ylitä minkään osallistuvan yrityksen osalta vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää.

Valtiontukea koskevan Euroopan yhteisön lainsäädännön soveltamisesta tässä luvussa tarkoitettuun yritystukeen ja vähämerkityksisen tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Hanketuet

17 §

Kehittämishanke

Kehittämishanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Tukea ei kuitenkaan myönnetä yritykselle eikä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka seurauksena tuki muodostuisi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Kehittämishanketukea voidaan myöntää kehittämistyöstä ja sen suunnittelusta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei myönnetä investoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Tarkemmat säännökset kehittämishanketuella tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Koulutushanke

Koulutushanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 5 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Tukea ei kuitenkaan myönnetä tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen.

Jos koulutushanketukea myönnetään sellaisen koulutuksen järjestämiseen, jonka johdosta tuki muodostuu Euroopan yhteisön per-

ustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi, on tukea myönnettävässä voimassa, mitä 16 §:ssä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista säädetään.

Koulutushanketukea voidaan myöntää koulutuksen ja tiedonvälityksen suunnittelusta sekä järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tukea ei myönnetä investoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Tarkemmat säännökset koulutushanketuella tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Yleishyödyllinen investointihanke

Investointihanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle taikka säätiölle 6 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Tukea ei kuitenkaan myönnetä yritykselle eikä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka seurauksena tuki muodostuisi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Investointihanketukea voidaan myöntää rakennuksen tai rakenteen suunnittelemisesta, rakentamisesta, korjaamisesta, laajentamisesta ja hankkimisesta sekä aineettomien oikeuksien, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tukea voidaan myöntää rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Tarkemmat säännökset investointihanketuella tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Koordinointihanke

Tukea koordinointihankkeeseen voidaan myöntää paikalliselle toimintaryhmälle 6 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että paikallinen toimintaryhmä kokoaa avoimen valintamenettelyn kautta yhteen alueellaan toteutet-

tavia, 17 ja 19 §:ssä tarkoitettuja yleishyödyllisiä kehittämis- ja investointihankkeita sekä sovittaa yhteen niiden toteuttamisen. Sen esittämättä, mitä 9 §:ssä tuen siirtämisen edellytyksistä säädetään, tukea koordinoitihankkeeseen voidaan siirtää luonnolliselle henkilölle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle. Tukea ei kuitenkaan saa siirtää yritykselle.

Koordinointihanketukea voidaan myöntää 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden koostamisesta ja toteuttamisesta sekä yhteistyöstä ja kokemusten vaihdosta aiheutuviin kustannuksiin.

Tarkemmat säännökset koordinoitihanketuella tuettavasta toiminnasta, myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Hanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide olennaisesti liittyy hakijan tehtäviin tai toiminta-ajatukseseen ja että hakijalla on riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sen toteuttamiseen.

Hanketukea voidaan myöntää toimenpiteeseen, joka on järjestetty hakijan tavanomaisesta toiminnasta erillisen hankkeen muotoon ja jonka kesto on enintään kolme vuotta tai erityisestä syystä enintään viisi vuotta. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää hankesuunnitelman, johon sisältyvät hankkeen tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimet sekä hankkeen toteuttamisaikaa, kokonaiskustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot.

Hanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeen tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä.

Hanketukea ei myönnetä, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 5 000 euroa.

Hankesuunnitelman sisällöstä sekä 2 ja 3 momentissa säädettyjen edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista eri tukien osalta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Ohjausryhmä

Hankkeen toteuttamisen tueksi voidaan asettaa ohjausryhmä, jos tämä on perusteltua hankkeen laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen. Ohjausryhmän asettamisesta päättää tuen myöntävä viranomainen. Ohjausryhmässä ovat edustettuina tuen myöntävän viranomaisen lisäksi muut hankkeen rahoitukseen osallistuneet tahot sekä hankkeen laajuuden kannalta riittävä määrä asiantuntijoita. Ohjausryhmän jäsenet nimeää tuen myöntäneen viranomaisen edustajaa lukuun ottamatta tuen saaja.

Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata tuen saajaa hankkeen sisältöön liittyvissä kysymyksissä ja seurata hankkeen toteutumista. Vastuu hankkeen toteuttamisesta on kuitenkin tuen saajalla. Ohjausryhmä ei osallistu tuen saajan asemaa tai hankkeen rahoitusta koskevaan päätöksentekoon. Ohjausryhmän toiminnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Ohjausryhmän jäsenien sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Ohjausryhmälle säädettyjä tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Tuen ehdot

23 §

Toimenpiteen suoritus aika yritystuissa

Yritystuella tuettava toimenpide on kokonaisuuksissaan toteutettava kahden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Investointituella tai käynnistystuella tuettavalle toimenpiteelle voidaan kuitenkin asettaa lyhyempi määräaika, jos tämä on investoinnin toteutus-

tavan tai yritystoiminnan luonteen kannalta perusteltua. Jos käynnistystukea haetaan investointituen yhteydessä, lasketaan määräaika investoinnin valmistumisesta tai toteutumisesta.

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi pidentää 1 momentissa tarkoitettua määräaika hakemuksista, joka on tehty ennen määräajan päättymistä. Määräajan pidentämiselle tulee olla hyväksyttävä syy. Määräaika voidaan pidentää kahdesti enintään vuodeksi kerrallaan.

Tarkemmat säännökset investointituella tai käynnistystuella tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtio-neuvoston asetuksella.

24 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (/) säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan yritystoimintaan tai kehittämistyöhön eikä luovuttaa toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Tuen myöntävä viranomainen voi ennen luovutusta tehdystä hakemuksesta myöntää luvan luovutukseen, jos luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja jos tuen kohteena olevan yritystoiminnan tai kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa luovuttaa toiselle, lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdoksen kautta.

25 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja on henkilö, jota verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti, pidetään tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitoa, mitä tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Tällöin tilinpito on järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta tilinpidosta.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaisissa säädetään.

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

26 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Tuen saaja on velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen saajan on viivytyksettä ilmoitettava sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai joka voi johtaa tuen takaisinperintään.

Tuen saaja on velvollinen avustamaan 43 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tar-

kastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

6 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

27 §

Hakumahdollisuudesta tiedottaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulee tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedottaa myöntämänsä tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä tuen myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

Paikallisen toimintaryhmän tulee tiedottaa alueellaan 1 momentissa tarkoitetuista seikoista sellaisen tuen osalta, joka rahoitetaan paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä.

28 §

Tukihakemus

Tukihakemus on tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset sekä tuettavaa toimenpidettä koskeva suunnitelma.

Jos tukea on tarkoitus siirtää, tästä on ilmoitettava tukihakemuksessa. Hakemuksessa on yksilöitävä ne tahot, joille tukea on tarkoitus siirtää, ja esitettävä 9 §:ssä tarkoitettu sopimus.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelman ja selvitysten esitystavasta.

29 §

Tuen hakeminen

Tukihakemus on toimitettava toimivaltaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Toimivaltainen on se työvoima- ja elinkei-

nokeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella, toimivaltainen on se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa.

Jos hankkeella on pääasiassa valtakunnallisia tavoitteita, toimivaltainen on se työvoima- ja elinkeinokeskus, jolle maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut varat valtakunnallisen hankkeen rahoitusta varten.

30 §

Tuen hakeminen paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä

Haettaessa tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä tukihakemus on toimitettava toimivaltaiselle paikalliselle toimintaryhmälle. Toimivaltainen on se paikallinen toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide toteutetaan. Jos tuettava toimenpide toteutetaan useamman kuin yhden paikallisen toimintaryhmän alueella, toimivaltainen on se paikallinen toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Tukihakemus tulee vireille, kun se on toimitettu toimivaltaiselle paikalliselle toimintaryhmälle.

Toimivaltainen paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädetyt muotovaatimukset ja antaa lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen suunnitelman tavoitteiden kannalta. Jos tuettava toimenpide toteutetaan useamman kuin yhden paikallisen toimintaryhmän alueella, on toimivaltaisen paikallisen toimintaryhmän hankittava muiden toimintaryhmien lausunto tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta sekä tarvittavan rahoituksen varaamisesta niille osoitetusta rahoituskiintiöstä. Paikallinen toimintaryhmä toimittaa tukihakemuksen sekä lausuntonsa toimivaltaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos hakija on paikallinen toimintaryhmä.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsit-

telyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen.

31 §

Tukihakemuksen arviointi

Ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä työvoima- ja elinkeinokeskus voi pyytää muulta viranomaiselta lausunnon tuen saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä seikoista, jos tämä on välttämätöntä tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa.

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi ennen yritystuen myöntämistä tehdä yritystuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi yrityskäynnin. Yrityskäynnin havainnot on kirjattava, ja ne on annettava tiedoksi hakijalle.

32 §

Tuen myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti, jos tuen rahoitukseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai markkinatilanne taikka Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää.

Tuen myöntäminen voidaan keskeyttää määräajaksi tai toistaiseksi. Ennen keskeyttämistä asiasta on neuvoteltava niiden tuottaja- ja elinkeinojärjestöjen kanssa, joita asia koskee. Keskeytyksestä on tiedotettava asianmukaisessa laajuudessa, ja ilmoitus siitä on julkaistava Virallisessa lehdessä.

33 §

Tuen myöntäminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus päättää tuen myöntämisestä. Jos tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella, on toimivaltaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen hankittava ennen tuen myöntämistä muiden työvoima- ja elinkeinokeskusten lausunto. Tukea voidaan myöntää toisen työ-

voima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella tapahtuvaa toimintaa varten ainoastaan, jos asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus antaa puoltavan lausunnon.

Myönnettäessä tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan yhteisön tai kansallisen lainsäädännön vastaista. Tukea ei voida myöntää, jollei paikallinen toimintaryhmä ole sitä puoltanut.

Jos kysymys on 29 §:n 3 momentissa tarkoitettua hankkeesta, työvoima- ja elinkeinokeskuksen on hankittava ennen tuen myöntämistä maa- ja metsätalousministeriön lausunto. Tukea ei voida myöntää, jollei ministeriö ole sitä puoltanut.

34 §

Tukipäätös

Tukipäätökseen on otettava myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädettyt tuen ehdot sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulee lisäksi ottaa Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Tukipäätöksellä hyväksytään tuettavaa toimenpidettä koskeva suunnitelma.

7 luku

Tuen maksaminen

35 §

Maksuhakemus

Maksuhakemus on tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemukseen on liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset.

Maksuhakemus on toimitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle, jollei jäljempänä toisin säädetä. Maksuhakemuksen toimittamiselle voidaan asettaa kohtuullinen määräaika, joka lasketaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpi-

teen toteutuksen päättymisestä.

Maksuhakemuksen jättämiseksi asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista antaa Maaseutuvirasto.

36 §

Maksuhakemuksen käsittely paikallisessa toimintaryhmässä

Jos tuki on myönnetty paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, maksuhakemus on toimitettava 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulle paikalliselle toimintaryhmälle. Maksuhakemus tulee vireille, kun se on toimitettu kyseiselle paikalliselle toimintaryhmälle.

Paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädetyt muotovaatimukset ja arvioi maksuhakemuksen sekä sen liitteiden avulla, onko tuettava toimenpide edennyt tukipäätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Paikallinen toimintaryhmä pyytää hakijaa tarvittaessa täydentämään hakemustaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon edellä mainituista seikoista ja toimittaa sen sekä hakemuksen tuen myöntäneelle työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos tuen saaja on paikallinen toimintaryhmä.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hakemuksen vastaanottamisen ja käsittelyn teknisestä järjestämisestä, hakemusasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukseen.

37 §

Tuen maksamisen edellytykset

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus. Tuen saajan on esitettävä näitä edellytyksiä koskevat asiakirjat ja selvitykset.

Tuen saajan on tuen maksamista varten esitettävä selvitys kustannusten kohtuullisuudesta.

Jos kysymys on julkisista hankinnoista annetun lain mukaisesti suoritettusta hankinnasta, riittää kustannusten kohtuullisuuden osoittamiseen selvitys mainitussa laissa säädetyn menettelyn noudattamisesta. Muussa tapauksessa tuen saajan on esitettävä selvitys kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Tuen saajan on tuen maksamista varten esitettävä selvitys kustannusten kohdentumisesta tuettavaan toimenpiteeseen.

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, kohtuullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset menon tosiasiallisuutta, lopullisuutta, todennettavuutta, kohtuullisuutta ja kohdentumista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista.

38 §

Maksettavan tuen määrä

Tukea maksetaan enintään tukitasoa ja myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista.

Hanketuki maksetaan tukipäätöksellä hyväksytyjen rahoitusosuuksien mukaisessa suhteessa. Hanketuen saajan on toimitettava viranomaiselle selvitys muun julkisen tai yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Hanketuen määrää vähentävänä tekijänä otetaan huomioon tuettavasta toimenpiteestä aiheutuneet tulot. Tuloina ei pidetä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmassa ilmoitettua yksityistä rahoitusta. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankkeen tuloista maksuhakemuksen yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hankkeen tulojen vaikutuksesta tuen määrään. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hankkeen muun julkisen ja yksityisen rahoituksen toteutumisesta sekä tuloja koskevasta selvityksestä.

39 §

Maksujen hyväksyminen ja suorittaminen

Tukea voidaan maksaa vuosittain enintään

neljässä erässä. Hanketukea voidaan maksaa ennakkoon, jos tämä on tuen saajan aseman ja tuettavan toimenpiteen toteutuksen kannalta perusteltua.

Tuen maksamisesta päättää työvoima- ja elinkeinokeskus. Työvoima- ja elinkeinokeskus kokoaa maksuja koskevat tiedot ja toimittaa ne Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto vastaa menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä maksujen suorittamisesta.

Tarkemmat säännökset tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä, ennakon maksamisen edellytyksistä ja ehdoista sekä ennakon hakemisesta ja maksamisesta noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 luku

Tuen seuranta

40 §

Selvitykset ja seurantatiedot

Tuen saajan on esitettävä tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevat selvitykset ja seurantatiedot työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten ja seurantatietojen esitystavasta sekä niiden toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

41 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaan varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä säädetään maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994). Sen lisäksi, mitä rekistereiden käytöstä mainitussa laissa säädetään, on paikallisella toimintaryhmällä salassapitosäännösten estämättä oikeus saada rekisteristä tietoja sille säädettyjen tehtävien

edellyttämässä laajuudessa.

Seurannan tietojärjestelmään voidaan tallentaa seuraavat hakijaa, tuen saajaa, tuettavaa toimenpidettä sekä tuen käyttöä koskevat tiedot:

1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot sellaisen tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvasta, jolle siirretään tukea 9 §:n mukaisesti;

4) tuettavan toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot;

5) tuettavan toimenpiteen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot;

6) tuettavan toimenpiteen rahoitukseen osallistuvaa ohjelmaa koskevat tiedot;

7) tuki- tai maksuhakemuksta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;

8) hankkeen ohjausryhmän jäsenten nimi- ja yhteystiedot;

9) tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista;

10) tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen rahoituksen määrä;

11) tieto siitä, onko myönnetty tuki Euroopan yhteisön perustamissovimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea;

12) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;

13) tiedot tuen saajalta takaisinperittävistä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;

14) edellä 40 §:ssä tarkoitettut seurantaan varten kerättävät tiedot; sekä

15) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) niistä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja. Maaseutuvirasto antaa määräykset tietojen teknisestä tallentamisesta, virheiden ja puutteiden oikaisemisesta sekä tietojen poistamisesta.

42 §

Tietojen julkisuus, salassapito ja säilyttäminen

Seurannan tietojärjestelmään sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kuitenkin kymmenen vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta ja, jos kysymys on Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, viisi vuotta siitä, kun Euroopan yhteisöjen komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

9 luku

Tarkastus

43 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta työvoima- ja elinkeinokeskuksilla. Jos tukea on 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirretty muulle taholle, on edellä mainituilla viranomaisilla oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

44 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastus voi koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä rakennuksia, toimitiloja, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei

kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastuksen. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä asianomaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

10 luku

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

45 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Työvoima- ja elinkeinokeskus on velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja perimään tuen saajalta takaisin virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen, jos:

- 1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;
- 2) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;
- 3) tuen saaja kieltäytyy avustamasta tarkastuksessa; tai
- 4) Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää.

Perimättä voidaan kuitenkin jättää määrä, joka olisi enintään 100 euroa.

46 §

Takaisinmaksettavan määrän korko

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava tuen maksupäivästä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eräpäivään.

47 §

Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna korkokannan mukaan.

48 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Virheellisesti tai perusteetta maksettu määrä tai sille suoritettava korko voidaan jättää kokonaan perimättä vain erityisen painavasta syystä.

Takaisinperintä ja korkojen periminen on suoritettava täysimääräisenä, jos tuen saaja on vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen antamalla väärää, harhaanjohtavia tai puutteellisia tietoja taikka jos Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää.

49 §

Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämisestä koskeva päätös

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen

keskeyttämisestä päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä, 46 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun työvoima- ja elinkeinokeskus sai tiedon 45 §:ssä säädetystä perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta.

50 §

Takaisinperinnän suorittaminen

Takaisinperinnän suorittamisesta vastaa Maaseutuvirasto. Takaisinperintä voidaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta. Edellytyksenä on tällöin, että takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman.

Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman.

Takaisinperintäsaatava vanhentuu viiden vuoden kuluessa takaisinperintäpäätöksen tekemisestä, jollei vanhentumista ole tässä ajassa katkaistu. Vanhentumisen katkaisusta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

11 luku

Erinäiset säännökset

51 §

Päätöksen tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

52 §

Päätöksen maksuttomuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle ja tuen saajalle maksuton.

53 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan yhteisön toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

54 §

Tekninen apu

Teknistä apua voidaan käyttää:

1) hallinnointilaissa säädettyjen ohjelman laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin ja seurantaan sekä tiedotukseen liittyvien tehtävien hoitamiseen;

2) ohjelmaan perustuvan tuen toimeenpanon liittyvien tehtävien hoitamiseen;

3) ohjelmatyötä sekä ohjelman toteuttamista ja seurantaan tukevien tutkimusten ja selvitysten laatimiseen tai teettämiseen; sekä

4) ohjelman toteuttamiseen liittyvän koulutuksen järjestämiseen.

Maaseutuvirasto valmistelee vuosittain teknisen avun käyttösuunnitelman, seuraa sen kokonaiskäyttöä sekä laatii teknistä apua koskevat selvitykset. Maa- ja metsätalousmi-

nisteriö vahvistaa käyttösuunnitelman.

Tarkemmat säännökset käyttösuunnitelman vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä sekä teknisen avun hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

55 §

Toimintaraha

Paikalliselle toimintaryhmälle voidaan myöntää toimintarahaa sille tässä laissa ja hallinnointilaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Toimintaraha myönnetään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Toimintarahan hyväksyttäviä kustannuksia ovat tehtävien hoitamisesta aiheutuneet henkilöiden palkkaukseen ja toimintaryhmän toimitiloihin sekä muut toimintaan liittyvät kohtuulliset ja tarpeelliset kustannukset. Lisäksi hyväksyttäviä kustannuksia ovat tehtäviä hoidettaessa tarvittavien erityisten taitojen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Toimintarahaa ei myönnetä investointeihin.

Toimintarahan myöntämisestä päättää työvoima- ja elinkeinokeskus. Toimintarahan hakemisesta, maksamisesta, seurannasta, tarkastuksesta ja takaisinperinnästä on voimassa, mitä niistä tuen osalta tässä laissa tai sen nojalla säädetään. Toimintarahan ehtoina on noudatettava, mitä 24 §:n 1 momentissa ja 25 ja 26 §:ssä säädetään.

Tarkemmat säännökset toimintarahan hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

56 §

Valituskielto

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua määrääjän pidentämistä tai 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

57 §

Muutoksenhaku

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tuen

myöntämistä, maksamista, maksamisen keskeyttämistä ja takaisinperintää koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija tai tuen saaja on saanut tiedon päätöksestä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen, joka koskee tuen takaisinperintää saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

58 §

Voimaantulo

Tämän lain 54 § tulee voimaan päivänä kuuta 200. Muilta osin laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Lakia sovelletaan sellaisiin tukiin, joiden käyttöönotto tapahtuu 1 päivänä toukokuuta 2007 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

59 §

Maaseutuvirastoa koskeva siirtymäsäännös

Tässä laissa Maaseutuvirastolle säädettyä toimivaltaa käyttää Maaseutuviraston perustamiseen saakka maa- ja metsätalousministeriö. Asioista, joista tämän lain mukaan Maaseutuvirasto antaa määräyksiä, voidaan Maaseutuviraston perustamiseen saakka säätää maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

60 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Tämän lain voimaantullessa yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) nojalla vireillä oleviin maataloustuotteen ensiasteen jalostuksen ja markkinoinnin tukia koskeviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaantullessa maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla vireillä oleviin, tässä laissa säädettyä tukea vastaavan tuen myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisen tuen sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain 14 §:ssä tarkoitetun tuen myöntämisessä, maksamisessa, seurannassa, tarkastuksessa ja takaisinperinnässä sovelletaan kuitenkin tässä laissa säädettyä menettelyä, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

2.

Laki**maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista 29 päivänä kesäkuuta 2006 annetun lain (532/2006) 9 §, 10 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 20 § ja 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Keskushallinnon viranomaisten tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa ohjelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön, ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta sekä ohjelman arvioinnin järjestämisestä.

Maaseutuvirasto vastaa ohjelman toimeenpanon suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Maaseutuvirasto ohjaa ja valvoo toimeenpanoviranomaisia ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

10 §

Alueellinen toimeenpano

Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien on salassapitosäännösten estämättä annettava Maaseutuvirastolle tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

17 §

Seurantakomitea

Seurantakomitean toiminnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia

(423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikoskeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

20 §

Tiedottaminen

Ohjelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista on tiedotettava laajasti ohjelman toteuttamisalueella. Valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaavat maa- ja metsätalousministeriö sekä Maaseutuvirasto niille tässä laissa säädettyjen tehtävien osalta. Muutoin tiedottamisesta alueellaan vastaa se toimeenpanoviranomainen tai paikallinen toimintaryhmä, jolle ohjelman tai sen osan valmistelu ja toimeenpano kuuluu.

21 §

Paikallinen toimintaryhmä

Paikallisen toimintaryhmän toiminnassa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoi-

keudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä hoitettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa

säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

2.

Laki**maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista 29 päivänä kesäkuuta 2006 annetun lain (532/2006) 9 §, 10 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 20 § ja 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät****Keskushallinnon viranomaisten tehtävät***

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa:

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa *ohjelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten käyttöön, ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta sekä ohjelman arvioinnin järjestämisestä.*

1) ohjelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten käyttöön;

2) ohjelman toimeenpanon suunnittelusta ja kehittämisestä;

3) varojen maksamisen ja varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä; sekä

4) ohjelman arvioinnin, seurannan ja tiedotuksen järjestämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo toimeenpanoviranomaisia ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Maaseutuvirasto vastaa ohjelman toimeenpanon suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Maaseutuvirasto ohjaa ja valvoo toimeenpanoviranomaisia ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

10 §

10 §

*Alueellinen toimeenpano**Alueellinen toimeenpano*

Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien on salassapitosäännösten estämättä annettava maa- ja metsätalousministeriölle tässä laissa säädettyjen tehtävien

Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien on salassapitosäännösten estämättä annettava *Maaseutuvirastolle* tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitami-

tävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

17 §

Seurantakomitea

Seurantakomitean toiminnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Seurantakomitean tehtäviä hoitettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä virkavastuulla aiheutetun vahingon korvaamisesta erikseen säädetään.

20 §

Tiedottaminen

Ohjelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista on tiedotettava laajasti ohjelman toteuttamisalueella. Valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Muutoin tiedottamisesta alueellaan vastaa se toimeenpanoviranomainen tai paikallinen toimintaryhmä, jolle ohjelman tai sen osan valmistelu ja toimeenpano kuuluu.

21 §

Paikallinen toimintaryhmä

Paikallisen toimintaryhmän toiminnassa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännök-

seksi välttämättömät tiedot.

17 §

Seurantakomitea

Seurantakomitean toiminnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Seurantakomitean tehtäviä hoitettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä *vahingonkorvauslaissa* (412/1974) säädetään.

20 §

Tiedottaminen

Ohjelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista on tiedotettava laajasti ohjelman toteuttamisalueella. Valtakunnallisesta tiedottamisesta *vastaavat* maa- ja metsätalousministeriö *sekä Maaseutuvirasto niille tässä laissa säädettyjen tehtävien osalta*. Muutoin tiedottamisesta alueellaan vastaa se toimeenpanoviranomainen tai paikallinen toimintaryhmä, jolle ohjelman tai sen osan valmistelu ja toimeenpano kuuluu.

21 §

Paikallinen toimintaryhmä

Paikallisen toimintaryhmän toiminnassa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännök-

siä heidän hoitaessaan paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä virkavastuulla aiheutetun vahingon korvaamisesta erikseen säädetään.

siä heidän hoitaessaan paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä *vahingonkorvauslaissa* säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .*
